

ศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี
ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา
พฤษภาคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชัชวาลย์ พิยะกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชัชวาลย์ พิยะกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ จรินทร์ ศิริ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ไพศาล สุกใส)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือของ อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ ประธานกรรมการ และอาจารย์ชัชวาทิ พิชะกุล กรรมการ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำอีกทั้งได้สละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดทั้งให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัย มาโดยตลอด จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์จริน ศิริ และอาจารย์ไพศาล สุกใส กรรมการที่ แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติมและให้แนวคิดหลายประการ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนอาจารย์ผู้สอนไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการ ศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณผู้บอกข้อมูลทุกท่านที่เปรียบเสมือนครูให้ความรู้และข้อมูล เป็นวิทยาทานแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์ประทุม เรืองโรจน์ คุณสมพร เดชแก้วภักดี คุณจินตนา จริงจิตร คุณสุรภิก แซ่ตั้ง คุณอิสมาแอ สาและ คุณอุทัยวรรณ เดชสิงห์โสภา คุณบัณฑิต กลิ่นรัมย์ คุณจันทิรา แกมขุนทด คุณภูมินทร์ ยุคุณธร ตลอดจนเพื่อน นิสิตไทยคดี 39 ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ให้ความรักให้กำลังใจและช่วยเหลือในการทำวิจัย มาโดยตลอด และขอขอบคุณผู้มีพระคุณหลายท่าน ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมากที่ผู้วิจัย ไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ จึงขอขอบพระคุณท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวาสน์ บุญสุวรรณ คุณแม่สุภร บุญสุวรรณ คุณก่อรัฐ วงศ์สว่างศิริ และเด็กชายก้องรัชต์ วงศ์สว่างศิริ ที่ได้ให้กำลังใจและเอาใจใส่ ดูแลให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็น กตัญญูกตเวทิตาแก่ บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	9
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
เอกสารที่เกี่ยวกับการค้าปลีก.....	15
เอกสารที่เกี่ยวกับอาหารริมบาทวิถี.....	31
เอกสารที่เกี่ยวกับเทศบาลนครหาดใหญ่.....	37
3 สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	
จังหวัดสงขลา.....	43
ด้านผู้ประกอบการ.....	44
ด้านสถานประกอบการ.....	61
ด้านอาหาร.....	65
ด้านผู้บริโภค.....	69
ด้านการจัดการการค้า.....	83

บทที่	หน้า
4 ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต	
เทศบาลนครหาดใหญ่จังหวัดสงขลา.....	109
ด้านเศรษฐกิจ.....	109
ด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	113
ด้านสิ่งแวดล้อม.....	118
5 บทย่อ สรุปผล และข้อเสนอแนะ.....	125
บทย่อ.....	125
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	125
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	125
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	126
สรุปผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	133
บุคลากร.....	138
ภาคผนวก.....	163
ก. แบบเก็บข้อมูล	
ตอนที่ 1 สำหรับผู้ประกอบการ.....	165
ตอนที่ 2 สำหรับผู้บริโภค.....	174
ข. ภาพประกอบ.....	177
บทคัดย่อ.....	184
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	189

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	44
2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ.....	45
3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	46
4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา.....	47
5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	48
6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน.....	49
7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลในครอบครัว.....	50

ตาราง	หน้า
8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลที่มีงานทำ และมีรายได้ในครอบครัว.....	51
9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลที่ ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู.....	52
10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถี.....	53
11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม.....	54
12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี.....	55
13 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถี.....	56
14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสำคัญของอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถี.....	57
15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นอาชีพเสริม จำแนกตามอาชีพหลัก.....	57

16	จำนวนและค่าร้อยละของสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี.....	59
17	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ.....	60
18	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของร้านอาหาร.....	62
19	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่ที่วางร้านอาหาร.....	63
20	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการค้า.....	64
21	จำนวนและค่าร้อยละประเภทอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถี.....	66
22	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น.....	67
23	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารประเภทนั้น.....	68

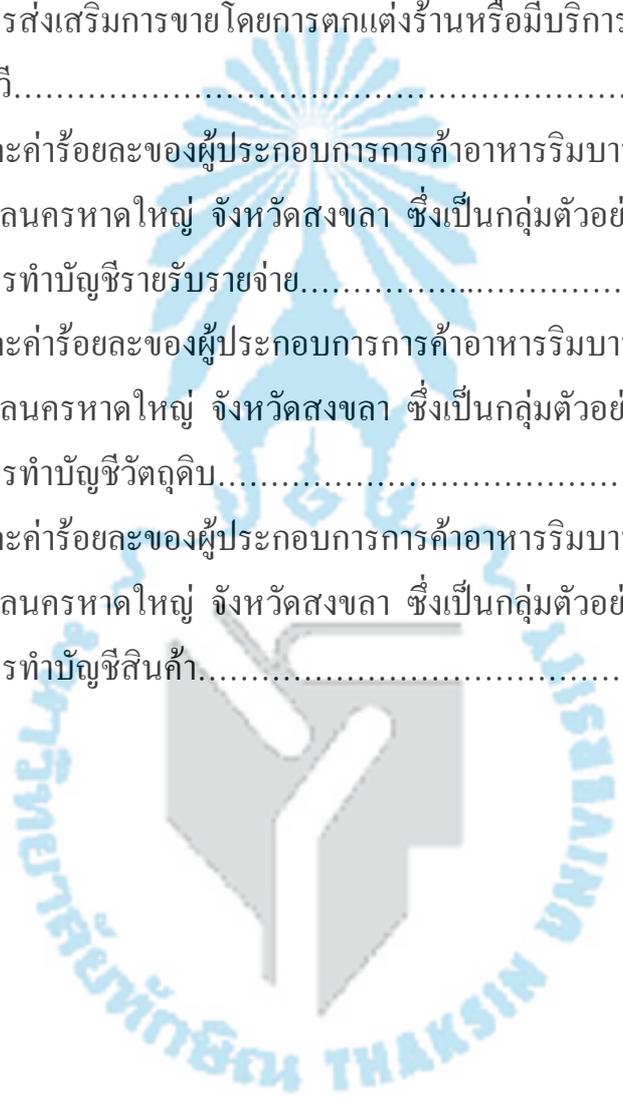
ตาราง	หน้า
24 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	70
25 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ.....	71
26 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ การศึกษา.....	72
27 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ศาสนา.....	73
28 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ สมรส.....	74
29 จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน.....	75
30 จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	76
31 จำนวนและค่าร้อยละของสาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถีของผู้บริโภค อาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถี.....	77
32 จำนวนและค่าร้อยละประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำของผู้บริโภค อาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำ....	78

33	จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการ บริโภคอาหาร.....	79
34	จำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารของผู้บริโภค อาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหาร.....	80
35	จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลา บริโภคอาหาร.....	81
36	จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเดินทางมา ซื้ออาหาร.....	82
37	จำนวนและค่าร้อยละหลักเกณฑ์การเลือกที่วางอาหารขายของผู้ประกอบการ การค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วาง อาหารขาย.....	84
38	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก ตามการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์.....	85
39	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก ตามน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้.....	86
40	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก ตามวิธีการจัดการกับขยะมูลฝอย.....	87

ตาราง	หน้า
41 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาเริ่มขาย.....	88
42 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาเลิกขาย.....	89
43 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวันที่ทำการขาย.....	90
44 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมงานรวมกับผู้ประกอบการ.....	91
45 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการสรรหาผู้ร่วมงาน.....	92
46 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการแบ่งงานของผู้ร่วมงาน.....	93
47 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการฝึกอบรมผู้ร่วมงาน.....	94
48 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน.....	95

ตาราง	หน้า
49 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งเงินทุน.....	96
50 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ.....	97
51 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งซื้อวัตถุดิบ.....	98
52 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขาย.....	99
53 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการกำหนดราคาสินค้า.....	100
54 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเก็บสินค้าคงเหลือ.....	101
55 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร.....	102
56 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า.....	103

57	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวีดีโอหรือทีวี.....	104
58	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชีรายรับรายจ่าย.....	105
59	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชีวัตถุดิบ.....	106
60	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชีสินค้า.....	107

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงแผนที่อาณาเขตของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	178
2 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทอาหารตามสั่ง หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	179
3 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทข้าวราดแกง หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	179
4 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภท อาหารปิ้งย่าง หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	180
5 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทอาหารทอด ถนนธรรมบุญวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	180
6 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทส้มตำ หรือ อาหารอีสาน หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	181
7 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทผลไม้ หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	181
8 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทอาหารจานเดียว ถนนเพชรเกษมในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	182
9 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทก๋วยเตี๋ยว หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	182
10 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทขนม หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	183
11 แสดงร้านอาหารริมบาวิถี ประเภทเครื่องดื่ม ถนนเพชรเกษมในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่.....	183

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์ในยุคแรก ๆ เริ่มรู้จักแบ่งปันแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน เนื่องจากมนุษย์มีผลผลิตและความต้องการของที่แตกต่างกัน ดังที่ สุดาตวง เรืองรุจิระ และคนอื่น ๆ¹ ได้กล่าวถึงลักษณะของการแลกเปลี่ยน สรุปได้ว่า ในระยะแรกจะเป็นการแลกเปลี่ยนแบบของแลกของ สาเหตุที่ทำให้คนเราต้องมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันก็เนื่องจากความไม่สมดุลกันระหว่างผลผลิตและความต้องการของแต่ละคน ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถผลิตสิ่งที่ตนเองต้องการได้ทุกอย่าง ต่อมาเมื่อประชากรมีจำนวนมากขึ้นปริมาณการแลกเปลี่ยนก็มากขึ้นตามไปด้วย จึงมีระบบเงินตราเกิดขึ้นเพื่อกำหนดมูลค่าสินค้าทุกอย่างออกมาในรูปของตัวเงินเพื่อทำการซื้อขาย ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ² ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การค้าโดยใช้เงินตราเป็นสื่อกลางเป็นโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย โดยผู้จำหน่ายแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดคือ “กำไร” ขณะเดียวกันการค้าขายก็สามารถแพร่กระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง นอกจากนี้ บัณฑิต ศัสตราพฤกษ์³ ยังได้กล่าวถึงการค้า สรุปได้ว่า การค้ามีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันตลอดจนนิสัยการบริโภค ขนบธรรมเนียมประเพณี ความรู้ความสามารถของมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่าการค้ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม และ สุมนา อยู่โพธิ์⁴ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการค้าที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม สรุปได้ว่า การค้าช่วยให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้า ช่วยอำนวยความสะดวก

¹สุดาตวง เรืองรุจิระ และคนอื่น ๆ. การขาย. ม.ป.ป. หน้า 33-35.

²นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. มานุษยวิทยาเศรษฐกิจ. 2536. หน้า 73.

³บัณฑิต ศัสตราพฤกษ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ. 2537. หน้า 223.

⁴สุมนา อยู่โพธิ์. การค้าปลีก. 2524. หน้า 18-19.

ให้แก่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่าง ๆ ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของผู้บริโภคให้สูงขึ้น และช่วยตอบสนองความต้องการทางสังคม นอกจากนั้น สุดาตวง รุจิระ และคนอื่น ๆ¹ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการค้าที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมไว้ในทำนองเดียวกัน ซึ่งสรุปได้ว่า การค้าเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างงานอาชีพต่าง ๆ ทำให้ผู้คนในท้องถิ่น และในประเทศ มีงานทำ มีรายได้เกิดขึ้น ช่วยทำให้เกิดการขยายตัวด้านการแลกเปลี่ยน เกิดการหมุนเวียนของเงินทุนและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ช่วยนำความเจริญเข้าไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ เมื่อกิจการเจริญก้าวหน้าขึ้นก็มีการลงทุนเพิ่ม ขยายการผลิต ขยายงานเติบโตขึ้น ช่วยกระจายรายได้จากชุมชนหนึ่งไปสู่ชุมชนอื่น ๆ และเมื่อประชาชนมีรายได้ทำให้มีโอกาสปรับปรุงความเป็นอยู่และยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนารูปแบบประเภทของการค้าเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้ขายและผู้ซื้อมากขึ้น ดังที่ สุวิทย์ เป็ยผ่อง² ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ³ ได้กล่าวถึงประเภทของการค้า สรุปไว้ว่า การค้าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การค้าส่งซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการขายให้กับองค์การหรือบุคคลที่ซื้อเพื่อขายต่อหรือเพื่อใช้ดำเนินงานในธุรกิจ และการค้าปลีกซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการขายผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคโดยตรง

ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทย มีการพัฒนาประเทศจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม ทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้า ต่างก็แข่งขันกันเพื่อชักจูงผู้บริโภคให้สนใจการซื้อหาผลิตภัณฑ์ และ/หรือ การบริการของตนเอง ผลกระทบอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายลักษณะ ดังที่ สมชาย ภคภาสวิวัฒน์⁴

¹สุดาตวง รุจิระ และคนอื่น ๆ. การขาย. ม.ป.ป. หน้า 33-35.

²สุวิทย์ เป็ยผ่อง. การค้าส่งและการค้าปลีก. 2535. หน้า 1, 39.

³ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. 2539. หน้า 368-377.

⁴สมชาย ภคภาสวิวัฒน์. วิพากษ์สังคมไทย. 2538. หน้า คำนำ.

ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า สังคมไทยที่เคยเป็นสังคมเกษตรกรรม มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย กำลังก้าวเข้าสู่สังคมแบบอุตสาหกรรม กลไกภายในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งการค้า การลงทุนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวสูงขึ้นจนสามารถที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้ และส่งผลกระทบต่อค่านิยม ประเพณี และความเป็นอยู่ในสังคม ดังที่ สละ ชูจงกล ลีลานุช สุเทพารักษ์ และ ศิริวัฒนา ตอวิวัฒน์¹ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทย สรุปได้ว่า สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายลักษณะ โดยเฉพาะสังคมเมืองที่ประชาชนมีความจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อช่วยเหลือตนเอง มีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบแข่งขันกับเวลาและผู้อื่นตลอดเวลา รวมทั้งความต้องการในด้านพักผ่อน หรือความต้องการสะกดกายมากขึ้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน รวมทั้งกลุ่มประชาชน ที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางลงไปจนถึงหาเช้ากินค่ำ โดยกลุ่มคนดังกล่าวมีพฤติกรรมในการบริโภคอาหารและสินค้า จากร้านค้าที่สามารถหาซื้อได้สะดวก โดยเฉพาะ หาบเร่ แผงลอย ที่อยู่ริมบาทวิถี เป็นแหล่งที่ผู้คนนิยมซื้อหาสินค้ากันมาก ดังที่ พนิดา สงวนเสรีวานิช² ได้กล่าวถึงรูปแบบของหาบเร่ สรุปได้ว่า หาบเร่ มีทั้งหาบเร่บก และหาบเร่ริมน้ำ แรกเริ่มนั้นมีทั้งที่เป็นกระเจาด กระจัง การเคียดเอว ทุ่นศิระชะ หรือเป็นไม้คานสอดหูเสาแหกรก สำหรับบรรจุสินค้าเร่ขาย มีตั้งแต่สินค้าประเภทอาหาร เช่น กุ้งข้าวสด ข้าวแกง ปลาเค็ม ปลากริมไข่เต่า กระเพาะปลา เนื้อสะเต๊ะ ตี๋ฮวน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเรือคาเฟ่เร่ขายตามลำคลอง ปัจจุบันได้เปลี่ยนจากเรือมาเป็นรถเข็นและหาบเร่ผลไม้ จัดเป็นหาบเร่ประเภทรถเข็น สินค้าประเภทเครื่องใช้ มี หวี ไม้ป้อนหู และไม้เคาะหู เป็นต้น สินค้าประเภทเครื่องประดับ มี สร้อยคอ ตุ้มหู เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหาบเร่ขายบริการย้อมผ้าอีกด้วย

¹สละ ชูจงกล, ลีลานุช สุเทพารักษ์ และศิริวัฒนา ตอวิวัฒน์. “การบริโภคที่ปลอดภัย,” สุขภาพอาหาร. 8(2) : 24-26; กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2539.

²พนิดา สงวนเสรีวานิช. “จากสองเสาแหกรกหนึ่งไม้คานสู่รถเครื่อง,” ศิลปวัฒนธรรม. 16(7) : 58-61; พฤษภาคม 2538.

ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาถนนให้มีความสำคัญมากขึ้น มีการตัดถนนสายใหม่ ๆ กลุ่มคนจึงได้หันมาปักหลักตามแนวฟุตบาทบ้าง ตามชุมชนบ้าง ยึดเป็นสถานที่ขายประจำ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ ต่อมาส่วนหนึ่งกลายเป็นการค้าแบบแผงลอยในที่สุด ขณะเดียวกันด้วยรูปแบบของสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป หาบเร่ได้มีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วยเพื่อจะสามารถ บรรทุกสินค้าได้มาก เดินทางไปขายได้ไกลขึ้น ไม่ต้องเหนื่อยแรงแบกหามมากนัก โดยเริ่มจากจักรยาน จักรยานยนต์ สามล้อ และที่เห็นเด่นชัดคือการปรับตัวตอบสนองชุมชนเมืองแบบใหม่เช่น หมู่บ้านจัดสรร รถปิกอัพถูกนำมาใช้เป็นพาหนะนำ สินค้าไปเร่ขายในแหล่งต่าง ๆ มีสินค้าตั้งแต่ผัก ปลา อาหารสด - แห้ง และผลไม้ โดยไปรับสินค้าจากตลาดใหญ่ ๆ มาให้บริการประชากรตามแหล่งชุมชน อย่างไรก็ตามลักษณะเช่นนี้ยังปรากฏกับสินค้าประเภทอาหารสำเร็จรูปอีกหลายอย่าง เช่น รถกาแฟ - นมสด ที่มีการต่อเติมข้างรถด้านหนึ่งเป็นเคาน์เตอร์รับอาหาร พร้อมโต๊ะเก้าอี้สำหรับบริการลูกค้า หรือรถเพาะปลาน้ำแดง รถส้มตำ เป็นต้น ในบรรดาร้านหาบเร่ แผงลอยที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่นิยมขายสินค้าประเภทอาหาร ทั้งนี้เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในเมืองใหญ่ ๆ ที่ประชาชนมีชีวิตอย่างรีบเร่ง ต้องอาศัยการบริโภคจากหาบเร่ริมบาทวิถี ดังที่ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ¹ ได้กล่าวถึงหาบเร่ สรุปได้ว่า หาบเร่ เป็นคำตอบที่ดีมากสำหรับสังคมในเมืองใหญ่ที่มีชีวิตรีบเร่ง เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ หาดใหญ่ ภูเก็ต เป็นต้น อีกประการหนึ่ง คือ สะท้อนถึงคนจนที่ทิ้งไร่นา และชนบทเพื่อเข้าเมืองต่างก็มีทางเลือกในการดำรงชีวิตไม่มากนัก ต้องขายแรงงาน บางคนก็ขายตัว ขายบริการ หรือหันมาค้าขายหาบเร่ เป็นเรื่องของคนที่ยากไร้ ถูกบังคับโดยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ในเมื่อไม่มีทางทำมาหากินก็ต้องขายตัว ขายใจไป

อาหารริมบาทวิถีมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตผู้คนในกรุงเทพฯ และในจังหวัด

¹ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. “หาบเร่ท่าพระจันทร์ ควรเป็นสวรรค์ของคนเดินเท้า,” ศิลปวัฒนธรรม. 16(7) : 68; พฤษภาคม 2538.

ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ ๆ ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นอาหารที่หาซื้อได้ง่าย และสะดวกในการรับประทานและราคาไม่แพงจนเกินไป ดังที่ ดนยา จยาวรรณ¹ ได้กล่าวถึงการบริโภคอาหารของประชากรในกรุงเทพฯ สรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีประชากรหนาแน่นที่สุด เพราะเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอุตสาหกรรมเป็นสาเหตุสำคัญของการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว จากการอพยพเข้ามาหางานทำก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การจราจร ปัญหาผังเมือง สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นต้น ตลอดจนการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สูงมาก ทำให้ประชากรต้องรีบเร่งในเรื่องต่าง ๆ แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งเรื่องอาหารการกิน ประกอบกับประชากรจำนวนมากมีรายได้น้อย อาหารที่ขายตามบาทวิถีหรือหาบเร่ แผงลอย ตามที่สาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีราคาถูกจึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยพบว่า ประชากรในกรุงเทพฯ นิยมบริโภคอาหารบาทวิถี ในมือกลางวัน โดยส่วนใหญ่ของผู้บริโภคเป็นลูกจ้าง หรือพนักงานที่มีอายุระหว่าง 15 - 34 ปี และเป็นคนโสด มีการศึกษาค่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 รายงานจากกรุงเทพมหานครได้ประมาณการว่า ผู้ค้าอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนปรนใน 33 เขต รวม 332 จุด มีผู้ค้าประมาณ 16,693 ราย และมีการขายในจุดที่ไม่อนุญาตอีกประมาณ 76 จุด จำนวนผู้ค้าประมาณ 2,977 ราย และที่ไม่สามารถตรวจนับได้ครบถ้วนอีกจำนวนมาก จะเห็นได้ว่าอาหารบาทวิถีเป็นกิจการที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายเป็นอย่างมากในเขตกรุงเทพฯ และคงอยู่คู่กับการเจริญเติบโตของกรุงเทพฯ ไปอีกนาน เพราะเป็นอุปนิสัยของคนในเขตเมือง ในทำนองเดียวกัน สุภาวดี รอดศิริ² ได้กล่าวถึงการบริโภคอาหารริมบาทวิถีสรุปได้ว่า เหมาะกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่บีบรัด เนื่องจากส่งผลถึงการอพยพของชาวชนบทมาอยู่ในเมืองทั้งกรุงเทพฯ และเมือง

¹ดนยา จยาวรรณ. “อาหารบาทวิถี,” สาธาณสุขศาสตร์. 26(3) : 141-142; กันยายน - ธันวาคม 2539.

²สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 2.

ใหญ่ ๆ มากขึ้น สาเหตุมาจากภาวะแห้งแล้ง การเพาะปลูกไม่ได้ผล ไม่มีตลาดจำหน่าย และการทำอาหารขายนั้นลงทุนน้อยแต่ได้กำไรดี ซึ่งก่อให้เกิดความแออัดและปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัย ทำให้ไม่สะดวกในการประกอบอาหาร ประกอบกับการรีบเร่งในการทำงาน ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการปรุงอาหารหรือประกอบอาหารภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นหน้าที่ของแม่บ้าน สู่การพึ่งพาอาหารสำเร็จรูป ฌรงค์ นิยมวิทย์¹ ได้กล่าวถึงอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า อาหารข้างถนนไม่จำเป็นต้องเป็นอาหารของผู้มีรายได้น้อยเสมอไป ประชาชนทุกชั้นทุกอาชีพ ต่าง ๆ ก็พอใจกับอาหารริมบาทวิถี เนื่องจากมีความหลากหลาย และมีราคาถูก มีทั้งอาหารหลัก อาหารระหว่างมื้อ อาหารรับประทานเล่น และเครื่องดื่ม นักเรียนและเด็ก ๆ มักชอบมาจับกลุ่มและรับประทานอาหารริมบาทวิถี เพราะเป็นที่เดียวที่มีเงินพอจะจ่ายให้ได้

นอกจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในกรุงเทพฯ แล้ว ในเมืองใหญ่ ๆ อีกหลายเมืองที่มีการค้าอาหารริมบาทวิถี เช่น เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช สงขลา เป็นต้น โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและศูนย์กลางด้านอื่น ๆ ดังที่ กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่² ได้กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เทศบาลนครหาดใหญ่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีประชากรหนาแน่น ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากที่อื่น เนื่องจากมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการค้าของภาคใต้ อาชีพของราษฎรในบริเวณรอบนอกตัวเมืองส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เช่น การปลูกยางพารา ทำสวนผลไม้ เป็นต้น ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่จะทำด้านการค้าซึ่งมีทั้ง

¹ฌรงค์ นิยมวิทย์. “อาหารข้างถนน”. วารสารคหเศรษฐศาสตร์. 13 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2534.

²กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. ม.ป.ป. หน้า 1-22.

ค้าปลีกและค้าส่ง ปัจจุบันเป็นแหล่งที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ขึ้นหลายแห่งเพื่อจำหน่ายสินค้าสำเร็จรูป ส่วน อุตสาหกรรมที่สำคัญ เช่น การรวมควันยาง โรงน้ำแข็ง ปลาป่น แปรรูปไม้ โรงสีข้าว และอื่น ๆ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมสำคัญอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล และมีการสนองตอบเป็นอย่างดีจากภาคเอกชน คือ การท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายอย่างเป็นต้นว่า โรงแรม บริการนำเที่ยว บาร์ ไนท์คลับ ห้องอาหาร และบริการอื่น ๆ ในเรื่องของการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีการศึกษาทุกระดับตั้งแต่มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญและสายอาชีพทั้งของรัฐและเอกชนมากมาย จึงจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษาสูงมาก

นอกจากนี้สิ่งที่เกิดขึ้นจากความเจริญของเมืองหาดใหญ่ ได้แก่ การค้าอาหารริมบาทวิถี ดังที่ งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้ทำการสำรวจผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในช่วงเวลาหลังเลิกงานจนถึงเวลาเที่ยงคืนหรือหลังกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนผู้ประกอบการ 1,090 ราย และปี พ.ศ. 2541 มีจำนวน 1,030 ราย และจากการสัมภาษณ์ รัชญา แพทยา² ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ได้กล่าวถึงที่มาในการออกมาจำหน่ายอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า เดิมมีอาชีพเป็นผู้ประกอบอาหารในโรงแรมแห่งหนึ่งมีเงินเดือนประจำประมาณ 6,000 บาท ซึ่งไม่พอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน จึงลาออกจากงานและหันมาประกอบอาชีพอิสระขายผัดไทยมานาน 3 ปี โดยใช้รถเข็นวางขายอยู่ปากซอยเลื่อนอนุสรณ์ ถนนราษฎร์อุทิศ และมีโต๊ะสำหรับให้ผู้บริโภคนั่งรับประทาน จำนวน 2 ชุด และทำการขายในช่วงเวลาประมาณ 17.30 - 24.00 น.

¹งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลจำนวนผู้ขายอาหารริมบาทวิถีในช่วงเวลาหลังเลิกงานจนถึงเวลาเที่ยงคืนหรือหลังกว่านั้นงาน. ไม่มีเลขหน้า. ต้นฉบับลายมือเขียน.

²รัชญา แพทยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

จุไรรัตน์ แก้วพิลา¹ ผู้ค้าอาหารที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ เดิมเป็นพนักงานบริษัท และถูกลดเงินเดือนเนื่องจากบริษัทประสบปัญหาในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ จึงหันมาประกอบอาชีพ ขายน้ำชา กาแฟ ขนมปัง และขนมจีน โดยขายมาประมาณ 2 เดือน ทำการขายในช่วงเวลาประมาณ 17.00 - 03.00 น. โดยใช้รถเข็นวางอุปกรณ์ต่าง ๆ และมีโต๊ะสำหรับนั่งรับประทานอาหารจำนวน 4 ชุด พร้อมกับมีโทรทัศน์สำหรับให้ผู้บริโภคได้รับชมไปด้วย และจากการสัมภาษณ์ มุกดา ยงค์ประพัฒน์² ผู้บริโภคที่ซื้ออาหารริมบาทวิถี ได้ให้ความเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า ในการเลือกซื้ออาหารริมบาทวิถีนั้น จะคำนึงถึงความสะอาดสบาย และเป็นการประหยัดเวลาในการประกอบอาหาร แต่อาหารริมบาทวิถีต้องผจญกับฝุ่นละออง ทำให้ความปลอดภัยในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีลดน้อยลง ดังนั้นจึงทำให้เลือกซื้ออาหารจากร้านประจำ โดยจะดูความสะอาดของผู้ขาย และภาชนะที่บรรจุอาหารเป็นเกณฑ์ในการเลือกซื้อ ในขณะเดียวกัน ทรงกลด อุเซ็น³ นักศึกษาผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถี ได้กล่าวถึงอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการคิดขวางทางจราจรทำให้การจราจรติดขัดในบริเวณที่ค้าขาย สำหรับการเลือกซื้ออาหารริมบาทวิถีนั้นเนื่องจากการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้นในการเลือกซื้ออาหารจะพิจารณาจากร้านที่ดูสะอาด

¹จุไรรัตน์ แก้วพิลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ เป็นวงศ์สว่างศิริ ผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

²มุกดา ยงค์ประพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

³ทรงกลด อุเซ็น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งออกทำการขายในช่วงเวลาหลังเลิกงาน จนถึงเวลาเที่ยงคืนหรือหลังกว่านั้น มีจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณริมถนนสายสำคัญ ๆ เช่น ถนนเพชรเกษม ถนนราษฎร์อุทิศ ถนนนิพัทธ์ สงเคราะห์ 1 เป็นต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งผลการศึกษจะเป็นข้อมูลที่ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะได้นำไปปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าอาหารริมบาทวิถี ตลอดจนอาจปรับใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการค้าอาหารริมบาทวิถีในแหล่งอื่น ๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในประเด็นต่อไปนี้

1. สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี
2. ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อการวางแผนปรับปรุง และส่งเสริมการค้าอาหารริมบาทวิถีต่อไป
2. ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา การค้าอาหารริมบาทวิถีมากยิ่งขึ้น และเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป
3. สามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ และสามารถที่จะนำเอาวิธีการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องทำนองนี้ต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้บอกข้อมูล การบอกชื่อผู้ให้ข้อมูลด้านผู้ประกอบการ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการบอกแยกตามแต่ละกลุ่ม โดยจะบอกชื่อ ชื่อสกุล ผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้จะเรียงลำดับตามตัวอักษรในแต่ละกลุ่ม ดังตัวอย่าง

กลุ่มบริเวณโทรศัพท์เขต 8

1. จุไรรัตน์ แก้วพิลา
2. รัชญา แพทยา
3. อนันต์ ฝาสิน

ส่วนผู้บอกข้อมูลอื่น ๆ จะบอกชื่อเรียงลำดับอักษรแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2. ช่วงเวลาที่จะศึกษา โดยศึกษาผู้ที่ค้าอาหารริมบาทวิถีที่ออกจำหน่ายในช่วงเวลาหลังเลิกงาน จนถึงเวลาเที่ยงคืนหรือหลังกว่านั้นเล็กน้อย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเลือกเก็บข้อมูลจากร้านอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยแบ่งตามพื้นที่ดังนี้

1.1 บริเวณถนนสายต่าง ๆ ได้แก่ ถนนธรรม นูญวิถี ถนนโชคสมานคุณ ถนนแสงศรี ถนนตันรัตนากร ถนนทุ่งเสา ถนนประชาธิปไตย ถนนสุภสารรังสรรค์ ถนนเพชรเกษม ถนนราษฎร์อุทิศ และถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1

1.2 บริเวณแหล่งการค้า ได้แก่ ตลาดสด และหลังตลาดกิมหยง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

2.1 สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี

2.1.1 ด้านผู้ประกอบการ

2.1.2 ด้านสถานประกอบการ

- 2.1.3 ด้านอาหาร
- 2.1.4 ด้านผู้บริโภค
- 2.1.5 ด้านการจัดการการค้า
- 2.2 ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี
  - 2.2.1 ด้านเศรษฐกิจ
  - 2.2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
  - 2.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

อาหารริมบาทวิถี หมายถึง ของกินและเครื่องดื่มที่วางขายอยู่บนทางเท้าหรือริมถนน ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การค้าอาหารริมบาทวิถี หมายถึง การซื้อขายของกินและเครื่องดื่มบริเวณริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี หมายถึง สิ่งที่ปรากฏในการซื้อขายของกินและเครื่องดื่มบริเวณริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ อาหาร ผู้บริโภค และการจัดการการค้า

ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งในทางที่ดีหรือไม่ดีอันเกิดจากการซื้อขายของกินและเครื่องดื่มบริเวณริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เช่น เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดแนวทางในการศึกษา และการเขียนเค้าโครงวิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี และผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา ด้วยวิธีสัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถามในการบันทึกข้อมูล ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก และถ่ายภาพประกอบ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้บอกข้อมูลไว้ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามถนนสายที่กำหนดและตามแหล่งการค้า ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี(Krejcie) และมอร์แกน(Morgan) ที่จำนวนประชากร 1,100 ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 285 เพราะฉะนั้นจากประชากร 1,030 คน จะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนร้อยละ 27.67 ของร้านค้าในถนนกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. แหล่งที่มีร้านค้าไม่เกิน 10 ร้าน ได้แก่

ถนนสามชัย	2 ร้าน
ถนนไทยอาคาร	3 ร้าน
ถนนนิพัทธ์รักษ์ดี	3 ร้าน
ถนนราษฎร์ยินดี	3 ร้าน
ถนนโชคสมานคุณ	4 ร้านใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด
ถนนธรรมบุญวิถี	5 ร้านใช้แบบสอบถามจำนวน 5 ชุด
ถนนรัตนอุทิศ	5 ร้าน
ถนนแสงศรี	6 ร้านใช้แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด
ถนนพูลสุวรรณ	6 ร้าน
ถนนรัตการ	7 ร้าน
ถนนชีอุทิศ	10 ร้าน

รวม 54 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 15 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.78

2. แหล่งที่มีร้าน 11 – 50 ร้าน ได้แก่

ถนนศรีนคร	12 ร้าน
ถนนภาสว่าง	14 ร้าน
ถนนกาญจนวณิชย์	23 ร้าน
ถนนเสน่หานุสรณ์	24 ร้าน
ถนนตันรัตนากร	35 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 18 ชุด
ถนนทุ่งเสา	38 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 20 ชุด
รวม	146 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 38 ชุด คิดเป็นร้อยละ 26.03

3. แหล่งที่มีร้านตั้งแต่ 51 ร้านขึ้นไป

ถนนประชาธิปไตย	76 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 21 ชุด
ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1	77 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 21 ชุด
ถนนราษฎร์อุทิศ	100 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 28 ชุด
หลังตลาดกิมหยง	107 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 30 ชุด
ถนนศุภสารรังสรรค์	117 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 33 ชุด
ตลาดสด	169 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 48 ชุด
ถนนเพชรเกษม	184 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 51 ชุด
รวม	830 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 232 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.95

รวมทั้งหมด 1,030 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.67

2.2 กลุ่มผู้บริโภค จำนวนประมาณ 100 คน

2.3 กลุ่มผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวนประมาณ 50 คน

2.4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ 20 คน

3. ขั้นตอนจัดทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งได้บันทึกไว้ในแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเก็บข้อมูลเสริมในส่วนที่ขาดความสมบูรณ์

3.2 นำข้อมูลภาพที่ได้ถ่ายไว้มาตรวจสอบเนื้อหาภาพให้สอดคล้องกับเนื้อหา ประกอบงานวิจัยเรื่องนี้

3.3 นำข้อมูลที่ตรวจสอบถูกต้องแล้วทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์และ
ประมวลผล ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้

4. ชั้นเสนอผลการศึกษาค้นคว้า เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนา
วิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบบางตอนและภาพประกอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการค้าปลีก
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาหารริมบาทวิถี
3. เอกสารเกี่ยวกับเทศบาลนครหาดใหญ่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการค้าปลีก

ความหมายของการค้าปลีก

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของการค้าปลีกไว้ ซึ่งพอประมวลได้ดังนี้

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท ได้กล่าวถึงความหมายของการค้าปลีกไว้ว่า

การค้าปลีก คือ สถาบันทางการตลาดที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกระจายสินค้าจากผู้ผลิต พ่อค้าส่ง ไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate consumer) การค้าปลีกจึงปฏิบัติในรูปลักษณะที่ต่างกัน ตั้งแต่ คนเดินเท้า หาบเร่ แผงลอย ร้านค้าขนาดเล็ก ร้านค้าขนาดใหญ่มียอดขายเป็นล้านบาทต่อวัน ขณะเดียวกันสถาบันการค้าปลีกเหล่านี้ก็มีสินค้ามูลค่าราคาต่างกันไว้จำหน่าย ตั้งแต่ราคาต่ำถึงราคาแพง คุณภาพของสินค้าแตกต่างกันไป ดังนั้นความสำเร็จส่วนหนึ่งของผู้ผลิตพ่อค้าส่ง จึงขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการค้าปลีกเช่นกัน¹

---

¹ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. การบริหารการค้าปลีก. 2536. หน้า 1.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ได้ให้ความหมายของการค้าปลีกไว้ว่า “ การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการขายสินค้าหรือบริการ ให้กับผู้บริโภคคนสุดท้ายเพื่อใช้ส่วนตัวที่ไม่ใช่ทางธุรกิจ ”¹

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการค้าปลีกไว้ว่า “ การค้าปลีก หมายถึง การขายสินค้าใหม่และหรือสินค้าใช้แล้ว โดยไม่มีการเปลี่ยนรูปของสินค้าให้แก่คนทั่วไปเพื่อการบริโภค หรือเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลหรือในครัวเรือน ”²

ฟิลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler) ได้ให้ความหมายของการค้าปลีกไว้ในทำนองเดียวกันว่า

การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคขั้นสุดท้ายโดยตรง เพื่อการใช้ส่วนตัว ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจ ผู้ค้าปลีกหรือร้านค้าปลีก ก็คือผู้ประกอบการค้าประเภทใดก็ได้แล้วแต่ ที่ปริมาณการขายหลักได้จากการค้าปลีก³

นอกจากนี้ สุมนา อยู่โพธิ์ ได้กล่าวถึงการค้าปลีกไว้ว่า “ การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมที่ข้องเกี่ยวกับการขายสินค้าหรือบริการโดยตรง แก่ผู้บริโภคคนสุดท้ายเพื่อการใช้ส่วนตัวไม่ได้เพื่อธุรกิจ ”⁴ และ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ ได้กล่าวถึงความหมายของการค้าปลีกไว้ทำนองเดียวกันว่า “ การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมทั้ง

¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. การบริหารธุรกิจขนาดย่อมและการค้าปลีก. 2528. หน้า 38.

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานสำมะโนทางธุรกิจทางการค้า และธุรกิจทางการบริการพ.ศ. 2531 (ภาคใต้). 2531. หน้า 2.

³ฟิลิป คอตเลอร์. การบริหารการตลาด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติและควบคุม. แปลโดย ไกรฤทธิ บุญเกียรติ และคนอื่นๆ. 2541. หน้า 728.

⁴สุมนา อยู่โพธิ์. การค้าปลีก. 2524. หน้า 3.

หมดยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขายผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate consumer) เพื่อการใช้ส่วนตัวที่ไม่ใช่เป็นการใช้เพื่อธุรกิจ (Nonbusiness use) ”¹

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคขั้นสุดท้ายเพื่อใช้ส่วนตัว ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการธุรกิจ

2. ความสำคัญของการค้าปลีก

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของการค้าปลีกไว้ ซึ่งพอประมวลได้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ² ได้กล่าวถึงความสำคัญของการค้าปลีก สรุปได้ว่า ธุรกิจการค้าทำให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ประชาชาติ ทำให้มีการจ้างงานและมีงานใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีการพัฒนาตนเองและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างการค้าซึ่งจะเป็นผลประโยชน์แก่ผู้บริโภคที่จะได้ผลิตภัณฑ์ในราคาต่ำลง และส่งผลพัฒนางานผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

กาญจนาท เรืองรจิตปกรณ วิชัย ชนรังสีกุล และบรรจง อยู่ทอง³ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการค้าปลีก สรุปได้ว่า ธุรกิจการค้ามีความสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์ เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งทางเศรษฐกิจ เพราะมนุษย์มีความต้องการสินค้ามากขึ้นทุกวัน

¹ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. 2539. หน้า 372.

²ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. ธุรกิจทั่วไป:ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ. 2541. หน้า 49.

³กาญจนาท เรืองรจิตปกรณ วิชัย ชนรังสีกุล และบรรจง อยู่ทอง. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ. 2521. หน้า 13-14.

จึงทำให้ผู้ประกอบการค้าคิดค้น และปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเสนอขายในตลาด จึงส่งผลให้เกิดการเพิ่มพูนผลผลิตซึ่งเป็นผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ที่มาของ รายได้จะได้อาจจากการเก็บภาษีอากรของรัฐ ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้คนทั่วไปเป็นเจ้าของธุรกิจอย่างกว้างขวาง เป็นการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ นอกจากนี้แล้วยัง ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานซึ่งเป็นการกระจายรายได้ให้แก่สังคม

นอกจากนี้ คำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิทธิ¹ ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจการค้าปลีก สรุปได้ว่า กิจการค้าปลีกช่วยให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่สะดวกและง่ายที่สุด ตามวัน เวลา สถานที่ ที่ผู้บริโภคต้องการ โดยตั้งอยู่ในย่านการคมนาคมที่สะดวก จัดหาและรวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตต่าง ๆ ที่มีคุณภาพพอใช้ได้จนถึงคุณภาพดี ตาม ที่ลูกค้าต้องการในราคายุติธรรม มีการจำแนกสินค้าออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เหมาะสม กับลักษณะการใช้ของลูกค้า รักษาสินค้าให้พร้อมอยู่เสมอเพื่อรอการจำหน่ายให้ผู้บริโภค

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การค้ามีความสำคัญต่อผู้บริโภค ต่อผู้ผลิต ต่อเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ เพราะการค้าทำให้คนมีรายได้ ช่วยยก มาตรฐานการขยายของประชาชนให้สูงขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการ เลือกรซื้อ ให้คนมีงานทำ สร้างความเจริญให้แก่ชุมชน เปิดโอกาสให้คนทั่วไปเป็น เจ้าของกิจการ และสามารถพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้

3. ประวัติการค้า

นักวิชาการหลายคน ได้กล่าวถึงประวัติการค้าไว้ ซึ่งพอประมวลได้ดังนี้
วารินทร์ สิ้นสูงสุด² ได้กล่าวถึงประวัติการค้า สรุปได้ดังนี้

สมัยสุโขทัย จากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงตอนหนึ่งได้กล่าวถึง สภาพการค้าว่า “เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอา จะกอบใน ไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใคร

¹คำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิทธิ. การบริหารการค้าปลีก. 2536. หน้า 3-4.

²วารินทร์ สิ้นสูงสุด. ศิลปการขาย. 2525. หน้า 16-26.

จักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า....” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การค้าขายในสมัยนั้นไม่ต้องเสียภาษี นับว่าเป็นการค้าแบบเสรี และได้ทำการติดต่อค้าขายกับชาวจีนในสมัยพ่อขุนราม คำแหงเป็นต้นมา

สมัยกรุงศรีอยุธยา การค้าขายกับต่างประเทศหรือการค้าภายในประเทศหรือการค้าภายในประเทศ เป็นการค้าแบบผูกขาดของพระเจ้าแผ่นดินโดยมีคลังสินค้าอยู่ในกรมพระคลัง เป็นที่เก็บของส่วย คือ ของพื้นเมืองที่ไพร่ส่วยนำมาเสียให้หลวงแทนการเป็นทหาร ของส่วยเหล่านี้จะทำการรวบรวม เมื่อได้จำนวนมากพอก็บรรทุกสำเภากล่องไปขายต่างประเทศ รวมกับสินค้าที่เจ้าพนักงานคลังสินค้าซื้อหาเพิ่มเก็บไว้ด้วย ดังนั้นการค้าของพระเจ้าแผ่นดินก็คือการค้าของรัฐบาลนั่นเอง

ในสมัยนี้จึงเกิดมีนโยบายการค้าขึ้นอย่างหนึ่ง คือ ถ้าชาวต่างชาติจะนำของมาขายในเมืองไทย มักแต่งทูตหรือข้าหลวงคุมราชบรรณาการมาถวายและขอทำไมตรีเพื่อเป็นติดต่อค้าขาย เช่นเดียวกับฝ่ายไทยที่เคยแต่งข้าหลวงคุมราชบรรณาการไปถวายพระเจ้ากรุงจีน ส่วนการค้าขายกับฝรั่งนั้น เริ่มกันมาตั้งแต่แผ่นดินพระเจ้าทรงธรรมถึงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ครั้นเสียกรุงแก่พม่า การติดต่อก็ตัดตอนไประยะหนึ่ง

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สยามประเทศอุดมสมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์แผ่นดิน การดำเนินชีวิตจึงดำเนินแบบพอกินพอใช้ ต่อเมื่อมีอะไรเหลือเพื่อจึงคิดส่งไปขายยังต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนหรือได้เงินซื้อของที่ประเทศยังขาด เช่น เครื่องจักร เครื่องนุ่งห่ม ศัตราวุธ เป็นต้น ดังนั้นคนกลางในการซื้อขายส่วนใหญ่ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่ง และอาหรับ ความร่ำรวยจึงตกไปอยู่กับคนกลางและบริษัทเดินเรือ การค้าในสมัยแรกตกเป็นการค้าผูกขาดของหลวง ความชำนาญในเชิงการค้าของไทยจึงเป็นรอง เพราะชาวต่างชาติซื้อของพื้นเมืองได้ถูก รายได้ของแผ่นดินก็ไม่ค่อยจะร่ำรวย

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท¹ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของกิจการร้านค้าในประเทศไทยสรุปได้ว่า ประวัติความเป็นมาของการค้าในอดีตส่วนใหญ่จะกล่าวรวมถึงการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย และอาหรับ โดยทางเรือสำเภาก่อนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการค้าในประเทศ ได้เริ่มขึ้นโดยพ่อค้านำสินค้าไปเร่ขายและแลกเปลี่ยนก่อน

¹ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. การดำเนินงานร้านขายปลีก. ม.ป.ป. หน้า 10.

ต่อมาชุมชนก็ได้เพิ่มสมาชิกมากขึ้นความต้องการสินค้ามีเพิ่มขึ้น จนกระทั่งชุมชนได้ขยายตัวใหญ่ขึ้น จึงได้เกิดร้านค้าตามแหล่งชุมชน จึงได้มีการแบ่งตลาดเป็น 3 ชนิด คือ

1. ตลาดในเมือง ลักษณะเป็นตลาดใหญ่มีโรงค้าขายติดต่อกับชาวต่างประเทศ
2. ตลาดในชนบทที่มีชุมชนอยู่กันมาก ลักษณะตลาดจะมีชุมชนตลาดเล็ก ๆ มีร้านค้า รับซื้อของป่าหรือของบ้านตามชนบท ส่งไปขายให้กับร้านใหญ่ ๆ ในเมืองอีกทีหนึ่ง
3. ตลาดนัด ลักษณะเป็นตลาดที่อยู่ตามตำบลต่าง ๆ ตลาดชนิดนี้ไม่ได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทุกวัน อาจจะจัดในวันข้างขึ้นและข้างแรม หรือสัปดาห์หนึ่งจัดให้มี 1 ครั้ง

ปัจจุบันการค้าในประเทศไทย ยังมีตลาดนัด การขายแบบหาบเร่ รถเข็น การขายสินค้าทางเรือ ต่อมาสังคมไทยได้เจริญขึ้น จึงได้พัฒนารูปแบบร้าน มีการขายปลีกตามแนวถนน จากคูหาเดียวเป็นสอง สามคูหา จนกระทั่งขายใหญ่โตเป็นร้านสรรพสินค้า ศูนย์การค้า เป็นต้น

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีความเจริญทางการค้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าภายในประเทศและการค้ากับต่างประเทศ ปัจจุบัน รูปแบบการค้า สินค้า สถานที่ทำการค้า มีการพัฒนาไปตามยุคตามสมัย ทุกอย่างมีการปรับเปลี่ยน มีเจตนาที่จะปรุงแต่งให้ตรงกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้ง

4. สภาพการค้า

4.1 ผู้ประกอบการ

4.1.1 ความหมายของผู้ประกอบการ จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความหมายของผู้ประกอบการ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช¹ ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้ ผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่อำนวยการเงินลงทุนและดำเนินการจัดตั้งธุรกิจ บริหารงานเองหรือจ้างผู้มีความสามารถในการจัดการแทนตนเอง โดยเจ้าของกิจการทำหน้าที่ควบคุมด้านเป้าหมายและนโยบายที่สำคัญ

สมยศ นาวิกาน และสุสติ รุมาคม² ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้ประกอบการ สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในการควบคุมและสั่งการผลิต ประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน และทุน มาใช้ในการผลิตและการขายสินค้า ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้รับภาระทางด้านความเสี่ยง ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการลงทุนของเขาเอง

สุสติ รุมาคม ได้กล่าวถึงความหมายผู้ประกอบการตามพจนานุกรม (Webster's New World Dictionary of America Language) ไว้ดังนี้ “ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์การธุรกิจ โดยยอมรับความเสี่ยงเพื่อหวังกำไร”³

ฉวี แวนอินทร์ และคนอื่น ๆ⁴ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ผู้ประกอบการ สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ คือ ผู้ที่นำเอาที่ดิน ทุน แรงงานต่าง ๆ มาดำเนินการผลิต สินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยเป็นผู้ดำเนินการผลิตหรือนำสินค้ามาจำหน่าย เป็นผู้เสี่ยงต่อการขาดทุน เป็นผู้ใช้ความรู้ความสามารถในการ บริหารงาน บริหารคน มีการวางแผนนโยบายการตลาด การประสานงาน การซื้อ วัตถุดิบ การผลิตสินค้าออกสู่ตลาด และการขายสินค้า เป็นต้น

ทรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่เอาที่ ดิน ทุน และแรงงาน มาดำเนินการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของ ผู้บริโภค มีความเสี่ยงภัยกับการขาดทุนจากการลงทุน เพื่อหวังจะได้กำไรคืนมา

¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. 2533. หน้า 19.

²สมยศ นาวิกาน และสุสติ รุมาคม. การบริหารธุรกิจ. 2520. หน้า 7.

³สุสติ รุมาคม. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. 2540. หน้า 29.

⁴ฉวี แวนอินทร์ และคนอื่น ๆ. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. 2535. หน้า 73-79.

4.1.2 สภาพของผู้ประกอบการ จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของผู้ประกอบการไว้พอจะประมวลได้ดังนี้

อาคม ศิริพันธุ์¹ ได้ศึกษาสภาพผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งกุลาดำรายย่อยในเขตตำบลท่าบอน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของผู้ประกอบการสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนและการกระจายตัวของผู้ประกอบการ
2. ภูมิฐานะของผู้ประกอบการ
3. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ
4. อาชีพเดิมของผู้ประกอบการ
5. ประสบการณ์การเลี้ยงกุ้งของผู้ประกอบการ
6. ผลของการเลี้ยงกุ้งของผู้ประกอบการ(กำไร ขาดทุน หรือเท่าทุน)
7. ประสบการณ์และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งของผู้ประกอบการ
8. การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ
9. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

ทวี มาระเสนา² ได้ศึกษาสภาพผู้ประกอบการผลิตหัตถกรรมย่านลิเภา ที่ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของผู้ประกอบการสรุปได้ดังนี้

1. เพศของผู้ประกอบการ
2. อายุของผู้ประกอบการ
3. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ
4. อาชีพเดิมของผู้ประกอบการ
5. ภูมิฐานะเดิมของผู้ประกอบการ

---

¹อาคม ศิริพันธุ์. ศึกษาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำรายย่อย ตำบลท่าบอน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. 2541. หน้า 54-68.

²ทวี มาระเสนา. การศึกษาสภาพการผลิต และผลกระทบจากการผลิตหัตถกรรมย่านลิเภาที่ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนครศรีธรรมราช. 2537. หน้า 36-51.

6. ประสบการณ์เกี่ยวกับการค้า
7. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการค้า
8. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

ปริศนา รัตนะ¹ ได้ศึกษาสภาพของผู้ประกอบการปลูกผักเพื่อการค้า ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของผู้ประกอบการสรุปได้ดังนี้

1. เพศของผู้ประกอบการ
2. อายุของผู้ประกอบการ
3. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ
4. อาชีพเดิมของผู้ประกอบการ
5. ภูมิลำเนาเดิมของผู้ประกอบการ
6. ประสบการณ์ในการปลูกผักของผู้ประกอบการ
7. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักของผู้ประกอบการ
8. การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ประกอบการ

สุนันท์ธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา² ได้ศึกษาสภาวะทางสุขภาพโภชนาการของแผงลอยจำหน่ายอาหาร ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาล ตำบลพระพุทธบาท โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้

1. เพศของผู้ประกอบการ
2. อายุของผู้ประกอบการ
3. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ

---

¹ปริศนา รัตนะ. การจัดการธุรกิจการเกษตรของเกษตรกรปลูกผักเพื่อการค้า ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา. 2541. หน้า 40-48.

²สุนันท์ธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา. สภาวะทางสุขภาพโภชนาการของแผงลอยจำหน่ายอาหาร ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาล ตำบลพระพุทธบาท. 2536. หน้า 78-79.

4. ภูมิลำเนาของผู้ประกอบการ
5. การอบรมความรู้ทางด้านสุขาภิบาลอาหารของผู้ประกอบการ
6. อาชีพเดิมของผู้ประกอบการ
7. สาเหตุของการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการ
8. ระยะเวลาในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการ
9. อาชีพเสริมของผู้ประกอบการ

ทรงสนพระทัยของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาสภาพของผู้ประกอบการ ศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพศของผู้ประกอบการ
2. อายุของผู้ประกอบการ
3. ศาสนาของผู้ประกอบการ
4. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ
5. ภูมิลำเนาเดิมของผู้ประกอบการ
6. ภูมิลำเนาปัจจุบันของผู้ประกอบการ
7. อาชีพเดิมของผู้ประกอบการ
8. อาชีพเสริมของผู้ประกอบการ
9. ประสบการณ์เกี่ยวกับการค้าของผู้ประกอบการ
10. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการค้าของผู้ประกอบการ
11. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

4.2 สถานประกอบการประกอบกร สำนักงานสถิติแห่งชาติ¹ ได้กล่าวถึงสภาพสถานประกอบการ สรุปได้ว่า สภาพของสถานประกอบการจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. อาคาร ร้านค้า สำนักงาน ที่ซึ่งผู้ประกอบการเป็นเจ้าของหรือผู้เช่า
2. แผงตั้งเป็นที่เช่าส่วนหนึ่งของอาคารหนึ่งร้านค้า หรือสำนักงาน หรืออาคารพาณิชย์ หรืออาจเป็นสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เพื่อนำสินค้าไปวางขายเป็นการถาวร โดยมีได้ขนย้ายเครื่องมือหรือเครื่องใช้กลับเมื่อเลิกทำการค้า
3. แผงลอยในตลาด เป็นแผงที่ทางตลาดจัดไว้ให้ใช้เป็นสถานที่ประกอบการค้าเป็นประจำและแยกกันเป็นส่วนระหว่างผู้ขายแต่ละราย

4. แผงลอยและขายเร่ เป็นสถานที่ซึ่งไม่ได้จัดไว้สำหรับประกอบธุรกิจ รวมพวกเดินขายของโดยการหาบ การเข็นรถ หรือนำรถไปจอดขายตามแหล่งชุมชน

ประไพ สุทธิมิตร² ได้กล่าวถึงสภาพของสถานประกอบการ สรุปได้ว่า สถานประกอบการของตลาดนัดในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา จัดแบ่งตามชนิดและประเภทของสินค้าที่จัดจำหน่ายดังนี้

1. สินค้าประเภทเกษตรกรรม สถานประกอบการจะสร้างเป็นแผงลอยขนาดเล็กที่จัดทำขึ้นง่าย ๆ ไม่มั่นคง มักใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นเพิงหลังคากันแดดแล้วมุงด้วยจากหรือใบตาลโดนด และมีแคร่สำหรับนั่งขายของ
2. สินค้าประเภทอาหารสดเป็นแผงลอยขนาดใหญ่ มีการก่อสร้างอย่างมั่นคงและแข็งแรง และมักจะเปิดโล่งทั้งสี่ด้านมีลักษณะเหมือนห้องโถงใหญ่ โดยจะแบ่งเป็นคูหาแยกเป็นส่วนสำหรับขายสินค้าแต่ละชนิด
3. สินค้าเบ็ดเตล็ดและของใช้ในชีวิตประจำวันจะมีลักษณะเป็นร้านค้าหรือห้องแถวที่ก่อสร้างถาวร

¹สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานสำมะโนทางธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ พ.ศ. 2531 (ภาคใต้). 2531. หน้า 2.

²ประไพ สุทธิมิตร. ตลาดนัดบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา. 2541. หน้า 53-54.

4. ผลไม้ที่มาจากต่างถิ่น นิยมใช้ทำยรรถกะบะวางจำหน่าย

5. สินค้าประเภทเสื้อผ้าที่ใช้แล้ว เครื่องใช้ในครัวเรือน นิยมกางเต็นท์แล้ววางสินค้าจำหน่าย

พรรณษะดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลักษณะของสถานประกอบการมีลักษณะที่เป็นอาคาร ร้านค้า สำนักงาน แผงตั้ง แผงลอย ทำยรรถกะบะ และเต็นท์

4.3 ผู้บริโภค

4.3.1 ความหมายของผู้บริโภค จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของผู้บริโภคมีดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของผู้บริโภคไว้ว่า “ ผู้บริโภค หมายถึงใครก็ตามที่ใช้จ่ายเงิน เพื่อซื้อสินค้าและบริการมาเพื่ออุปโภคตอบสนองความต้องการของตน ทั้งที่เป็นความต้องการทางร่างกายและเพื่อความพึงพอใจต่าง ๆ ”¹ ส่วนสมฤทธิ อินทราทิพย์ ได้กล่าวถึง ความหมายของผู้บริโภค(Consumer) ในทางกฎหมายไว้ว่า “ ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ และรวมถึงผู้ได้รับการเสนอหรือชักชวน จากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ ”² นอกจากนี้ ละเมียด กรยุทธพิพัฒน์ ได้กล่าวถึงความหมายของผู้บริโภคไว้ว่า “ ผู้บริโภคหมายถึงผู้ใช้เครื่องอุปโภคหรือบริโภคต่าง ๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์และบริการทุกชนิด ซึ่งอาจเป็นส่วนบุคคล เอกชนหรือของสาธารณะ ”³

พรรณษะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับการบริการ ด้านอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและเพื่อความพึงพอใจต่าง ๆ

¹ธงชัย สันติวงษ์. เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค. ม.ป.ป. หน้า 4.

²สมฤทธิ อินทราทิพย์. สุขภาพผู้บริโภค. 2529. หน้า 1.

³ละเมียด กรยุทธพิพัฒน์. สุขภาพผู้บริโภค. 2529. หน้า 7.

4.3.2 ลักษณะของผู้บริโภค จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะผู้บริโภคมีดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคนอื่นๆ¹ ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การแบ่งลักษณะผู้บริโภคสรุปได้ดังนี้

1. สภาพภูมิศาสตร์ ได้แก่ ขอบเขต ขนาดของจังหวัด อากาศ ความหนาแน่น ขนาดของประเทศ
2. ประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ เพศ ขนาดครอบครัว วัฏจักรชีวิตครอบครัว อาชีพ การศึกษา ศาสนา ผิว เชื้อชาติ รายได้
3. จิตวิทยา ได้แก่ ชั้นของสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพ
4. พฤติกรรม ได้แก่ โอกาสในการซื้อ การแสวงหาผลประโยชน์ สถานะของผู้ซื้อ อัตราการใช้ สถานะความซื่อสัตย์ ทักษะต่อสินค้าและบริการ

ฉัตรดิภรณ์ ลิ้มโอภาสมณี² ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ในห้างสรรพสินค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ผู้ศึกษาได้ศึกษาลักษณะผู้บริโภคในด้านกลุ่มอายุของผู้บริโภค เพศของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค อาชีพของผู้บริโภค และระดับการศึกษาของผู้บริโภค

ทวี แก้วกลับ³ ได้ศึกษาการค่านอกระบบบริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ผู้ศึกษาได้ศึกษาลักษณะผู้บริโภคในด้านกลุ่มอายุของผู้บริโภค อาชีพของผู้บริโภค ศาสนาของผู้บริโภค และแหล่งที่อยู่เดิมของผู้บริโภค

สุภาวดี รอดศิริ¹ ได้ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของ

¹ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. 2539. หน้า 170-171.

²ฉัตรดิภรณ์ ลิ้มโอภาสมณี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ในห้างสรรพสินค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. 2537. หน้า 23.

³ทวี แก้วกลับ. ศึกษาการค่านอกระบบบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดสงขลา 2541. หน้า 40-41.

ราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า ผู้ศึกษา ได้ศึกษาลักษณะผู้บริโภคนในด้านกลุ่มอายุของผู้บริโภค สถานภาพการสมรสของผู้บริโภค การศึกษาของผู้บริโภค ระดับรายได้ของผู้บริโภค และขนาดครอบครัวของผู้บริโภค

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาลักษณะของผู้บริโภค ศึกษาได้จาก อายุของผู้บริโภค เพศของผู้บริโภค อาชีพของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค และการศึกษาของผู้บริโภค

4.4 การจัดการการค้า

การศึกษาเอกสารของ สุมณา อยู่โพธิ์² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช³ สุวิทย์ เปี้ยผ่อง⁴ ผุสดี รุมาคม⁵ ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์⁶ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคนอื่นๆ⁷ เสาวณี จุลิรัชนิกร⁸ ได้กล่าวถึงการจัดการการค้าสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการจัดการที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ การจัดตั้งร้านค้า การจัดหน่วยงานและการบริหารบุคคล

¹สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 32-33.

²สุมณา อยู่โพธิ์. การค้าปลีก. 2524. หน้า 31-42.

³มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การบริหารธุรกิจขนาดย่อมและการค้าปลีก. 2528. หน้า 336-401.

⁴สุวิทย์ เปี้ยผ่อง. การค้าส่งและการค้าปลีก. 2535. หน้า 60-75.

⁵ผุสดี รุมาคม. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. 2540. หน้า 182-224.

⁶ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. องค์การและการจัดการ. 2540. หน้า 98-99.

⁷ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. ธุรกิจทั่วไป:ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ. 2541. หน้า 84-85.

⁸เสาวณี จุลิรัชนิกร. การบริหารการขายปลีก. 2534. หน้า 83-84.

การบริหารงานสินค้า การส่งเสริมการขาย การบัญชีและการควบคุม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1 การจัดตั้งร้านค้า

4.4.1.1 สิ่งจำเป็นในการจัดการงานค้าปลีก สิ่งจำเป็นในการจัดการร้านค้า สรุปได้ว่า การค้าปลีกจะประสบความสำเร็จ ต้องการองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ คุณสมบัติของผู้บริหาร ฐานะการเงินของกิจการ นโยบายที่มีประสิทธิภาพ และพนักงานของร้านค้า

4.4.1.2 การจัดการทำเลที่ตั้ง อาคาร และผังของร้านค้า ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ประการแรก การเลือกทำเลที่ตั้งร้าน จะต้องคำนึงถึงลักษณะที่สำคัญ คือ ตัวเมืองหรือเขตการค้าที่จะไปตั้งร้านค้า โดยพิจารณาถึงจำนวนประชากร รายได้ของประชากร พฤติกรรมการซื้อของประชากร ความเจริญเขตการค้าหรือตัวเมือง เป็นต้น ประการที่สอง อาคาร เครื่องตกแต่งและอุปกรณ์ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ คือ สภาพภายนอกร้าน ตู้โชว์หรือหน้าต่างโชว์สินค้าด้านหน้า และสภาพภายในร้าน ประการที่สาม การจัดผังร้านค้า จะต้องอาศัยวิธีดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ ขอบเขตของการจัดผัง เนื้อที่ในการจัดผัง การจัดแสดงสินค้า เป็นต้น

4.4.2 การจัดหน่วยงานและการบริหารบุคคล

4.4.2.1 การจัดหน่วยงาน คือ การจัดระเบียบงานภายในหน่วยงาน โดยการแบ่งงานออกเป็นกลุ่ม ๆ พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตของความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ของแต่ละกลุ่มไว้แน่นอนตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงานขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

4.4.2.2 การบริหารบุคคล ประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ การรับสมัครพนักงาน การคัดเลือกบุคคล การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทน และการรักษาระดับการทำงาน

4.4.3 การบริหารงานสินค้า ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การวางแผนสินค้า วิธีการจัดซื้อ การกำหนดราคา และการเก็บรักษาและการควบคุม

4.4.4 การส่งเสริมการขาย ลักษณะของการส่งเสริมการขายมี 4 รูปแบบ คือ การโฆษณา การขายโดยใช้บุคคล การส่งเสริมการขาย และการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์

4.4.5 การบัญชีและการควบคุม

4.4.5.1 การบัญชี คือ การบันทึกบัญชีเป็นสิ่งจำเป็นในการค้า ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการแบบประหยัดแต่ให้ได้ประโยชน์ ระบบบัญชีที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ ง่าย สมบูรณ์ และประหยัด

4.4.5.2 การควบคุม ระบบการควบคุมมีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้กันมาก คือ การควบคุมรายการขาย การควบคุมค่าใช้จ่าย และการควบคุมผลกำไร

ทรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดร้านค้าที่มีประสิทธิภาพ ควรจะประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1. การจัดตั้งร้านค้าจะต้องคำนึงถึง คุณสมบัติของผู้บริหาร ฐานะการเงินของกิจการ นโยบายที่มีประสิทธิภาพ พนักงานของร้านค้า การจัดการทำเลที่ตั้ง อาคาร และผังของร้านค้า ประกอบกันอย่างลงตัว จะทำให้การจัดตั้งร้านประสบความสำเร็จ
2. การจัดหน่วยงานและการบริหารบุคคล มีการแยกประเภทของงาน กำหนดขอบเขตของงานและมอบหมายงาน จัดความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน และมีกระบวนการสรรหาและพัฒนาบุคลากร รวมถึงการรักษาบุคลากรให้อยู่กับหน่วยงานได้นาน
3. การบริหารงานสินค้า ประกอบด้วย การวางแผน วิธีการจัดซื้อ การกำหนดราคา การเก็บรักษาและการควบคุมปริมาณสินค้าคงเหลือ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทันที
4. การส่งเสริมการขาย โดยวิธีการโฆษณา การขายโดยใช้บุคคล การส่งเสริมการขาย และการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการประกาศข่าวสารไปยังผู้บริโภคและทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น
5. การบัญชีและการควบคุม บัญชีที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปได้แก่ บัญชีลูกหนี้ บัญชีเจ้าหนี้ และบัญชีแยกประเภททั่วไป ประกอบกับการควบคุมรายการขาย ค่าใช้จ่าย

และผลกำไร จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถรับรู้ถึงการดำเนินการได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาหารริมบาทวิถี

1. ความหมายของอาหารริมบาทวิถี

ณรงค์ นิยมวิทย์ ได้ให้ความหมายของอาหารริมบาทวิถีไว้ว่า

อาหารบาทวิถี หมายถึง อาหารข้างถนน เป็นอาหารที่จัดจำหน่ายโดยหาบเร่ แผงลอย หรือรถเข็น เมื่อเอ่ยถึงอาหารชนิดนี้ทุกคนจะทราบดี เนื่องจากได้ฟัง พาอาศัยไม่มากนักน้อย แต่ก็มีคนอีกส่วนหนึ่งตั้งข้อรังเกียจ โดยอ้างว่าเกิดวาง ทางจราจร การเดินทาง และเป็นแหล่งกระจายโรค ความจริงแล้วอาหารข้าง ถนนมีความจำเป็นมากสำหรับชีวิตคนในเมือง เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งใช้ แรงงาน และเป็นแหล่งรายได้ของคนยากจน ความสำคัญนี้จะอยู่ตลอดไปตราบ เท่าที่มีการย้ายถิ่นฐานของประชากร จากชนบทเข้ามาอยู่เมือง¹

จรีพร จิตจำรูญโชคชัย ได้ให้ความหมายของอาหารริมบาทวิถีในลักษณะใกล้เคียงกันว่า

อาหารบาทวิถี เป็นอาหารที่บริโภคได้ทันที มักมีเครื่องคั้นขายรวมอยู่ด้วย บางครั้งมีการปรุงอาหารนั้นบริเวณริมถนนสายใหญ่ ๆ ข้าง ๆ สวนสาธารณะ ตามสถานีรถไฟ หรือขนส่ง ผู้ซื้อจะเข้าไปสั่งรายการตามที่ตนต้องการ ซึ่ง พ่อค้า แม่ค้า จะจัดเตรียมปรุงอาหารนั้น ๆ ให้ทันที โดยผู้ซื้อจะบริโภคที่ร้าน

¹ณรงค์ นิยมวิทย์. “อาหารข้างถนน,”. วารสารคหเศรษฐศาสตร์. 13 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2534.

หรือนำกลับบ้านก็ได้ จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในการซื้ออาหารแต่ละครั้ง จะต่ำกว่าการจะเข้าไปกินอาหารในภัตตาคาร หรือร้านอาหารใหญ่ ๆ¹

ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาต และวิชัย หฤทัยธนาสันต์ ได้กล่าวถึงความหมายของอาหารริมบาทวิถี ไว้สอดคล้องกันว่า

อาหารหาบเร่แผงลอยบาทวิถี เป็นอาหารปรุงสำเร็จที่วางขายริมถนนและสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ให้กับประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะอยู่ในเขตเมือง ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบาทวิธินั้น กิจการประเภทนี้มีการลงทุนน้อยแต่กำไรดี ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาด้านรถติด ไม่มีเวลาที่จะประกอบอาหารสำหรับรับประทานเอง จึงเป็นที่นิยมสำหรับประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจากสะดวก และมีอาหารหลากหลายให้เลือก²

พรรณนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถี หมายถึง อาหารหรือเครื่องดื่มที่จัดจำหน่ายโดยหาบเร่ แผงลอย หรือรถเข็น ตามริมถนนและสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ประเภทของร้านจะมีทั้งที่จำหน่ายเป็นอาหารสำเร็จรูป และอาหารตามสั่ง โดยผู้ซื้อจะบริโภคที่ร้าน หรือนำกลับไปบริโภคที่บ้านก็ได้

¹จूरिพร จิตจำรูญโชคชัย. “มารู้จักอาหารบนถนนกันเถอะ,”. อาหาร 24(2) : 88-93; เมษายน - มิถุนายน 2537.

²ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาต และวิชัย หฤทัยธนาสันต์. โภชนาการสร้างชาติเด็กฉลาดชาติเจริญ. 2537. หน้า 118.

2. ประเภทของอาหารริมบาทวิถี

สุนันท์ธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา¹ ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถีแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ประเภทอาหารคาว เช่น ข้าวราดแกงหรือพวกกับข้าวถุง ส้มตำและอาหารอีสาน ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่ง อาหารจานเดียว อาหารพวกปิ้งย่าง ทอด ต่าง ๆ เป็นต้น
2. ประเภทอาหารหวาน เช่น ขนมชนิดต่าง ๆ รวมถึงผลไม้เครื่องดื่ม ไอศกรีม เป็นต้น

สุภาวดี รอดศิริ² ได้แบ่งประเภทของอาหารริมบาทวิถีตามช่วงเวลาที่ยังบริโภคสรุปได้ดังนี้

1. อาหารเช้า เช่น โจ๊ก ข้าวราดแกง ปาท่องโก๋กับกาแฟ ต้มเครื่องในหมู ข้าวต้มเครื่อง ขนมปัง ไข่ดาว กาแฟ ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีบ ซาลาเปา เป็นต้น
2. อาหารกลางวัน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวราดแกง เกี้ยว บะหมี่ ข้าวเหนียว ส้มตำ ไข่ย่าง ขนมจีน ข้าวขาหมู ข้าวหมูแดง สลัด สุกียากี้ อาหารตามสั่ง เป็นต้น
3. อาหารเย็น เช่น กับข้าวบรรจุถุง ก๋วยเตี๋ยวชนิดต่าง ๆ ข้าวราดแกง สลัด เกี้ยว บะหมี่ ข้าวผัดประเภทต่าง ๆ ข้าวต้มเครื่อง อาหารตามสั่ง สุกียากี้ ข้าวมันไก่ ข้าวหมูแดง เป็นต้น

¹สุนันท์ธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา. สภาวะทางสุขภาพของอาหารของแผงลอยจำหน่ายอาหาร ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลพระพุทธบาท. 2536. หน้า 7.

²สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 36-40.

พรรณษะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถี ถ้าจะแบ่งตาม คุณลักษณะอาหาร แบ่งได้ 2 ประเภท คือ อาหารคาว และอาหารหวาน และถ้าจะ แบ่งตามช่วงเวลาการขาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ อาหารเช้า อาหารกลางวัน และอาหารเย็น

3. ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงผลกระทบของการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งพอ ประมวลได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จूरिพร จิตจํารูญโชคชัย¹ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการค้า อาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า การลงทุนในการขายอาหารริมบาทวิถีใช้ทุนค่อนข้างต่ำ ผลกำไรที่ได้ขึ้นกับทำเลที่ตั้งและรสชาติของอาหาร รายได้ของร้านอาหารริมบาทวิถีจะ เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการเลี้ยงชีพ และเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจในสังคมนั้นเลี้ยงตนได้ นอกจากนี้การขายอาหารริมบาทวิดียังช่วยกระจาย รายได้และกระจายงานให้เพิ่มมากขึ้น สุนันทธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา² ได้กล่าวถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ว่า เป็นกิจการที่กำลังขยาย ตัวในเขตเมือง เป็นกิจการค้าเล็ก ๆ ซึ่งประกอบด้วยคนขายคนเดียว หรือเป็นธุรกิจ ระดับครอบครัวซึ่งไม่ต้องการความชำนาญ หรือต้นทุนสูง และมีความจำเป็นสำหรับ เขตเมืองที่จะจัดหาบริการ และผลิตอาหารราคาถูกให้กับแรงงานในเขตเมืองยังชีพอยู่ได้

¹จूरิพร จิตจํารูญโชคชัย. “มารู้จักอาหารบนถนนกันเถอะ, ”. อาหาร 24(2) : 88-99; เมษายน - มิถุนายน 2537.

²สุนันทธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา. สภาวะทางสุขภาพของอาหารของแผงลอยจำหน่ายอาหาร ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลพระพุทธบาท. 2536. หน้า 27.

ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุภาวดี รอดศิริ¹ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการขายอาหารริมบาทวิถี สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถี เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ มีบทบาทสำคัญในระบบการผลิตอาหาร ทำให้มีการค้าอาหารเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคใช้จ่ายเงินน้อยลงกับอาหารที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับราคา แต่ต้องคำนึงถึงความสะอาดด้วย เป็นการประหยัดในด้านเวลา และด้านแรงงาน

3.2 ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

จूरिพร จิตจํารูญโชคชัย² ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ผู้บริโภคมีจิตจำกัดในเรื่องของเวลาและรายได้ การเลือกซื้ออาหารริมบาทวิถีจึงดีกว่าที่จะเข้าครัวเอง ซึ่งคุ้มค่าในแง่ของเวลา แรงงาน ค่าใช้จ่าย วัตถุดิบ เชื้อเพลิง และอุปกรณ์เครื่องครัว นอกจากนี้อาหารริมบาทวิดียังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ บพิตร เกาภูริระ³ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ปัจจุบันแม่บ้านจะมีเวลาน้อยลง โดยมีความต้องการซื้ออาหารริมบาทวิถีปรุ่งสำเร็จที่สามารถบริโภคได้ทันที เนื่องจากมีผู้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมและไม่ต้องรับผิดชอบทำความสะอาดภาชนะอุปกรณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาติ และวิชัย หฤทัยชนาสันต์⁴ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม สรุปได้ว่า บุคคลที่อยู่ในกลุ่มโสดจะนิยมบริโภคอาหารริมบาทวิถีมากกว่าบุคคลที่สมรสแล้ว คิดค่าเฉลี่ย คือ ร้อยละ 63.03 จะเห็นได้ว่าคนโสดนั้นไม่นิยมประกอบอาหารบริโภคเอง

¹สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 11.

²จूरिพร จิตจํารูญโชคชัย. “มารู้จักอาหารบนถนนกันเถอะ, ”. อาหาร 24(2) : 88-99; เมษายน - มิถุนายน 2537.

³บพิตร เกาภูริระ. “การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ” ไทยรัฐ. 13 ธันวาคม 2532. หน้า 5.

⁴ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาติ และวิชัย หฤทัยชนาสันต์. โภชนาการสร้างชาติเด็กฉลาดชาติเจริญ. 2537. หน้า 120.

เพราะเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหารจะแพงกว่าการบริโภคอาหารริมบาทวิถี ในขณะที่ สุภาวดี รอดศิริ¹ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ครอบครัวขนาดเล็ก (สามี ภรรยา และบุตร 1 คน) จะมีการบริโภคอาหารริมบาทวิถีมากกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ (สามี ภรรยา บุตรมากกว่า 1 คน และอาจมีคนอื่นอาศัยอยู่ด้วย) ซึ่งครอบครัวขนาดเล็กคิดในแง่ของการบริโภคจะประหยัดและอาหารที่ซื้อจะมีจำนวนพอเพียงกับสมาชิกในครอบครัว แต่ถ้าเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ก็อาจซื้ออาหารริมบาทวิถีและประกอบอาหารเสริมบางอย่าง เพื่อให้พอเพียงกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวรับประทาน

3.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ณรงค์ นิยมวิทย์² ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า การค้าอาหารริมบาทวิถีทำให้เกิดการกีดขวางทางจราจร ทางเดินเท้า และทำให้ทัศนียภาพของแหล่งขายเสียไป นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค และทรงศักดิ์ ศรีอนุชาต และวิชัย หฤทัยธนาสันต์³ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถี อาจไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ถ้าผู้ขายขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมและจำหน่ายอาหาร เนื่องจากจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนอยู่ในอาหารริมบาทวิธินั้นมีทั้ง ไวรัส แบคทีเรีย ยีสต์และรา ซึ่งทำให้เกิดโรคหรือไม่เกิดโรคได้ และผู้ขายจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคที่ส่งคมรังเกียจ นอกจากนี้ สุภาวดี รอดศิริ⁴ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า ความสะอาดของบริเวณที่ขายอาหารริมบาทวิถีไม่

¹สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 23.

²ณรงค์ นิยมวิทย์. “อาหารข้างถนน,”. วารสารคหเศรษฐศาสตร์. 70 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2534.

³แหล่งเดิม. หน้า 122 – 123.

⁴สุภาวดี รอดศิริ. ศึกษาความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของราชการครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. 2538. หน้า 13.

ปลอดภัยเนื่องจากต้องเผชิญกับฝุ่นละออง ควันพิช จากท่อไอเสียของรถยนต์ ทำให้ความปลอดภัยในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีมีน้อยมาก ดังนั้นจึงควรมีการใช้อุปกรณ์ ตักและหยิบอาหาร และมีสิ่งปกปิดป้องกันฝุ่นละอองและแมลง

ทรงสนของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดจากการค้าอาหารริมบาทวิถี มีดังนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นการบริการราคาถูก ช่วยให้ผู้บริโภคจ่ายเงินน้อยลงในการบริโภคอาหาร ทำให้แรงงานในเขตเมืองสามารถยังชีพอยู่ได้ ช่วยกระจายรายได้และกระจายงานให้เพิ่มมากขึ้น ช่วยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้สังคมสามารถเลี้ยงตนเองได้

2. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเมือง ที่มีชีวิตจำกัดในเรื่องของเวลา หันมาบริโภคอาหาร ประเภทนี้กันมากขึ้น ซึ่งมีความสะดวก ราคาประหยัด คุ่มค่าในแง่ของเวลาและแรงงาน โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม โสค หรือกลุ่มครอบครัวขนาดเล็ก

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อาหารริมบาทวิถีต้องเผชิญกับฝุ่นละออง ควันพิช จากท่อไอเสียของรถยนต์ ทำให้ความปลอดภัยในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีลดน้อยลง รวมทั้งเป็นการกีดขวางทางจราจร ทางเดินเท้า และยังเป็นแหล่งแพร่กระจายโรค

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครหาดใหญ่

1. ที่ตั้ง และอาณาเขต

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้กล่าวถึงที่ตั้งและอาณาเขตของเทศบาลนครหาดใหญ่ สรุปได้ดังนี้

¹กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. ม.ป.ป. หน้า 1-22.

เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ระหว่างเส้นลองกิจูดที่ 100 องศา 01 ลิปดา ถึงเส้นลองกิจูดที่ 101 องศา 06 ลิปดา ตะวันออก และละติจูดที่ 6 องศา 17 ลิปดา ถึงละติจูดที่ 7 องศา 56 ลิปดาเหนือ และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อทางรถไฟไปกรุงเทพฯ
ทิศตะวันออก	ขนานทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 (ทางไปอำเภอเมืองสงขลา)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกลองอิตำ และกลองอุตะเกา
ทิศใต้	ติดต่อทางรถไฟไปสู่ หงโก-ลก และกลองอุตะเกา

2. สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้กล่าวถึงสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศของเทศบาลนครหาดใหญ่ สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยทั่วไปเป็นที่ราบมีภูเขา และป่าไม้ทางทิศตะวันออก ทางทิศใต้พื้นที่ค่อย ๆ ลาดต่ำ ทางทิศเหนือ ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา ส่วนในบริเวณตัวเมืองเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ ลักษณะดินในท้องที่หาดใหญ่ เป็นดินลูกรัง และดินดานปะปนอยู่บ้าง ระดับน้ำใต้ดินทั่วไปไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับฤดูกาล และการซึมของน้ำบาดิน

3.2 สภาพภูมิอากาศ หาดใหญ่มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน แต่อากาศไม่ร้อนจัดเนื่องจากอิทธิพลของทะเล มีสองฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - มกราคม ประมาณ 9 เดือน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ระยะ ตามกระแสลมประจำถิ่น โดยช่วงแรกระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีฝนตกไม่มาก เพราะอยู่ในเขตเงาฝน ในช่วง

¹กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. ม.ป.ป. หน้า 1-22.

ที่สอง ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง มกราคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นช่วงที่มีฝนตกหนาแน่นและต่อเนื่องมากกว่าในช่วงอื่น ๆ ในรอบปี โดยเฉพาะ มีฝนตกประมาณ 1,400 มม. ต่อปี ฝนจะตกชุกที่สุดในเดือนพฤศจิกายน ส่วนฤดูร้อนจะเริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

3. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครหาดใหญ่สรุปได้ว่า หาดใหญ่ เป็นชื่อรวมของหมู่บ้านโคกเสม็ดชุน และบ้านหาดใหญ่ เดิมดินแดนหาดใหญ่เป็นเนินสูงมีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก การคมนาคมไม่สะดวกเมื่อทางการได้ตัดทางรถไฟมาถึงท้องถิ่นนี้ จึงได้มีประชาชนอพยพมาตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน และทวีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ สมัยนั้นสถานีรถไฟอยู่ที่สถานีอุตะเกา (ด้านเหนือของสถานีชุมทางหาดใหญ่ปัจจุบันเป็นเพียงที่หยุดรถไฟ) เนื่องจากสถานีอุตะเกาเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมเป็นประจำ ทางการรถไฟจึงได้ย้ายสถานีมาอยู่ที่สถานีชุมทางหาดใหญ่ ปัจจุบันประชาชนได้ทยอยติดตามมาสร้างบ้านเรือนตามบริเวณสถานีนั้นเอง ฉะนั้นจากกล่าวได้ว่ากิจการรถไฟมีบทบาทต่อการขยายและความเจริญก้าวหน้าของเมืองหาดใหญ่ตลอดมา บุคคลที่ครอบครองแผ่นดินผืนใหญ่ ๆ ในตัวเมือง อาทิ นายเจียกชี (ต่อมาได้รับพระราชทานนามเป็นขุนนิพัทธ์จินนคร) พระเสน่หามนตรี นายชื่อกิมหยง และพระยาวรรดกระวีสุนทร ทั้ง 4 ท่านนี้นับว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่เมืองหาดใหญ่อย่างแท้จริง

เมืองหาดใหญ่ได้เจริญเติบโตมาตามลำดับ จนถึงวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2471 ได้ยกฐานะเป็นสุขาภิบาล ต่อมาเมื่อ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลหาดใหญ่ เมืองหาดใหญ่ขณะนั้นมีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 19,425 คน ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหาดใหญ่ เมื่อ 16 มีนาคม พ.ศ. 2492 และได้ยกฐานะเป็นเทศบาลนครหาดใหญ่เมื่อ 24 กันยายน พ.ศ. 2538 โดยมี

¹เทศบาลนครหาดใหญ่. รายงานกิจการเทศบาลนครหาดใหญ่ ประจำปี 2539. 2540. ไม่มีเลขหน้า.

พื้นที่ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน 21 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 157,881 คน (ธันวาคม 2540)

4. สภาพเศรษฐกิจ

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจสรุปได้ดังนี้

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในรอบปี 2539 อยู่ในภาวะที่ชะลอตัวลงจากปีก่อน โดยคาดว่า การขยายตัวอยู่ในระดับร้อยละ 6.5 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 8.5 ในปีก่อน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การขยายตัวชะลอลงได้แก่ ยางพาราราคาซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักราคาลดต่ำลง ทำให้อำนาจการซื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่ลดลง ผลผลิตข้าวเปลือกเจ้านาปี ในฤดูกาลผลิตมีปริมาณลดลงจากฤดูกาลผลิตปีก่อน การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำมีปัญหาจากโรคระบาดกึ่ง ราคาซื้อขายจึงลดลงตามไปด้วย

ทางด้านภาวะการลงทุน โดยทั่วไปมีทิศทางชะลอตัวเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นผลจากปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การระมัดระวังการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะทางการซื้อขายที่ดินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ผู้ประกอบการประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน และธุรกิจที่อยู่อาศัยเข้าสู่ภาวะล้นตลาด

ในภาคการท่องเที่ยว ค่อนข้างชะลอตัวจากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาลดลง จากตัวเลขของตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสงขลา ในปีนี้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามารวม 873,019 คน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 7.9 โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มหลัก คือ ชาวมาเลเซีย และสิงคโปร์ มียอดลดลงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 3.2 และ 4.0 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มชาติอื่น ๆ มียอดลดลงถึงร้อยละ 27.5 อย่างไรก็ตาม ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวโน้มเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ธุรกิจโรงแรมและบริการไม่ซบเซาเกินไป

¹กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. ม.ป.ป. หน้า 1-22.

5. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่¹ ได้กล่าวถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า

เทศบาลนครหาดใหญ่เป็นชุมชนเมืองที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 21 ตารางกิโลเมตร ในเดือนธันวาคม 2539 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 156,881 คน ประชากรชาย 75,848 คน ประชากรหญิง 81,033 คน มีประชากรย้ายเข้า 7,579 คน ย้ายออก 16,457 คน มีคนเกิด 11,953 คน ตาย 2,918 คน มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 7,471 คน/ตร.กม. อัตราเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.3 มีจำนวนครัวเรือน 39,366 หลังคาเรือน เฉลี่ย 4 คนต่อบ้าน คาดว่าในปี 2544 จะมีประชากรรวม 177,928 คน

ประชากรพื้นเพเดิมใช้ภาษาไทยพื้นเมืองภาคใต้เป็นภาษาพูดอันดับหนึ่ง ส่วนใหญ่ประชากรพื้นเพเดิมมักไปประกอบอาชีพที่อื่น และประชากรจากที่อื่นอพยพเข้ามาประกอบอาชีพในเมือง เช่น อาชีพนักธุรกิจ รับราชการ และรับจ้างทั่วไป จึงทำให้การกระจายตัวของเมือง หนาแน่นบริเวณด้านตะวันออกของสถานีรถไฟจนถึงคลองเตย

ทางการศึกษา อำเภอหาดใหญ่มีสถาบันการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งของรัฐบาล และเอกชนรวมทั้งสิ้น 91 แห่ง

ประชาชนในเขตเทศบาล นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา ได้แก่ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่น ๆ ศาสนสถานจำแนกตามศาสนา ดังนี้

ศาลเจ้าและโรงเจ	จำนวน 12 แห่ง
วัดพุทธศาสนา	จำนวน 10 แห่ง
มัสยิด	จำนวน 6 แห่ง
โบสถ์คริสต์	จำนวน 3 แห่ง

¹กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. ม.ป.ป. หน้า 1-22.

ประชาชนร้อยละ 70 นับถือศาสนาพุทธมีพระอารามหลวง 1 แห่ง คือ วัด
โลกสมานคุณ

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหาร
ริมบาทวิถี ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์
ในการกำหนดกรอบความคิดและใช้เป็นข้อมูลในการเขียนเค้าโครงวิจัย ตลอดจนใช้
เป็นแนวทางวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เทศบาลนครหาดใหญ่เป็นเทศบาลนครที่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก รวมทั้งยังเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าของภาคใต้ ประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการค้าซึ่งมีทั้งค้าปลีกและค้าส่ง ทำให้สภาพเศรษฐกิจในบริเวณนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายลักษณะ โดยเฉพาะสังคมเมืองที่ประชาชนมีความจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อช่วยเหลือตนเอง มีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบแข่งขันกับเวลาและผู้อื่น รวมทั้งประชาชนมีความต้องการในด้านการพักผ่อน หรือความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะ กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน รวมทั้งกลุ่มประชาชน ที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางลงไปจนถึงหาเช้ากินค่ำ จึงทำให้กลุ่มคนดังกล่าวมีพฤติกรรมในการบริโภคอาหารและสินค้าจากร้านค้าที่สามารถหาซื้อได้สะดวก โดยเฉพาะ หาบเร่ แผงลอย ที่อยู่ริมบาทวิถี เป็นแหล่งที่ผู้คนนิยมซื้อหาสินค้ากันมาก จึงทำให้เกิด การค้าอาหารริมบาทวิถีขึ้นมากมาย จากการสำรวจของงานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่าผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในช่วงเวลาหลังเลิกงานจนถึงเวลาหลังเที่ยงคืนหรือหลังกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนผู้ประกอบการ 1,090 ราย และปี พ.ศ. 2541 มีจำนวน 1,030 ราย

ดังนั้นการศึกษาสภาพการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ ได้ศึกษาสภาพการค้าในด้านต่างๆ จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านผู้ประกอบการ ด้านสถานประกอบการ ด้านอาหาร ด้านผู้บริโภค และด้านการจัดการการค้า โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 ราย และผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย ผลจากการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านผู้ประกอบการ

การศึกษาด้านผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นสำคัญ 17 ประการ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส ที่อยู่ปัจจุบัน จำนวนบุคคลในครอบครัว จำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว จำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู อาชีพเดิมก่อนค้าขายอาหารริมบาทวิถี ภูมิลำเนาเดิม ประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี ระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีที่หาดใหญ่ ความสำคัญของอาชีพค้าขายอาหารริมบาทวิถี อาชีพหลัก สาเหตุที่มาค้าขายอาหารริมบาทวิถี และปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพศ

การศึกษาเพศของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างและผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ชาย	70	24.56
หญิง	215	75.44
รวม	285	100.00

ตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง 215 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.44 และเป็นเพศชาย 70 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.56

2. ช่วงอายุ

การศึกษาช่วงอายุของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกช่วงอายุของผู้ประกอบการออกเป็น 4 ช่วง และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	5	1.75
20 - 45 ปี	154	54.04
46 - 60 ปี	56	19.65
มากกว่า 60 ปี	70	24.56
รวม	285	100.00

ตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 45 ปี คือมีจำนวน 154 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 54.04 รองลงมาคือช่วงอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 70 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.56 และช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 5 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.75

3. ระดับการศึกษา

การศึกษาระดับการศึกษาของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 ระดับ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	23	8.07
ประถมศึกษา	151	52.98
มัธยมศึกษา	83	29.12
อนุปริญญา	20	7.02
ปริญญาตรี	8	2.81
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	285	100.00

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา คือมีจำนวน 151 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.98 รองลงมา คือระดับมัธยมศึกษา มี จำนวน 83 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 29.12 และไม่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. ศาสนา

การศึกษาศาสนาของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกศาสนาของผู้ประกอบการออกเป็น 3 กลุ่ม และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ค่าร้อยละ
พุทธ	243	85.26
อิสลาม	41	14.39
คริสต์	1	0.35
รวม	285	100.00

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือมีจำนวน 243 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85.26 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 41 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.39 และนับถือศาสนาคริสต์ มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 1 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.35

5. สถานภาพสมรส

การศึกษาสถานภาพสมรสของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกสถานภาพสมรสของผู้ประกอบการออกเป็น 4 ประเภท และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ค่าร้อยละ
โสด	48	16.84
สมรส	203	71.23
หย่าร้างหรือม่าย	28	9.83
แยกกันอยู่	6	2.11
รวม	285	100.00

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคือมีจำนวน 203 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71.23 รองลงมาคือเป็นโสด มีจำนวน 48 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.84 และสถานภาพสมรสแยกกันอยู่มีน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.11

6. ที่อยู่ปัจจุบัน

การศึกษาที่อยู่ปัจจุบันของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกที่อยู่ปัจจุบันของผู้ประกอบการออกเป็น 4 แห่ง และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

ที่อยู่ปัจจุบัน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	241	84.56
นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่		
ภายในอำเภอหาดใหญ่	42	14.74
ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา	2	0.70
ต่างจังหวัด	0	0.00
รวม	285	100.00

ตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีที่อยู่ปัจจุบันภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ คือมีจำนวน 241 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84.56 รองลงมาคือที่อยู่ปัจจุบันอยู่นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ภายในอำเภอหาดใหญ่มีจำนวน 42 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.74 และไม่มีที่อยู่ปัจจุบันอยู่ต่างจังหวัด

7. จำนวนบุคคลในครอบครัว

การศึกษาจำนวนบุคคลในครอบครัวของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนบุคคลในครอบครัวของผู้ประกอบการออกเป็น 4 กลุ่ม และผลการศึกษাপราภูมิดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลในครอบครัว

จำนวนบุคคลในครอบครัว	จำนวน	ค่าร้อยละ
1 คน	6	2.11
2 - 4 คน	155	54.39
5 - 6 คน	81	28.42
มากกว่า 6 คน	43	15.09
รวม	285	100.00

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคลในครอบครัว 2 - 4 คน คือมีจำนวน 155 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 54.39 รองลงมาคือมีจำนวนบุคคลในครอบครัว 5 - 6 คน มีจำนวน 81 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28.42 และจำนวนบุคคลในครอบครัว 1 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.11

8. จำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว

การศึกษาจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 กลุ่ม และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว

จำนวนบุคคลที่มีงานทำ และมีรายได้ในครอบครัว	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่มี	0	0.00
1 คน	54	18.95
2 คน	149	52.28
3 คน	35	12.28
มากกว่า 3 คน	47	16.49
รวม	285	100.00

ตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว 2 คน คือมีจำนวน 149 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.28 รองลงมาคือมีจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว 1 คน มีจำนวน 54 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.95 และมีจำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว 3 คน จำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 35 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.28

9. จำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู

การศึกษาจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 กลุ่ม และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู

จำนวนบุคคลที่ครอบครัว ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่มี	6	2.11
1 คน	36	12.63
2 คน	89	31.23
3 คน	68	23.86
มากกว่า 3 คน	86	30.18
รวม	285	100.00

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู 2 คน มากที่สุด คือมีจำนวน 89 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.23 รองลงมาคือมีจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูมากกว่า 3 คน มีจำนวน 86 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.18 และมีจำนวนบุคคลที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูไม่มี มีน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.11

10. อาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถี

การศึกษาอาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกอาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการ ออกเป็น 5 อาชีพ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถี

อาชีพเดิม	จำนวน	ค่าร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	104	36.49
เกษตรกร	34	11.93
ธุรกิจส่วนตัว	102	35.79
พนักงานห้างร้านบริษัท	27	9.47
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	3.16
ไม่มีงานทำ	9	3.16
รวม	285	100.00

ตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถี โดยอาชีพรับจ้างทั่วไปมีมากที่สุด คือมีจำนวน 104 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36.49 รองลงมา คือมีอาชีพเดิมทำธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 102 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.79 และมีอาชีพเดิมเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 9 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.16

11. ภูมิลำเนาเดิม

การศึกษาภูมิลำเนาเดิมของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกภูมิลำเนาเดิมของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 แห่ง และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

ภูมิลำเนา	จำนวน	ค่าร้อยละ
ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	92	32.28
นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่		
ภายในอำเภอหาดใหญ่	21	7.37
ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา	35	12.28
ต่างจังหวัด	137	48.07
รวม	285	100.00

ตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 137 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48.07 รองลงมามีภูมิลำเนาเดิมภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ คือมีจำนวน 92 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.28 และมีภูมิลำเนาเดิมนอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ภายในอำเภอหาดใหญ่จำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 21 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.37

12. ประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี

การศึกษาประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถีของประกอบการออกเป็น 4 ช่วง และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี

ประสบการณ์	จำนวน	ค่าร้อยละ
น้อยกว่า 6 เดือน	29	10.18
6 - 12 เดือน	18	6.32
13 - 24 เดือน	20	7.02
มากกว่า 24 เดือน	218	76.49
รวม	285	100.00

ตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถีมากกว่า 24 เดือน คือ มีจำนวน 218 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.49 รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิติน้อยกว่า 6 เดือน มีจำนวน 29 รายซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.18 และมีประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี 6 - 12 เดือนจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 18 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.32

13. ระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีที่หาดใหญ่

การศึกษาระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีที่หาดใหญ่ ของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการออกเป็น 4 ช่วง และ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถี

ระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถี	จำนวน	ค่าร้อยละ
น้อยกว่า 6 เดือน	55	19.30
6 -12 เดือน	32	11.23
13 - 24 เดือน	34	11.93
มากกว่า 24 เดือน	164	57.54
รวม	285	100.00

ตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีมากกว่า 24 เดือน คือมีจำนวน 164 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 57.54 รองลงมาคือมีระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีน้อยกว่า 6 เดือน มีจำนวน 55 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 19.30 และมีระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถี 6 - 12 เดือน จำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 32 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.23

14. ความสำคัญของอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถี

การศึกษาความสำคัญของอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถี ของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกความสำคัญของอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถี ของผู้ประกอบการออกเป็น 2 ลำดับ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสำคัญของอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถี

ลำดับความสำคัญของอาชีพ	จำนวน	ค่าร้อยละ
อาชีพหลัก	266	93.33
อาชีพเสริม	19	6.67
รวม	285	100.00

ตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง การค้าอาหารริมบาทวิถี เป็นอาชีพหลักมากกว่าอาชีพเสริม โดยให้เป็นอาชีพหลัก 266 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 93.33 และให้เป็นอาชีพเสริม 19 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.67

15. อาชีพหลักของผู้ที่ประกอบอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพเสริม การศึกษาอาชีพหลักของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอาชีพเสริม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ จำแนกอาชีพหลักของผู้ประกอบการ ออกเป็น 5 อาชีพ และผลการศึกษาปรากฏดัง รายละเอียดในตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอาชีพเสริม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลักของผู้ที่ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพเสริม	จำนวน	ค่าร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	4	21.05
เกษตรกร	2	10.53
ธุรกิจส่วนตัว	8	42.11
พนักงานห้างร้านหรือบริษัท	1	5.26
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	21.05
รวม	19	100.00

ตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพเสริม มีอาชีพหลักทำธุรกิจส่วนตัวจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 8 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.11 รองลงมาคือมีอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป และเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนกลุ่มละ 4 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 21.05 และมีอาชีพหลักเป็นพนักงานห้างร้านหรือบริษัทจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 1 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.26 ธุรกิจส่วนตัวได้แก่ อาชีพรับผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อาชีพค้าขาย และอาชีพรับบริการ

16. สาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี

การศึกษาสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 ประการ โดยผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดใน ตาราง 16

ตาราง 16 จำนวนและค่าร้อยละของสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี

สาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
สืบทอดจากครอบครัว	99	22.92
มีผู้อื่นชักชวน	26	6.02
หารายได้เสริม	30	6.94
ว่างงาน	60	13.89
ต้องการประกอบอาชีพอิสระ	217	50.23
รวม	432	100.00

ตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า สาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี เกิดจาก ต้องการประกอบอาชีพอิสระจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 217 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50.23 รองลงมาคือสาเหตุจากสืบทอดอาชีพจากครอบครัว มีจำนวน 99 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.92 และมีสาเหตุจากมีผู้อื่นชักชวนจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 26 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.02

17. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ

การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ จำแนกปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 ประการ โดยผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 17

ตาราง 17 จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ

ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
สุขภาพไม่ดี	49	17.75
มีเวลาพักผ่อนน้อย	105	38.04
ไม่เหมาะกับอุปนิสัย	8	2.90
ขาดเงินทุนหมุนเวียน	114	41.30
รวม	276	100.00

ตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการมีปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ จากสาเหตุขาดเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 114 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมาคือมีปัญหาเกี่ยวกับมีเวลาพักผ่อนน้อย มีจำนวน 105 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 38.04 และมีปัญหาเกี่ยวกับไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยน้อยที่สุด คือมีจำนวน 8 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.90

จากข้อมูลผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ในตาราง 1-17 สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20-45 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ศาสนาที่

นับถือส่วนใหญ่เป็นศาสนาพุทธ สถานภาพสมรสของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่สมรส ที่อยู่ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวนบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวน 2 – 4 คน และมีบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวจำนวน 2 คนเป็นส่วนใหญ่ และผู้ประกอบการจำนวนมากที่สุดต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวจำนวน 2 คน ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีจำนวนมากที่สุดมีอาชีพเดิมรับจ้างทั่วไป มีภูมิลำเนาเดิมจำนวนมากที่สุดอยู่ต่างจังหวัด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการค้าและมีระยะเวลาในการค้าอาหารริมบาทวิถีมากกว่า 24 เดือน โดยทำการค้าอาหารริมบาทวิถีกันเป็นอาชีพหลักมากกว่าอาชีพเสริม ส่วนสาเหตุที่มาค้าอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่เนื่องจากต้องการประกอบอาชีพอิสระ และปัญหาที่พบจำนวนมากที่สุดของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีคือขาดเงินทุนหมุนเวียน

ด้านสถานประกอบการ

การศึกษาด้านสถานประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ ลักษณะของที่วางอาหาร สถานที่ประกอบการขายอาหาร และแหล่งไฟฟ้าที่ใช้ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะของที่วางอาหาร

การศึกษาลักษณะของร้านอาหารของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะของร้านอาหารของผู้ประกอบการออกเป็น 5 ลักษณะ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 18

ตาราง 18 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของที่วางอาหาร

ลักษณะของที่วางอาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
ตั้งโต๊ะ	37	12.98
หาบเร่	3	1.05
รถเข็น	215	75.44
ท้ายรถกระบะ	18	6.32
อื่นๆ...(ฟวางจักรยานยนต์)	12	4.21
รวม	285	100.00

ตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีลักษณะของที่วางอาหารเป็นรถเข็น คือมีจำนวน 215 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.44 รองลงมาคือมีลักษณะของที่วางอาหารเป็นแบบตั้งโต๊ะ มีจำนวน 37 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.98 และมีลักษณะของที่วางอาหารเป็นหาบเร่จำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 3 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.05

เครื่องใช้ประกอบที่วางอาหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตั้งโต๊ะ ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ตู้กระจก เตาแก๊ส โต๊ะ เก้าอี้ งาน ซ้อน ส้อม อื่น ๆ
2. หาบเร่ ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ตระกร้า เก้าอี้ เตาถ่าน อื่น ๆ
3. รถเข็น ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ตู้กระจก เตาแก๊ส โต๊ะ เก้าอี้ งาน ซ้อน ส้อม อื่น ๆ
4. ท้ายรถกระบะ ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ตระกร้า กระจาด ตู้กระจก เตาแก๊ส งาน ซ้อน ส้อม อื่น ๆ

5. ฟังท้ายจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ตู้กระจก เตาแก๊ส แก้ว
จาน ช้อน ส้อม อื่น ๆ

2. สถานที่ประกอบการขายอาหาร

การศึกษาสถานที่ประกอบการขายอาหารของผู้ประกอบการการค้าอาหาร
ริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้
จำแนกสถานที่วางร้านอาหารของผู้ประกอบการออกเป็น 3 ประเภท และผลการศึกษา
ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 19

ตาราง 19 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่
ประกอบการขายอาหาร

สถานที่ประกอบการขายอาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
บนฟุตบาทใต้ชายคาอาคาร	12	4.21
บนฟุตบาทกลางแจ้ง	88	30.88
ริมถนนชิดฟุตบาท	185	64.91
รวม	285	100.00

ตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานที่ประกอบ
การขายอาหารบริเวณริมถนนชิดฟุตบาท คือมีจำนวน 185 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ
64.91 รองลงมาคือ มีสถานที่ประกอบการขายอาหารบริเวณบนฟุตบาทกลางแจ้ง มี
จำนวน 88 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.88 และมีสถานที่ประกอบการขายอาหารบริเวณ
บนฟุตบาทใต้ชายคาอาคารจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 12 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ
4.21

3. แหล่งไฟฟ้าที่ใช้

การศึกษาแหล่งไฟฟ้าที่ใช้ของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งไฟฟ้าที่ใช้ของผู้ประกอบการ ออกเป็น 5 แหล่ง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 20

ตาราง 20 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งไฟฟ้าที่ใช้

แหล่งไฟฟ้าที่ใช้	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ใช้ไฟฟ้า	25	8.77
ติดตั้งมิเตอร์จากการไฟฟ้า	57	20.00
พ่วงจากร้านค้าริมบาทวิถีใกล้เคียง	33	11.58
ใช้ไฟฟ้าจากอาคารใกล้เคียง	118	41.40
ใช้ไฟฟ้าจากผู้ให้เช่ามิเตอร์	39	13.68
ใช้ไฟฟ้าจากแบตเตอรี่	13	4.56
รวม	285	100.00

ตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีแหล่งไฟฟ้าที่ใช้จากอาคารใกล้เคียงจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 118 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมาคือแหล่งไฟฟ้าจากการติดตั้งมิเตอร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีจำนวน 57 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีแหล่งไฟฟ้าจากการใช้แบตเตอรี่ น้อยที่สุด คือมีจำนวน 13 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.56

จากข้อมูลสถานประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ในตาราง 18 – 20 สรุปได้ว่า ลักษณะของที่วางอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่เป็นรถเข็นและวางขายอยู่ริมถนนซิดฟุตบอล และแหล่งไฟฟ้าที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้าจากอาคารใกล้เคียง

ด้านอาหาร

การศึกษาด้านอาหารของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ ประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถี สาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น และแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถี

การศึกษาประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ จำแนกประเภทอาหารของผู้ประกอบการออกเป็น 12 ชนิด โดยผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 21

ตาราง 21 จำนวนและค่าร้อยละประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถี

ประเภทอาหารของร้านริมบาทวิถี	จำนวน	ค่าร้อยละ
ข้าวราดแกงหรือกับข้าวถุง	21	7.37
ส้มตำหรืออาหารอีสาน	15	5.26
ก๋วยเตี๋ยว	16	5.61
อาหารตามสั่ง	15	5.26
อาหารจานเดียว	23	8.07
อาหารพวกปิ้งย่างทอด	69	24.21
ขนมชนิดต่างๆ	52	18.25
ผลไม้	48	16.84
เครื่องดื่ม	63	22.10
ไอศกรีม น้ำแข็ง	6	2.11
อื่นๆ	10	3.51
รวม	343	100.00

ตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ประกอบการค้าอาหารประเภท อาหารปิ้งย่างทอด จำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 74 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ

21.59 รองลงมาคือประกอบการค้าอาหารประเภทเครื่องดื่ม มีจำนวน 63 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.36 และมีผู้ประกอบการค้าอาหารประเภทไอศกรีม น้ำแข็ง จำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.74

2. สาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น

การศึกษานโยบายที่ขายอาหารประเภทนั้นของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกสาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้นของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 ประการ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 22

ตาราง 22 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น

สาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น	จำนวน	ค่าร้อยละ
สืบทอดจากครอบครัว	85	29.82
มีประสบการณ์ในการทำ	101	35.44
เรียนรู้ง่ายไม่ยุ่งยาก	64	22.46
ชอบรับประทาน	2	0.70
ขายได้คล่อง	20	7.02
อื่นๆ...	13	4.56
รวม	285	100.00

ตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสาเหตุที่เลือกขายอาหารประเภทนั้น ๆ เพราะมีประสบการณ์ในการทำจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 101 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.44 รองลงมาคือสืบทอดจากครอบครัว คือมีจำนวน 85 ราย ซึ่ง

คิดเป็นร้อยละ 29.82 และตนเองชอบรับประทานจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 2 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.70

อื่น ๆ ได้แก่ อยากรองทำขายดู เห็นคนอื่นขายได้ดี เห็นว่าเป็นอาหารแปลก และมีคนขายน้อยราย

3. แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร

การศึกษาค้นคว้าแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งความรู้ในการประกอบอาหารของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 แหล่ง และผลการศึกษาค้นคว้าดังรายละเอียดในตาราง 23

ตาราง 23 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร

แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
บุคคลในครอบครัว	114	40.00
เพื่อน	23	8.07
จากหนังสือและตำรา	7	2.46
จากการสังเกตและทดลอง	135	47.37
จากการฝึกอบรมเฉพาะทาง	5	0.35
รวม	285	100.00

ตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร จากการสังเกตและทดลองมากที่สุด มีจำนวน 135 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.37 รองลงมาคือแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารจากบุคคลใน

ครอบครัว มีจำนวน 114 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.00 และมีแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ ในการประกอบอาหารจากการฝึกอบรมเฉพาะทางน้อยที่สุด คือมีจำนวน 5 ราย ซึ่งคิด เป็นร้อยละ 1.75

จากข้อมูลด้านอาหารของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งเป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ในตาราง 21 – 23 สรุปได้ว่า ประเภทอาหารที่ผู้ประกอบการค้าจำหน่าย จำนวนมากที่สุดได้แก่ อาหารประเภทปิ้งย่างทอด และสาเหตุที่มาขายอาหารประเภท นั้น ๆ เนื่องจากผู้ประกอบการจำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์ในการทำ โดยจำนวน มากที่สุดมีแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการทำอาหารจากวิธีสังเกตและทดลอง

ด้านผู้บริโภค

การศึกษาด้านผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 13 ประเด็น คือ เพศ ช่วงอายุ ระดับ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส ที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ สาเหตุที่เลือกบริโภคอาหาร ริมบาทวิถี ประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำ วิธีการบริโภคอาหาร ปัจจัยในการเลือก บริโภคอาหาร ช่วงเวลาบริโภคอาหาร และการเดินทางซื้ออาหาร

การศึกษาเพศของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 24

ตาราง 24 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ชาย	42	42.00
หญิง	58	58.00
รวม	100	100.00

ตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง 58 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 58.00 และเป็นเพศชาย 42 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.00

2. ช่วงอายุ

การศึกษาช่วงอายุของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้จำแนกช่วงอายุของผู้บริโภคออกเป็น 4 ช่วง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 25

ตาราง 25 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	23	23.00
20 - 45 ปี	71	71.00
46 - 60 ปี	6	6.00
มากกว่า 60 ปี	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 20 - 45 ปี คือมีจำนวน 71 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมาคือช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 23 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 23.00 และไม่มีผู้บริโภคที่อยู่ในช่วงอายุมากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

การศึกษาระดับการศึกษาของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกระดับการศึกษาของผู้บริโภค ออกเป็น 6 ระดับ และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 26

ตาราง 26 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	0	0.00
ประถมศึกษา	13	13.00
มัธยมศึกษา	42	42.00
อนุปริญญา	21	21.00
ปริญญาตรี	22	22.00
สูงกว่าปริญญาตรี	2	2.00
รวม	100	100.00

ตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษามากที่สุด คือมีจำนวน 42 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมาคือระดับการศึกษาปริญญาตรี มี จำนวน 22 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.00 และไม่มีผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา

4. ศาสนา

การศึกษาศาสนาของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกศาสนาของผู้บริโภค ออกเป็น 3 กลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 27

ตาราง 27 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ค่าร้อยละ
พุทธ	80	80.00
อิสลาม	20	20.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด คือมีจำนวน 80 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.00 และไม่มีผู้บริโภคที่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธและอิสลาม

5. สถานภาพสมรส

การศึกษาสถานภาพสมรสของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกสถานภาพสมรสของผู้บริโภค ออกเป็น 4 ประเภท และผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 28

ตาราง 28 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ค่าร้อยละ
โสด	80	80.00
สมรส	18	18.00
หย่าร้างหรือม่าย	1	1.00
แยกกันอยู่	1	1.00
รวม	100	100.00

ตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นโสด คือมีจำนวน 80 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือสมรส มีจำนวน 18 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.00 และหย่าร้างหรือม่ายและแยกกันอยู่มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวนประเภทละ 1 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.00

6. ที่อยู่ปัจจุบัน

การศึกษาที่อยู่ปัจจุบันของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกที่อยู่ปัจจุบันของผู้บริโภค
ออกเป็น 4 แหล่ง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 29

ตาราง 29 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

ที่อยู่ปัจจุบัน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	67	67.00
นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่		
ภายในอำเภอหาดใหญ่	14	14.00
ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา	8	8.00
ต่างจังหวัด	11	11.00
รวม	100	100.00

ตาราง 29 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนคร
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีที่อยู่ปัจจุบันภายในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ คือมีจำนวน 67 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมาคือมีที่
อยู่ปัจจุบันนอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ภายในอำเภอหาดใหญ่มีจำนวน 14 คน ซึ่ง
คิดเป็นร้อยละ 14.00 และมีที่อยู่ปัจจุบันต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา น้อยที่สุด คือมี
จำนวน 8 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.00

7. อาชีพ

การศึกษาอาชีพของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกอาชีพของผู้บริโภค ออกเป็น 6 กลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 30

ตาราง 30 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ค่าร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	19	19.00
เกษตรกร	0	0.00
ธุรกิจส่วนตัว	17	17.00
พนักงานห้างร้านหรือบริษัท	22	22.00
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	7	7.00
นักเรียน นิสิต	35	35.00
รวม	100	100.00

ตาราง 30 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพเป็นนักเรียน นิสิต มากที่สุด คือ มีจำนวน 35 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคืออาชีพพนักงานห้างร้านบริษัท มีจำนวน 22 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.00 และไม่มีผู้บริโภคมืออาชีพเกษตรกร

8. สาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถี

การศึกษานี้เลือกบริโภคบริเวณนี้ของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกสาเหตุที่เลือกบริโภคบริเวณนี้ ของผู้บริโภค ออกเป็น 6 ประการ ผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 31

ตาราง 31 จำนวนและค่าร้อยละของสาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถีของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถี

สาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถี	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
ใกล้ที่พัก	41	22.47
ใกล้สถานที่ทำงาน	14	7.33
อาหารให้เลือกมาก	42	21.99
การเดินทางสะดวก	62	32.46
เจ้าของร้านอัธยาศัยดี	32	16.75
รวม	191	100.00

ตาราง 31 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสาเหตุที่เลือกบริโภคบริเวณนี้ ด้วยสาเหตุการเดินทางสะดวกมากที่สุด คือมีจำนวน 62 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.46 รองลงมาคือ สาเหตุมีอาหารให้เลือกมาก มีจำนวน 42 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 21.99 และมีสาเหตุจากใกล้ที่ทำงานน้อยที่สุด คือมีจำนวน 14 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.33

9. ประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำ

การศึกษาประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำของผู้บริโภค ออกเป็น 10 ชนิด ผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 32

ตาราง 32 จำนวนและค่าร้อยละประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำ

ประเภทอาหาร	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
ข้าวราดแกงหรือก๋วยเตี๋ยว	50	16.67
ก๋วยเตี๋ยว	27	9.00
อาหารตามสั่ง	48	16.00
ส้มตำและอาหารอีสาน	12	4.00
อาหารจานเดียว	42	14.00
อาหารพวกปิ้งย่างทอด	21	7.00
ขนม	22	7.33
ผลไม้	25	8.33
เครื่องดื่ม	45	15.00
ไอศกรีม น้ำแข็งใส	8	2.67
รวม	300	100.00

ตาราง 32 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผู้บริโภคอาหารประเภทข้าวราดแกงหรือก๋วยเตี๋ยวมากที่สุด คือมีจำนวน 50 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.67 รองลงมาคืออาหารตามสั่ง มีจำนวน 48 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.00 และเลือกบริโภคอาหารประเภทไอศกรีม น้ำแข็งใส น้อยที่สุด คือมีจำนวน 8 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.67

10. วิธีการบริโภคอาหาร

การศึกษาวิธีการบริโภคอาหารของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการบริโภคอาหารของผู้บริโภค ออกเป็น 3 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 33

ตาราง 33 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการบริโภคอาหาร

วิธีการบริโภคอาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
ซื้อกลับไปรับประทานที่บ้าน	20	20.00
รับประทานที่ร้าน	51	51.00
ทั้งสองวิธีตามโอกาส	29	29.00
รวม	100	100.00

ตาราง 33 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีวิธีการบริโภคอาหารโดยรับประทานที่ร้าน คือมีจำนวน 51 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือรับประทานที่ร้านและซื้อไปรับประทานที่บ้าน มีจำนวน 29 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 29.00 และซื้อกลับไปรับประทานที่บ้านมีน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.00

11. ปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหาร

การศึกษาปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารของผู้บริโภค ออกเป็น 5 ประการ ผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 34

ตาราง 34 จำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหาร

ปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหาร	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
ความสะอาดของอาหาร	75	35.71
รสชาติของอาหาร	56	26.67
ราคาของอาหาร	39	18.57
ความสะดวกในการเดินทาง	24	11.43
อภัยภัยของผู้ขาย	16	7.62
รวม	210	100.00

ตาราง 34 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารคือ ความสะอาดของอาหาร มีจำนวน 75 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา คือรสชาติของอาหาร มีจำนวน 56 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26.67 และปัจจัยอภัยภัยของผู้ขายมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 16 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.62

12. ช่วงเวลาบริโภคอาหาร

การศึกษาช่วงเวลาบริโภคอาหาร ของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกช่วงเวลาบริโภคอาหาร ของผู้บริโภค ออกเป็น 7 ช่วง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 35

ตาราง 35 จำนวนและค่าร้อยละผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาบริโภคอาหาร

ช่วงเวลาบริโภคอาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
ก่อน 16.00 น.	2	2.00
16.00 - 18.00 น.	18	18.00
18.01 - 20.00 น.	49	49.00
20.01 - 22.00 น.	27	27.00
22.01 - 24.00 น.	3	3.00
00.01 - 02.00 น.	0	0.00
หลัง 02.00 น.	1	1.00
รวม	100	100.00

ตาราง 35 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีช่วงเวลาบริโภคอาหาร ช่วงเวลา 18.01 – 20.00 น. มากที่สุด คือ มีจำนวน 49 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคือช่วงเวลา 20.01 - 22.00 น. มีจำนวน 27 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 27.00 และไม่มีผู้บริโภคในช่วงเวลา 00.01 - 02.00 น.

13. การเดินทางมาซื้ออาหาร

การศึกษาการเดินทางมาซื้ออาหารของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการเดินทางมาซื้ออาหารผู้บริโภค ออกเป็น 3 ประเภท ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 36

ตาราง 36 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเดินทางมาซื้ออาหาร

การเดินทางมาซื้ออาหาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
รถส่วนบุคคล	73	73.00
รถรับจ้าง	3	3.00
เดิน	24	24.00
รวม	100	100.00

ตาราง 36 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการเดินทางมาซื้ออาหารโดยรถส่วนบุคคล คือมีจำนวน 73 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาคือเดิน มีจำนวน 24 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.00 และเดินทางมาซื้ออาหารโดยใช้รถรับจ้างมีน้อยที่สุด คือมีจำนวน 3 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.00

จากข้อมูลผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถี ในตาราง 24–36 สรุปได้ว่า ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20–45 ปี ระดับการศึกษาจำนวนมากที่สุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ สถานภาพของผู้บริโภคส่วนใหญ่โสด ส่วนใหญ่มีที่อยู่ปัจจุบันภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อาชีพจำนวนมากที่สุดเป็นนักเรียน นิสิต สาเหตุที่เลือกบริโภคอาหารริมบาทวิถีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากการเดินทางสะดวก ประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำส่วนใหญ่ได้แก่ข้าวราดแกงหรือกับข้าวถุง วิธีการบริโภคอาหารส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่ร้าน ปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารจะคำนึงถึงความสะดวกของอาหารเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการบริโภคอาหารจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วง 18.01–20.00 น. และการเดินทางมาซื้ออาหารส่วนใหญ่ใช้รถส่วนบุคคล

ด้านการจัดการการค้า

การศึกษาด้านการจัดการการค้าของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นสำคัญ 24 ประเด็น คือ หลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขาย การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ น้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้ การจัดการเก็บขยะมูลฝอย ช่วงเวลาเริ่มขาย ช่วงเวลาเลิกขาย วันที่ทำการขาย จำนวนผู้ร่วมงานรวมกับผู้ประกอบการ วิธีสรรหาผู้ร่วมงาน การแบ่งงานของผู้ร่วมงาน การฝึกอบรมผู้ร่วมงาน การจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน แหล่งเงินทุน วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ การวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขาย การกำหนดราคาสินค้า การเก็บสินค้าคงเหลือ การส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร การส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า การส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการทีวีหรือวีดีโอ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การทำบัญชีวัตถุดิบ และการทำบัญชีสินค้า ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะการเลือกทำเลที่วางอาหารขาย

การศึกษาหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่ตั้งร้านของผู้ประกอบการ ออกเป็น 8 เกณฑ์ ผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 37

ตาราง 37 จำนวนและค่าร้อยละหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขาย

หลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขาย	จำนวนผู้ตอบ	ค่าร้อยละ
ปริมาณคนสัญจรไปมามาก	268	38.06
ใกล้ย่านที่พักอาศัย	109	15.48
จำนวนร้านค้ามาก	57	8.09
จำนวนร้านค้าคู่แข่งน้อย	37	5.26
มีสิ่งอำนวยความสะดวก	35	4.97
มีสถานที่จอดรถ	30	4.26
เป็นสถานที่ที่รอบครัวเคยขายมาก่อน	45	6.39
ใกล้บ้านตนเอง	123	17.47
รวม	704	100.00

ตาราง 37 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีหลักเกณฑ์การเลือกทำเลที่วางอาหารขายโดยดูจากปริมาณคนสัญจรไปมามาก คือมีจำนวน 268 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 38.06 รองลงมาดูจากความใกล้บ้านตนเอง มีจำนวน 123 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17.47 และดูจากมีสถานที่จอดรถน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 30 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.26

2. การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์

การศึกษาการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 ประเภท ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 38

ตาราง 38 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์

การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์	จำนวน	ค่าร้อยละ
เคลื่อนย้ายด้วยตนเองโดยการเงิน		
หรือแบกหาม	217	76.14
เคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยรถยนต์		
ส่วนตัว	55	19.30
เคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยรถยนต์รับจ้าง	5	1.75
จ้างผู้อื่นเคลื่อนย้าย	8	2.81
รวม	285	100.00

ตาราง 38 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ด้วยตนเองโดยการเงินหรือแบกหาม คือมีจำนวน 217 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.14 รองลงมา คือการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ด้วยเคลื่อนย้ายด้วยตนเองโดยรถยนต์ส่วนตัว มีจำนวน 55 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 19.30 และมีการเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์โดยเคลื่อนย้ายด้วยตนเองโดยรถยนต์รับจ้างน้อยที่สุด คือมีจำนวน 5 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.75

3. น้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้

การศึกษาแหล่งน้ำทำความสะอาดเครื่องใช้ของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้ของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 แหล่ง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 39

ตาราง 39 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้

น้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ใช้น้ำ	60	21.05
นำมาเองจากบ้าน	126	44.21
ซื้อเป็นแกลลอนสำเร็จรูป	36	12.63
ขอซื้อจากอาคารใกล้เคียง	63	22.11
รวม	285	100.00

ตาราง 39 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้โดยนำมาเองจากบ้าน จำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 126 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 44.21 รองลงมา คือน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้จากอาคารใกล้เคียง มีจำนวน 63 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.11 และน้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้จากการซื้อเป็นแกลลอนสำเร็จรูป น้อยที่สุด คือมีจำนวน 36 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.63

4. การจัดการกับขยะมูลฝอย

การศึกษาการจัดการกับขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการจัดการกับขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการ ออกเป็น 5 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 40

ตาราง 40 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการจัดการกับขยะมูลฝอย

การจัดการกับขยะมูลฝอย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่มีขยะมูลฝอย	26	9.12
นำไปทิ้งที่ทิ้งขยะมูลฝอยใกล้เคียง	167	58.60
เก็บกวาดขยะมูลฝอยกองไว้	53	18.60
นำกลับไปทิ้งที่บ้าน	24	8.42
ไม่กำจัดขยะมูลฝอย	15	5.26
รวม	285	100.00

ตาราง 40 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการจัดการกับขยะมูลฝอยโดยนำไปทิ้งที่ทิ้งขยะมูลฝอยใกล้เคียง คือมีจำนวน 167 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 58.60 รองลงมา คือการจัดการกับขยะมูลฝอยโดยเก็บกวาดขยะมูลฝอยกองไว้ มีจำนวน 53 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.60 และมีการจัดการกับขยะมูลฝอยโดยไม่กำจัดขยะมูลฝอยน้อยที่สุด คือมีจำนวน 15 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.26

5. ช่วงเวลาเริ่มขาย

การศึกษาช่วงเวลาเริ่มขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกช่วงเวลาเริ่มขายของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 ช่วง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 41

ตาราง 41 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาเริ่มขาย

ช่วงเวลาเริ่มขาย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ก่อน 16.00 น.	108	37.89
16.00 - 18.00 น.	161	56.49
18.01 - 20.00 น.	16	5.61
หลัง 20.00	0	0.00
รวม	285	100.00

ตาราง 41 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีช่วงเวลาเริ่มขายตั้งแต่ 16.00 - 18.00 น. คือมีจำนวน 161 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.49 รองลงมาคือช่วงเวลาเริ่มขายก่อน 16.00 น. คือมีจำนวน 108 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37.89 และไม่มีผู้ประกอบการรายใด เริ่มขายหลัง 20.00 น.

6. ช่วงเวลาเลิกขาย

การศึกษาช่วงเวลาเลิกขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกช่วงเวลาเลิกขายของผู้ประกอบการ ออกเป็น 5 ช่วง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 42

ตาราง 42 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาเลิกขาย

ช่วงเวลาเลิกขาย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ก่อน 20.00 น.	28	9.82
20.00 - 22.00 น.	74	25.96
22.01 - 24.00 น.	107	37.54
00.01 - 02.00 น.	53	18.60
หลัง 02.00 น.	23	8.07
รวม	285	100.00

ตาราง 42 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีช่วงเวลาเลิกขาย 22.01 - 24.00 น. จำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 107 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37.54 รองลงมาเป็น ช่วงเวลาเลิกขาย 20.00 - 22.00 น. มีจำนวน 74 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.96 และมีช่วงเวลาเลิกขายหลัง 02.00 น. น้อยที่สุด คือมีจำนวน 23 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.07

7. วันที่ทำการขาย

การศึกษาวันที่ทำการขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกวันที่ทำการขาย ออกเป็น 4 กลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 43

ตาราง 43 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวันที่ทำการขาย

วันที่ทำการขาย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ทุกวัน	234	82.11
เฉพาะเสาร์ อาทิตย์	0	0.00
เฉพาะจันทร์ - ศุกร์	10	3.51
เฉพาะวันที่ว่าง	41	14.39
รวม	285	100.00

ตาราง 43 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ทำการขายทุกวัน คือมีจำนวน 234 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.11 รองลงมาคือขายเฉพาะวันที่ว่าง มีจำนวน 41 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.39 และไม่มีผู้ประกอบการรายใดขายเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์

8. จำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ

การศึกษาจำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 กลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 44

ตาราง 44 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ

จำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ	จำนวน	ค่าร้อยละ
1 คน	136	47.72
2 คน	120	42.11
3 คน	22	7.72
มากกว่า 3 คน	7	2.46
รวม	285	100.00

ตาราง 44 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ 1 คนมีจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 136 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.72 รองลงมาคือจำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการ 2 คนมีจำนวน 120 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.11 และมีจำนวนผู้ร่วมงานร่วมกับผู้ประกอบการมากกว่า 3 คน น้อยที่สุด คือมีจำนวน 7 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.46

9. วิธีการสรรหาผู้ร่วมงาน

การศึกษาวิธีการสรรหาผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการสรรหาผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 45

ตาราง 45 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการสรรหาผู้ร่วมงาน

วิธีการสรรหาผู้ร่วมงาน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ใช้สมาชิกในครอบครัว	133	46.67
ชักชวนคนที่รู้จักมาทำ	11	3.86
ให้คนรู้จักชักชวน	2	0.70
รับสมัครที่ร้าน	3	1.05
ไม่ใช่ผู้ร่วมงาน	136	47.72
รวม	285	100.00

ตาราง 45 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการสรรหาผู้ร่วมงานโดยไม่ใช่ผู้ร่วมงานจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 136 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.72 รองลงมาคือวิธีการสรรหาผู้ร่วมงานโดยใช้สมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 133 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.67 และมีวิธีการสรรหาผู้ร่วมงานโดยให้คนรู้จักชักชวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 2 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.70

10. การแบ่งงานของผู้ร่วมงาน

การศึกษาการแบ่งงานของผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้
จำแนกการแบ่งงานของผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 ประเภท ผลการ
ศึกษาปรากฏดังรายละเอียดใน

ตาราง 46

ตาราง 46 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการแบ่งงาน
ของผู้ร่วมงาน

การแบ่งงานของผู้ร่วมงาน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ทำเองคนเดียว	136	47.72
แบ่งงานประจำ	30	10.53
แบ่งงานบางครั้ง	18	6.32
ไม่แบ่งงาน	101	35.44
รวม	285	100.00

ตาราง 46 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการแบ่งงานของผู้ร่วมงาน
โดยทำเองคนเดียวจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 136 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.72 รอง
ลงมาคือการแบ่งงานของผู้ร่วมงานโดยไม่แบ่งงาน มีจำนวน 101 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ
35.44 และมีการแบ่งงานของผู้ร่วมงานโดยแบ่งงานบางครั้งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 18
ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.32

11. การฝึกอบรมผู้ร่วมงาน

การศึกษาการฝึกอบรมผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการฝึกอบรมผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 47

ตาราง 47 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการฝึกอบรมผู้ร่วมงาน

การฝึกอบรมผู้ร่วมงาน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ฝึกอบรม	125	43.86
ฝึกอบรมบางครั้ง	18	6.32
ฝึกอบรมเป็นประจำ	6	2.11
ไม่มีผู้ร่วมงาน	136	47.72
รวม	285	100.00

ตาราง 47 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีผู้ร่วมงานจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 136 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.72 รองลงมาคือไม่มีการฝึกอบรม มีจำนวน 125 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.86 และมีการฝึกอบรมผู้ร่วมงานเป็นประจำน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.11

12. การจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน

การศึกษาการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงานของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 ประเภท ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 48

ตาราง 48 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน

การจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน	จำนวน	ค่าร้อยละ
ทำเองคนเดียว	136	77.72
จ่ายรายวัน	29	10.18
จ่ายรายเดือน	7	2.46
จ่ายตามโอกาส	19	6.67
ผู้ร่วมงานเป็นบุคคลในครอบครัว	94	32.98
รวม	285	100.00

ตาราง 48 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงานเนื่องจากทำคนเดียวจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 136 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.72 และรองลงมาคือไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงานเนื่องจากเป็นบุคคลในครอบครัว มีจำนวน 94 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.98 และมีการจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงานโดยจ่ายเป็นรายเดือนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 7 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.46

13. แหล่งเงินทุน

การศึกษาแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 แหล่ง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 49

ตาราง 49 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุน	จำนวน	ค่าร้อยละ
เงินออมตนเอง	95	33.33
เงินของครอบครัว	138	48.42
กู้ยืมจากญาติ	9	3.16
กู้ยืมจากนายทุน	37	12.98
กู้ยืมจากสถาบันการเงิน	2	0.70
หลายแหล่ง	4	1.40
รวม	285	100.00

ตาราง 49 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีแหล่งเงินทุนจากครอบครัวจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 138 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48.42 รองลงมาคือแหล่งเงินทุนจากเงินออมตนเอง มีจำนวน 95 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีแหล่งเงินทุนจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินน้อยที่สุด คือมีจำนวน 2 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.70

14. วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ

การศึกษาวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบของผู้ประกอบการ ออกเป็น 4 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 50

ตาราง 50 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ

วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ซื้อทุกวัน	233	81.75
ซื้อ 2 - 3 วัน ต่อครั้ง	21	7.37
อาทิตย์ละครั้ง	4	1.40
ไม่แน่นอน	27	9.47
รวม	285	100.00

ตาราง 50 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบโดยซื้อทุกวัน คือมีจำนวน 233 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.75 รองลงมาคือวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบโดยไม่แน่นอน มีจำนวน 27 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.47 และมีวิธีการจัดซื้อวัตถุดิบโดยซื้ออาทิตย์ละครั้งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 4 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.40

15. แหล่งซื้อวัตถุดิบ

การศึกษาแหล่งซื้อวัตถุดิบของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งซื้อวัตถุดิบของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 แหล่ง ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 51

ตาราง 51 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งซื้อวัตถุดิบ

แหล่งซื้อวัตถุดิบ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ซื้อจากตลาด	224	78.60
ซื้อจากผู้นำมาส่ง	48	16.84
ซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรง	13	4.56
รวม	285	100.00

ตาราง 51 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีแหล่งซื้อวัตถุดิบโดยซื้อจากตลาด คือมีจำนวน 224 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 78.60 รองลงมาคือแหล่งซื้อวัตถุดิบโดยซื้อจากผู้นำมาส่ง มีจำนวน 48 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.87 และมีแหล่งซื้อวัตถุดิบโดยซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรงน้อยที่สุด คือมีจำนวน 13 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.56

16. การวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขาย

การศึกษาการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 52

ตาราง 52 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขาย

การวางแผนชนิดและปริมาณ สินค้าที่จะนำมาขาย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	85	30.88
ทำบางครั้ง	98	34.04
ทำประจำ	100	35.09
รวม	285	100.00

ตาราง 52 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายโดยทำประจำจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 100 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.09 รองลงมาคือการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายโดยทำบางครั้ง มีจำนวน 97 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 34.04 และมีการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายโดยไม่ทำน้อยที่สุด คือมีจำนวน 88 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.88

17. การกำหนดราคาสินค้า

การศึกษาการกำหนดราคาสินค้าของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการกำหนดราคาสินค้า ออกเป็น 3 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 53

ตาราง 53 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการกำหนดราคาสินค้า

การกำหนดราคาสินค้า	จำนวน	ค่าร้อยละ
ศึกษาจากต้นทุน	150	52.63
ศึกษาจากร้านค้าอื่นๆ	65	22.81
กำหนดตามที่เคยขาย	70	24.56
รวม	285	100.00

ตาราง 53 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการกำหนดราคาสินค้าโดยศึกษาจากต้นทุน คือมีจำนวน 150 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 52.63 รองลงมาคือการกำหนดราคาสินค้าโดยการกำหนดตามที่เคยขายมีจำนวน 70 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 24.56 และมีการกำหนดราคาสินค้าโดยการศึกษาจากร้านค้าอื่น ๆ น้อยที่สุด คือมีจำนวน 65 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.81

18. การเก็บสินค้าคงเหลือ

การศึกษาการเก็บสินค้าคงเหลือของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการเก็บสินค้าคงเหลือออกเป็น 3 วิธี ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 54

ตาราง 54 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเก็บสินค้าคงเหลือ

การเก็บสินค้าคงเหลือ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่มีสินค้าคงเหลือ	32	11.23
ทิ้ง	23	8.07
เก็บตามชนิดของสินค้า	230	80.70
รวม	285	100.00

ตาราง 54 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการเก็บสินค้าคงเหลือโดยเก็บตามชนิดของสินค้า คือมีจำนวน 230 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.70 รองลงมาคือมีการเก็บสินค้าคงเหลือโดยไม่มีสินค้าคงเหลือ มีจำนวน 32 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 11.23 และมีการเก็บสินค้าคงเหลือโดยทิ้งน้อยที่สุดคือมีจำนวน 23 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.07

19. การส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร

การศึกษาการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสารของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ จำแนกการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสารของผู้ประกอบการออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 55

ตาราง 55 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร

การส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	275	96.49
ทำบางครั้ง	6	2.11
ทำประจำ	4	1.40
รวม	285	100.00

ตาราง 55 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ทำการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร คือมีจำนวน 275 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 96.49 รองลงมาคือ การส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสารโดยทำบางครั้งมีจำนวน 6 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 2.11 และมีการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสารโดยทำประจำน้อยที่สุดคือมีจำนวน 4 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.40

20. การส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า

การศึกษาการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้าของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้าของผู้ประกอบการออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 56

ตาราง 56 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า

การส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	159	55.79
ทำบางครั้ง	84	29.47
ทำประจำ	42	14.74
รวม	285	100.00

ตาราง 56 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ทำการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า คือมีจำนวน 159 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 55.79 รองลงมาคือการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้าโดยทำบางครั้งมีจำนวน 84 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 29.47 และมีการส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้าโดยทำประจำน้อยที่สุดคือมีจำนวน 42 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.74

21. การส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวี

การศึกษาการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวีของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวีของผู้ประกอบการออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 57

ตาราง 57 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวี

การส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวี	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	255	89.47
ทำบางครั้ง	4	1.40
ทำประจำ	26	9.12
รวม	285	100.00

ตาราง 57 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ทำการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวี คือมีจำนวน 255 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมาคือการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวีโดยทำประจำ มีจำนวน 26 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 9.12 และมีการส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการวิดีโอหรือทีวีทำบางครั้่งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 4 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.40

22. การทำบัญชีรายรับรายจ่าย

การศึกษาการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้
 จำแนกการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษา
 ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 58

ตาราง 58 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
 เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชี
 รายรับรายจ่าย

การทำบัญชีรายรับรายจ่าย	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	205	71.93
ทำบางครั้ง	25	8.77
ทำประจำ	55	19.30
รวม	285	100.00

ตาราง 58 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต
 เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชี
 รายรับรายจ่าย คือมีจำนวน 205 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71.93 รองลงมาคือการทำ
 บัญชีรายรับรายจ่ายโดยทำประจำมีจำนวน 55 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 19.30 และมี
 การทำบัญชีรายรับรายจ่ายโดยทำบางครั้งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 25 ราย ซึ่งคิดเป็น
 ร้อยละ 8.77

23. การทำบัญชีวัตถุดิบ

การศึกษาการทำบัญชีวัตถุดิบของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการทำบัญชีวัตถุดิบของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 59

ตาราง 59 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชีวัตถุดิบ

การทำบัญชีวัตถุดิบ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	189	66.32
ทำบางครั้ง	22	7.72
ทำประจำ	74	25.96
รวม	285	100.00

ตาราง 59 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีวัตถุดิบ คือมีจำนวน 189 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 66.32 รองลงมาคือการทำบัญชีวัตถุดิบโดยทำประจำมีจำนวน 74 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 25.96 และมีการทำบัญชีวัตถุดิบโดยทำบางครั้่งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 22 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.72

24. การทำบัญชีสินค้า

การศึกษาการทำบัญชีสินค้าของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จำแนกการทำบัญชีสินค้าของผู้ประกอบการ ออกเป็น 3 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 60

ตาราง 60 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำบัญชีสินค้า

การทำบัญชีสินค้า	จำนวน	ค่าร้อยละ
ไม่ทำ	219	76.84
ทำบางครั้ง	20	7.02
ทำประจำ	46	16.14
รวม	285	100.00

ตาราง 60 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีสินค้า คือมีจำนวน 219 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.84 รองลงมาคือการทำบัญชีสินค้าโดยทำประจำมีจำนวน 46 ราย ซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 16.14 และมีการทำบัญชีสินค้าโดยทำบางครั้งน้อยที่สุด คือมีจำนวน 20 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.02

จากข้อมูลการจัดการการค้า ในตาราง 45-70 สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีมีหลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่ตั้งร้านส่วนใหญ่จะเลือกทำเลที่มีปริมาณคนสัญจรไปมามาก การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่จะเคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยการเข็นหรือแบกหาม มีการใช้ไฟฟ้าจากอาคารใกล้เคียงจำนวนมากที่สุดแหล่งน้ำทำความสะอาด

ผู้ประกอบการจะนำมาจากบ้าน ในเรื่องการจัดการเก็บขยะมูลฝอยนั้นผู้ประกอบการจะนำไปทิ้งที่ทิ้งขยะมูลฝอยใกล้เคียงเสียเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาที่เริ่มขายส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. ช่วงเวลาที่เลิกขายจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงเวลา 22.01 – 24.00 น. วันที่ทำการขายส่วนใหญ่ทำการขายทุกวัน จำนวนผู้ร่วมงานรวมกับผู้ประกอบการส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะขายคนเดียว แหล่งเงินทุนจำนวนมากที่สุดได้จากเงินของครอบครัว และในการจัดซื้อวัตถุดิบผู้ประกอบการส่วนใหญ่ซื้อทุกวัน โดยส่วนใหญ่ซื้อจากตลาด และจำนวนมากที่สุดมีการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายโดยทำเป็นประจำ การกำหนดราคาสินค้าส่วนใหญ่ศึกษาจากต้นทุน การเก็บสินค้าคงเหลือส่วนใหญ่จะเก็บตามชนิดของสินค้า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร โดยการชักชวนลูกค้า และโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการทีวีหรือวีดีโอ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีวัตถุดิบ และบัญชีสินค้าของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ

บทที่ 4

ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นการค้าอาหารหรือเครื่องดื่มที่จัดจำหน่ายด้วย หาบเร่ แผงลอย หรือรถเข็น ตามริมถนนหรือที่สาธารณะต่างๆ ประเภทของอาหารมี ทั้งอาหารสำเร็จรูปและอาหารตามสั่ง โดยผู้บริโภคจะบริโภคที่ร้านหรือนำกลับไป บริโภคที่บ้านก็ได้ การค้าอาหารริมบาทวิถีในปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเมืองขนาดใหญ่ การค้าอาหารริมบาทวิถีได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรง และโดยอ้อมทั้งในทางที่ดีและไม่ดี จากการศึกษาผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่าส่งผลกระทบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผล การศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เป็นผลกระทบที่เกี่ยวกับการผลิต การบริโภค และ การแลกเปลี่ยน การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ จากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขต เทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่าเกิดผลกระทบที่สำคัญ 3 ประการคือ ทำให้เกิดอาชีพ หลักและอาชีพเสริม ผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่าย และเกิดการกระจายรายได้

1. ทำให้เกิดอาชีพหลักและอาชีพเสริม ผลการศึกษาปรากฏว่า การค้า อาหารริมบาทวิถีใช้เงินในการลงทุนครั้งแรกไม่มากนัก แต่มีรายได้ดีพอสมควรจน สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ หลายคนได้ทำการค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพหลักมาตั้ง

แต่พ่อแม่ หลายคนเพิ่งเปลี่ยนจากอาชีพอื่นมาประกอบอาชีพนี้ เป็นอาชีพหลัก และมีหลายคนได้ทำการค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพเสริม ดังที่ ประกอบ เมืองพร้อม¹ ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีบริเวณตลาดสด ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่าครอบครัวของเขาได้ทำการค้าอาหารริมบาทวิถีโดยใช้รถเงินบริเวณตลาดสดมานานแล้ว และเขาได้รับช่วงต่อจากพ่อแม่ เพราะว่าการค้าอาหารริมบาทวิถีนี้ใช้เงินลงทุนในครั้งแรกไม่มากนัก มีรายได้เป็นประจำทุกวัน เมื่อหักต้นทุนแล้วมีเหลือเพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว และเขาคิดว่าจะประกอบอาชีพนี้ต่อไป และรัชญา แพทยา² ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีถนนราษฎร์อุทิศ ได้กล่าวถึงที่มาในการออกมาขายอาหารริมบาทวิถีสรุปได้ว่า เดิมมีอาชีพเป็นผู้ประกอบการในโรงแรมแห่งหนึ่งมีเงินเดือนประจำประมาณหกพันกว่าบาท มีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายภายในบ้าน จึงได้ลาออกจากงานหันมาประกอบอาชีพอิสระขายผัดไทย หลังจากขายมีรายได้ประมาณแปดพันกว่าบาทต่อเดือนเขาคิดว่าจะประกอบอาชีพนี้ต่อไปเรื่อย ๆ และละเอียด ผิวเหลือง³ ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า การค้าอาหารริมบาทวิถี การลงทุนครั้งแรกนั้นค่าใช้จ่ายในการซื้อรถเงินมือสองพร้อมอุปกรณ์ประมาณ 10,000 กว่าบาท ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 – 4 เดือนก็สามารถคืนทุนได้ ที่เหลือก็คือทุนหมุนเวียนกับกำไรที่พอจะสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มขึ้น และเขาเองก็ประกอบอาชีพนี้เสริมจากอาชีพของสามี เพราะลำพังสามีคนเดียวคงไม่เพียงพอ

2. ผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่าย ผลการศึกษาปรากฏว่า อาหารริมบาทวิถี

¹ ประกอบ เมืองพร้อม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

² รัชญา แพทยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

³ ละเอียด ผิวเหลือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

ส่วนใหญ่จะมีราคาที่ถูกกว่าตามร้านอาหารทั่วไปและประหยัดแรงงาน เวลา และทุนกว่าการซื้อวัตถุดิบมาประกอบเอง นอกจากนี้ ผู้บริโภคสามารถเลือกหาอาหารได้หลายหลากชนิดเพื่อรับประทาน ดังที่ มุกดา ยงค์ประพัฒน์¹ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้สรุปได้ว่า บางมือที่เลือกซื้อเนื่องจากการประหยัดค่าใช้จ่ายไม่ต้องเสียเวลาในการทำ มีทั้งอาหารคาวหวานให้เลือกซื้อได้มากมาย โดยนำมาเก็บไว้ในตู้เย็น เมื่อต้องการรับประทานก็นำออกมาอุ่นรับประทานได้ทันที และ ทรงกลด อุเซ็น² ผู้บริโภคซึ่งเป็นนักศึกษาจากต่างจังหวัด ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า เลือกรับประทานอาหารริมบาทวิถีเป็นประจำทุกวัน เนื่องจากสะดวกและมีราคาถูก หาซื้อได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับการที่ต้องทำเองแล้วประหยัดกว่ามาก ทำให้ค่าใช้จ่ายที่ทางบ้านส่งมาให้เพียงพอในแต่ละเดือน ในทำนองเดียวกัน อนุศักดิ์ ว่องวัฒนวิบูลย์³ พนักงานบริษัทในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า หลังจากเลิกงานทุกวันจะแวะซื้ออาหารริมบาทวิถีกลับมารับประทานที่บ้าน โดยจะซื้อเป็นกับข้าวมาเพื่อรับประทานกับข้าวที่หุงเตรียมไว้ที่บ้าน ซึ่งสามารถเลือกเมนูได้หลายหลากชนิดในแต่ละวันตามความต้องการ ในราคาที่ไม่แพงเมื่อเทียบกับการที่ต้องปรุงอาหารรับประทานเอง

3. เกิดการกระจายรายได้ ผลการศึกษาปรากฏว่า การค้าอาหารริมบาทวิถีทำให้เงินที่ได้จากการค้าอาหารริมบาทวิถีที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจในสังคมนั้นสามารถเลี้ยงตนเองได้ อีกทั้งยังช่วยกระจายรายได้และกระจาย

¹ มุกดา ยงค์ประพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

² ทรงกลด อุเซ็น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

³ อนุศักดิ์ ว่องวัฒนวิบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

งานให้เพิ่มมากขึ้น ดังที่ สุรัตน์ บุญฤทธิ์ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่าการค้าอาหารริมบาทวิถีช่วยกระจายรายได้ให้กับหน่วยเศรษฐกิจอื่น ๆ ในสังคม เช่น ผู้ผลิต โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารต้องหามาจากตลาดสดทำให้ผู้ประกอบการค้าในตลาดสดมีรายได้จากการขาย หรือผู้ให้บริการ เช่น ร้านวิดีโอ มีร้านน้ำชา กาแฟ ริมบาทวิถีบางร้านใช้กลยุทธ์การแข่งขันโดยการเปิดวิดีโอให้ชมในร้าน ดังนั้นทำให้ร้านให้เช่าวิดีโอมีรายได้จากการขายให้ร้านเหล่านี้เช่าวิดีโอไปด้วย และจุไรรัตน์ แก้วพิลา² เป็นผู้ประกอบการ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า เดิมเป็นพนักงานบริษัทและถูกลดเงินเดือนจากบริษัทประสบปัญหาในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ จึงหันมาประกอบอาชีพขายน้ำชา กาแฟ ขนมปัง และขนมจีน รายได้ที่ได้จากการขายดีกว่ารายได้ที่ได้รับจากบริษัท แต่ยังไม่แน่ใจว่ารายได้จะดีเช่นนี้ตลอดไปหรือไม่ เพราะร้านอาหารริมบาทวิถีในช่วงหลังเลิกงานจนถึงเที่ยงคืนและหลังเที่ยงคืนมีมากมาย ในทำนองเดียวกัน โกไสย เจริญเรือง³ สรรพากรอำเภอหาดใหญ่ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า อาหารริมบาทวิถีเพิ่มและลดอยู่ตลอดเวลา ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจทรุดตัวลง มีการเลิกจ้างงานมากขึ้น ทำให้ผู้เลิกจ้างเกิดการแสวงหาการค้าเป็นของตัวเอง การลงทุนในการขายอาหาร โดยเฉพาะอาหารริมบาทวิถี เป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงน้อยเนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ผลกำไรขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งและรสชาติของอาหาร ส่งผลให้มีรายได้ มีอาชีพให้แก่ตนเองและครอบครัว

¹ สุรัตน์ บุญฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2543

² จุไรรัตน์ แก้วพิลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

³ โกไสย เจริญเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานสรรพากรอำเภอหาดใหญ่ ถนนกาญจนวนิชย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2542

ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นผลที่เกิดต่อกลุ่มคนและวิถีการดำเนินชีวิต จากการศึกษาผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่า เกิดผลกระทบที่สำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย ผู้บริโภคประหยัดเวลา แรงงาน และทุน การถ่ายทอดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารลดน้อยลง ความอบอุ่นภายในครอบครัวลดน้อยลง วิถีการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป และเกิดแหล่งพบปะและมั่วสุม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริโภคประหยัดแรงงาน เวลา และทุน ผลการศึกษาปรากฏว่า อาหารริมบาทวิถีเป็นอาหารที่จำหน่ายเป็นอาหารสำเร็จรูปและอาหารตามสั่ง โดยที่ผู้ซื้อจะบริโภคที่ร้านหรือนำกลับไปบริโภคที่บ้านก็ได้ มีอาหารหลากหลายให้เลือกและราคาไม่แพง ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา แรงงานและทุนในการปรุงอาหารรับประทาน ดังที่ ถวิต คงสุวรรณ¹ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า ที่เลือกซื้ออาหารริมบาทวิถีเพราะเป็นการประหยัดเงิน ประหยัดเวลา เนื่องจากอาหารบางอย่างกรรมวิธีขั้นตอนยุ่งยากและไม่ได้รับประทานบ่อยครั้ง จึงเลือกที่จะซื้อเพราะไม่ต้องเสียเวลาในการปรุง เก็บกวาด กำจัดเศษอาหารหรือล้างจาน และส่วนหนึ่งต้องการพักผ่อนเนื่องจากเหนื่อยล้าจากการทำงาน และ อองอาจ ทองรอด² ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า การเลือกซื้ออาหารริมบาทวิถีนั้นคำนึงถึงความสะดวกสบายและประหยัดเวลาในการประกอบอาหาร รวมทั้งอาหารก็มีให้เลือกมากมายหลายประเภททั้งอาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ และของทานเล่น สามารถเลือกรับประทานได้ตามความพอใจและหาซื้อได้ง่าย

¹ ถวิต คงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

² อองอาจ ทองรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนโชคสมานคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

2. การถ่ายทอดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารลดน้อยลง ผลการศึกษาปรากฏว่า อาหารริมบาทวิถีเหมาะกับสภาพสังคมเมืองในปัจจุบันที่ดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ จึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ส่งผลต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารลดน้อยลงไม่ว่าวัฒนธรรมการเตรียมวัตถุดิบของอาหารแต่ละชนิด วัฒนธรรมการประกอบอาหาร และวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร ดังที่ พิกุล แก้วน้อย¹ ผู้บริโภคอาหาร บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร² ผู้อยู่อาศัยใกล้แหล่งขายอาหาร และถวิล คงสุวรรณ³ ผู้อยู่อาศัยใกล้แหล่งขายอาหาร สรุปได้ว่า ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ว่า การค้าอาหารริมบาทวิถีในอดีตจะมีเฉพาะบริเวณที่มีคนสัญจรไปมามาก และได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้คงเป็นเพราะอาหารริมบาทวิถีเหมาะกับการดำรงชีพในสังคมเมืองที่ดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ ทุกคนในครอบครัวจะออกจากบ้านตั้งแต่เช้าและกลับบ้านเอาตอนใกล้ค่ำ รับประทานอาหารเช้าและเที่ยงที่ทำงานหรือโรงเรียน ตอนเย็นก่อนกลับบ้านแวะรับประทานอาหารเย็นหรือซื้ออาหารมารับประทานที่บ้าน

ครอบครัวไม่ค่อยได้ประกอบอาหารรับประทานเอง จึงส่งผลให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารสู่คนรุ่นหลังลดน้อยลง คนรุ่นหลังส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าจะอาหารแต่ละชนิดจะต้องใช้วัตถุดิบอะไรบ้าง มีวิธีการและขั้นตอนในการประกอบอาหารอย่างไร มีวิธีการรับประทานที่ถูกต้องอย่างไร มีวิธีเก็บรักษาอาหารอย่างไร จนถึงกับมีคำกล่าวว่าเด็กรุ่นใหม่อย่างว่าให้ประกอบอาหารหลากหลายชนิดเลย แม้แต่การเลี้ยวไขก็ยังไม่ทำไม่เป็น

¹ พิกุล แก้วน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนสุขสารรังสรรค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543

² บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนประชาธิปไตย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2543

³ ถวิล คงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

3. ความอบอุ่นภายในครอบครัวลดน้อยลง ผลการศึกษาปรากฏว่า ในอดีตแต่ละครอบครัวประกอบอาหารรับประทานกันเอง ทำให้บุคคลในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าวันนี้จะรับประทานอาหารชนิดใด บุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร และร่วมกันรับประทานอาหาร ตลอดจนร่วมกันทำความสะอาดเครื่องครัว ทำให้บุคคลในครอบครัวมีโอกาสใกล้ชิดกัน มีโอกาสพูดคุยปรึกษาหารือเรื่องทั่ว ๆ ไปของแต่ละคน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวมีสูง แต่ต่อมาเมื่อสังคมเมืองนิยมรับประทานอาหารริมบาทวิถี ทำให้การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับการบริโภคอาหารลดน้อยลง ส่งผลให้ความอบอุ่นภายในครอบครัวลดน้อยลง ดังที่ อำนวย รัตนรักษ์¹ เป็นผู้บริโภค และสุรัตน์ บุญฤทธิ² เป็นผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ครอบครัวไทยในอดีตนั้นจะนิยมประกอบอาหารรับประทานกันเองภายในครอบครัว โดยทุกมื้อทุกวันบุคคลในครอบครัวก็จะปรึกษาหารือกันว่ามื้อนี้จะรับประทานอาหารอะไรดีตามสภาพความพร้อมของครอบครัว และได้ขั้นตอนการประกอบอาหาร หากทุกคนมีเวลาทำก็จะร่วมกันประกอบอาหาร สามีอาจร่วมล้างผักผลไม้เตรียมเครื่องเทศ ลูก ๆ ช่วยทำความสะอาดเครื่องใช้ เมื่อทำเสร็จแล้วก็รับประทานอาหารร่วมกัน หากวันใดมีแขกมาเยี่ยมที่บ้านก็จะเตรียมอาหารกันพิเศษ จากการทำบุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสุข เพราะขณะร่วมกันทำกิจกรรมก็จะมีพูดคุยปรึกษาหารือหยอกล้อซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครอบครัวเกิดความอบอุ่น แต่ในระยะหลังสภาพสังคมได้เปลี่ยนไปทุกคนในครอบครัวต้องออกจากบ้านตั้งแต่เช้าและกลับในตอนเย็นหรือมีดัก การรับประทานอาหารเช้าจึงพึ่งพาอาหารนอกบ้านโดยเฉพาะอาหารริมบาทวิถี เพราะสะดวกและ

¹ อำนวย รัตนรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2543

² สุรัตน์ บุญฤทธิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2543

ประหยัด อาหารเช้า อาหารเที่ยง ก็จะพึ่งพาอาหารนอกบ้าน ตอนเย็นบางครั้งครอบครัวต่างคนต่างรับประทานอาหารเช้าก่อนเข้าบ้าน บางครอบครัวอาจแวะซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทานที่บ้าน และอาหารที่ว่านี้ส่วนใหญ่ก็เป็นอาหารริมบาทวิถี ซึ่งทุกขั้นตอนการบริโภคอาหารบุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมน้อยลงมากหรือไม่มีเลย ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวลดน้อยลง มีผลให้ความอบอุ่นภายในครอบครัวลดน้อยลง

4. วิธีการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป ผลการศึกษาปรากฏว่า ในอดีตการรับประทานอาหารเช้าของคนในสังคมเมือง เมื่อเช้าจะรับประทานที่บ้าน เมื่อเที่ยงจะรับประทานที่ทำงานหรือโรงเรียน เมื่อเย็นจะรับประทานที่บ้าน แต่ภายหลังจากการค้าอาหารริมบาทวิถีเป็นที่นิยมทำให้วิธีการบริโภคของคนในสังคมเมืองบางส่วนเปลี่ยนไป คือ เมื่อเช้ารับประทานที่ทำงานหรือโรงเรียนหรือระหว่างทาง เมื่อเที่ยงรับประทานอาหารที่ทำงานหรือโรงเรียน เมื่อเย็นรับประทานระหว่างทางหรือซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทานที่บ้าน มีกกลางคืนออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน และแหล่งที่รับประทานอาหารนอกบ้านส่วนใหญ่เป็นอาหารริมบาทวิถี ดังที่ โคม หมดมิด¹ ผู้อยู่ในแหล่งค้าขาย และสันติ ธรรมปริยัติ² ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า ในอดีตการรับประทานอาหารเช้าของคนในเมืองส่วนใหญ่ เมื่อเช้าจะปรุงอาหารรับประทานเอง อาจเป็นน้ำซากาแพหรือข้าว มีกกลางวันเป็นอาหารหนักจะรับประทานที่ทำงานที่โรงเรียน หรือร้านอาหารขึ้นอยู่กับฐานะของบุคคล เมื่อเย็นก็ปรุงอาหารรับประทานเอง แต่ต่อมาภายหลังเมื่อการค้าอาหารริมบาทวิถีได้รับความนิยมประกอบกับสังคมเมืองมี

¹ โคม หมดมิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 502 ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2543

² สันติ ธรรมปริยัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนทุ่งเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2543

ความรีบเร่งมากขึ้น ทำให้วิถีการบริโภคอาหารของคนส่วนหนึ่งเปลี่ยนไป มื้อเช้าจะนิยมไปรับประทานอาหารเช้าที่ทำงานที่โรงเรียนหรือร้านค้าริมบาทวิถีระหว่างทางและจะนิยมบริโภคน้ำชากาแฟมากกว่าข้าว มื้อกลางวันเป็นอาหารหนักจะรับประทานที่ทำงานร้านอาหาร หรือร้านค้าริมบาทวิถี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละบุคคล มื้อเย็นบางคนจะรับประทานอาหารเช้าก่อนเข้าบ้านและบางคนอาจซื้ออาหารสำเร็จรูปไปรับประทานที่บ้าน และเหตุที่ซื้ออาหารส่วนมากเป็นอาหารริมบาทวิถีเพราะราคาไม่แพงนัก มื้อกลางวันมีจำนวนไม่น้อยโดยมากเป็นเพศชายหรือกลุ่มวัยรุ่นจะออกมารับประทานอาหารเช้า เช่น น้ำชา กาแฟ ข้าวต้ม ขนม หรืออาหารว่างอื่น ๆ และมักจะรับประทานอาหารเช้าตามร้านอาหารริมบาทวิถี

5. เกิดแหล่งพบปะและมั่วสุม ผลการศึกษาปรากฏว่า หลังจากการค้าอาหารริมบาทวิถีได้รับความนิยม ทำให้กลุ่มคนมีฐานะไม่คินักหรือกลุ่มวัยรุ่น นิยมใช้ร้านอาหารริมบาทวิถีเป็นแหล่งพบปะหรือมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น เพราะสามารถใช้บริการร้านเหล่านี้โดยเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนักดังที่ ผดุงรัตน์ มากชู¹ ผู้บริโภค และจูไรรัตน์ แก้วพิลา² ผู้ประกอบการ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า หลังจากการค้าอาหารริมบาทวิถีได้รับความนิยมและเกิดขึ้นแพร่กระจายทั่วไปในเมือง มีอาหารให้เลือกรับประทานมากชนิด และจะเปิดบริการในช่วงนอกเวลาทำงาน และร้านค้าเหล่านี้มักจะมาขายประจำที่ จึงทำให้ร้านค้าประเภทน้ำชากาแฟ เครื่องดื่มของมีนเมา ร้านข้าวต้มหรือร้านอาหาร เป็นแหล่งพบปะของผู้คนที่มีฐานะไม่คินัก หรือกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งคนกลุ่มนี้จะนัดแนะพบปะกันตามร้านเหล่านี้ เพราะสามารถพบปะได้เวลายาวนานโดยเสียค่าบริการในการรับประทานอาหารเพียงเล็กน้อย จนบางครั้งเกิดความเคยชินว่า ถ้าไปที่ร้านนั้นก็พบปะเพื่อนฝูงโดยไม่ได้นัดแนะกัน หากการพบปะนั้นเพื่อธุรกิจ

¹ ผดุงรัตน์ มากชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

² จูไรรัตน์ แก้วพิลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542

หรือหาหรือเรื่องที่จำเป็นก็จะเป็นประโยชน์ แต่บ่อยครั้งมักจะมามีวสันตเสพยาเสพติด เล่นการพนันฟุตบอล หรือมีการค้าประเวณีแอบแฝงอยู่

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม คือผลที่เกิดแก่สิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ แหล่งค้าอาหารริมบาทวิถี จากการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม จากการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่าเกิดผลกระทบที่สำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย ปัญหาการจราจร ปัญหาด้านทัศนียภาพ และปัญหาด้านความสะอาด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาการจราจร ผลการศึกษาผลกระทบด้านจราจรจากการค้าขายอาหารริมบาทวิถี ปรากฏว่า การค้าขายอาหารริมบาทวิถีหลังเวลา 16.30 น.เป็นต้นไป จะเป็นช่วงที่มีการจับจ่ายซื้อขายกันมาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงาน และในช่วงนี้ผู้ประกอบการขายอาหารริมบาทวิถีก็ออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก มีการมาขายอาหารบริเวณทางเท้าและบางรายรุกล้ำลงไปบริเวณพื้นผิวจราจร ทำให้ผู้บริโภครหรือคนทั่วไปต้องเดินบริเวณผิวจราจร ทำให้ผิวจราจรแคบลง และมีรถจำนวนมากจอดเพื่อซื้ออาหารริมบาทวิถี จึงทำให้เกิดการกีดขวางทางจราจร ประกอบกับเจ้าหน้าที่ทั้งทางตำรวจและเทศกิจมีจำนวนไม่เพียงพอในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจราจรไม่มีความคล่องตัว และก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ ดังที่ อำนวย รัตนรักษ์¹ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า การไปซื้ออาหารริมบาทวิถีหลังเวลาเลิกงานนั้น การจราจรหนาแน่นและติดขัดมาก เนื่องจากผู้บริโภคบางคนไม่จอดรถในที่ที่ควรจอด คำนึงถึงความสะดวกสบายส่วนตัวทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการจราจรติดขัดและก่อให้เกิด

¹ อำนวย รัตนรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.

อุบัติเหตุตามมา และ แวตอา อ้าสะกะละ¹ ผู้อยู่ในแหล่งค้าขาย ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ผู้บริโภคบางรายจอดรถไม่เป็นที่เรียบร้อยกีดขวางทางเข้าออกของบ้านพักอาศัย และ บางครั้งจอดรถบนพื้นผิวจราจร ทำให้รถที่สัญจรไปมาต้องชะลอความเร็ว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รถติด และเกิดอุบัติเหตุการเฉี่ยวชนขึ้น ในทำนองเดียวกัน วีระศักดิ์ หนูเกตุ² พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค เทศบาลนครหาดใหญ่ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ในการดูแลเรื่องการขายอาหารริมบาทวิถี นั้น มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากพื้นที่ของ เทศบาลนครหาดใหญ่มีบริเวณครอบคลุมถึง 21 ตารางกิโลเมตร แต่มีเจ้าหน้าที่ในฝ่ายไม่ถึง 20 คน จึงทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ส่วนใหญ่จะดูแลในส่วนที่พ่อค้าแม่ขายนำมาขาย ในช่วงกลางวัน ในหน้าที่นั้นเพียงแต่เป็นการดูแลและควบคุมผู้ประกอบการขายไม่ให้มีเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังต้องจัดทำระเบียบประวัติ แต่ในช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มทรุดตัวลงเมื่อ 3 – 4 ปีที่ผ่านมา จึงอนุโลมให้ผู้ขายวางขายบนฟุตบาทให้เรียบร้อย ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและสามารถลดการกีดขวางทางจราจรได้บ้างเล็กน้อย จะพบว่าจุดที่ทำให้เกิดการกีดขวางทางจราจรในช่วงหลังเลิกงานได้แก่ หลังตลาดสด หน้าวัดหาดใหญ่ใน ตลาดคลองเรียน สามแยกคอหงส์ ทุ่งเสา หลังสนามกีฬาจิระนคร ตลาดกิมหยง เป็นต้น และพ.ต.ท.วราวุฒิ จันท์ศิริ³ สารวัตรจราจร สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การที่ผู้ขายลงมาขายของบนพื้นผิวจราจรนั้นถือว่าเป็นผิดกฎหมาย และสภาพพื้นผิวจราจรบางสายมีไม่เพียงพอที่จะให้รถวิ่งสวนทางกัน หาก

¹ แวตอา อ้าสะกะละ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 768 ถนนกาญจนวนิชย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2543

² วีระศักดิ์ หนูเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2543

³ พ.ต.ท.วราวุฒิ จันท์ศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543

ผู้ประกอบการลงมาจากบนพื้นผิวจราจรอีกก็จะทำให้ถนนแคบลง ทำให้การจราจรติดขัด รถไม่สามารถวิ่งสวนทางกันได้ ประกอบกับผู้ที่มาซื้อของจากรถไม่เป็นระเบียบ อีกทั้งทำให้การจราจรหนาแน่นก่อให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ในการทำงานของฝ่ายจราจรสถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ ปัจจุบันมีกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะให้บริการในแต่ละถนน จึงได้ทำหนังสือแจ้งผู้ประกอบการค้าในจุดที่เหมาะสมหรือจุดที่ทางเทศบาลนครหาดใหญ่กำหนดให้ ซึ่งขณะนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการค้าในเขตถนนเส้นท่านาสุธรรม์และถนนราษฎร์อุทิศเป็นที่เรียบร้อยแล้วและจะดำเนินการขอความร่วมมือในเขตถนนสายอื่น ๆ ต่อไป

2. ปัญหาด้านทัศนียภาพ ผลการศึกษาผลกระทบทางด้านทัศนียภาพจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่า ในระยะแรกการค้าอาหารริมบาทวิถีมีไม่มากนัก แต่ต่อมากายหลังได้เกิดขึ้นแพร่กระจายทั่วทั้งเมือง การวางร้านอาหารแคะกะไม่เป็นระเบียบ มีทั้งวางบนทางเท้าและบนผิวจราจร ทำให้ทัศนียภาพของเมืองหาดใหญ่ขาดความสวยงาม แต่ทางเทศบาลก็จำเป็นต้องผ่อนผันและจะแก้ปัญหานี้ในโอกาสต่อไป ดังที่ บุญช่วย จังศิริวัฒนธำรง¹ ประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า การขายอาหารริมบาทวิถีที่ขึ้นมาขายบนฟุตบาทนั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากบริเวณฟุตบาทใช้สำหรับคนเดินเท้า หน่วยงานของรัฐควรจัดหาที่ให้ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีจัดขายเป็นจุด ๆ ไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และลดการกีดขวางทางจราจรและการเดินเท้าและถวิล คงสุวรรณ² ผู้บริโภคน ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การขายอาหารริมบาทวิถีนั้นเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของสังคมเมืองที่มีมานานมากแล้ว การขายอาหารเหล่านี้เริ่มแรกมีขายกันน้อยมากไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภค แต่ก็มีให้เห็นบางตาซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นการ

¹ บุญช่วย จังศิริวัฒนธำรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนวารีพิทักษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2542

² ถวิล คงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

ทำลายทัศนียภาพของเมือง แต่ในระยะหลังมีเพิ่มมากขึ้น แต่ละร้านมีการแข่งขันกันในเรื่องการตกแต่งร้านค้าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีสีสันสวยงามแปลกตา และนำโทรทัศน์วีดิทัศน์ เข้ามาเพื่อดึงดูดลูกค้าโดยเฉพาะร้านขายน้ำชา กาแฟแทบจะมีทุกร้าน จึงทำให้คุณภาพของเมืองไม่ค่อยจะสวยงาม หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาจัดหาพื้นที่และกำหนดระยะเวลา ระเบียบปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก็จะทำให้ดูเป็นสัดส่วน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ต่อไป

ในทำนองเดียวกัน เคร่ง สุวรรณวงศ์¹ นายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้สรุปไว้ว่า สภาพที่ผู้ประกอบการค้าขายอาหารริมบาทวิถีนั้นดูไม่สวยงามไม่เรียบร้อย แต่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทางเทศบาลนครหาดใหญ่จึงผ่อนผันและอนุโลมให้ผู้ประกอบการค้าขายอาหารมาวางบนฟุตบาทและในขณะนี้ได้ดำเนินการทำโครงการบำบัดน้ำเสียภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ซึ่งมีความยาว 12 กม. บางส่วนได้ทำการปรับบริเวณเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และในอนาคตหลังจากโครงการบำบัดน้ำเสียเสร็จสิ้นลงแล้ว จะดำเนินการกำหนดพื้นที่ส่วนหนึ่งให้เป็นแหล่งค้าขายอาหาร เพื่อให้เป็นสัดส่วนและทัศนียภาพที่ไม่สวยงามดูเบาบางลง

3. ปัญหาด้านความสะอาด ผลการศึกษาผลกระทบด้านความสะอาดของการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปรากฏว่า มีผลกระทบที่สำคัญ 4 ประการคือ ปัญหาคความสะอาดของอาหาร ปัญหาคความสะอาดของภาชนะที่ใส่อาหาร ปัญหาคความสะอาดของผู้ขายอาหารและผู้ประกอบการ ปัญหาคความสะอาดของแหล่งขายอาหาร ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

3.1 ปัญหาคความสะอาดของอาหาร ผลการศึกษาปรากฏว่า อาหารบางส่วนไม่สะอาดเนื่องจากวัตถุดิบที่ทำการผลิตไม่สะอาดและปลอดภัย เครื่องปรุงอาหาร

¹ เคร่ง สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2543

ไม่ได้มาตรฐาน การดูแลรักษาอาหารขาดสุขลักษณะอาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยแก่ผู้บริโภค ดังที่ สันติ ธรรมปริยัติ¹ ผู้บริโภค และบุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร² ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ว่า มีผู้ประกอบการอาหารบางคนได้นำวัตถุดิบที่ไม่สะอาดและอาจมีสารพิษเจือปนมาประกอบอาหาร เช่น กุ้ง ปู ปลาที่ไม่สด ผักที่มีสารเคมีตกค้างมาประกอบอาหาร ส่งผลต่อคุณภาพของอาหาร บางคนนำเครื่องปรุงที่ไม่ได้มาตรฐานมาปรุงอาหาร เช่น น้ำส้มสายชู ผงชูรส น้ำปลาที่ไม่มีป้าย อ.ย. ใช้สีที่มีโซสีผสมอาหาร ทำให้คุณภาพอาหารไม่ดีเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการบางคนมีวิธีการเก็บอาหารทั้งที่เป็นวัตถุดิบและอาหารปรุงเสร็จแล้วไม่สะอาดและปลอดภัย เช่น ไม่มีที่เก็บอาหารมิดชิด การมาขายโดยไม่มียะไรปิดบัง โอกาสจะมีฝุ่นละออง เขม่าควัน และเชื้อโรคปนเปื้อนมีได้สูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพและอนามัยของผู้บริโภค

3.2 ปัญหาความสะอาดของภาชนะที่ใส่อาหาร ผลการศึกษา ปรากฏว่าร้านอาหารบางร้านใช้ภาชนะใส่อาหารที่ไม่สะอาดและไม่เหมาะสมกับอาหารแต่ละชนิด การดูแลรักษาภาชนะก็ไม่สะอาดเพียงพอ ส่งผลต่อสุขภาพของผู้บริโภค ดังที่ ถวิล คงสุวรรณ³ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า บางร้านใช้ภาชนะไม่เหมาะสมและไม่ถูกหลักอนามัยของอาหารเช่น น้ำส้มสายชู น้ำปลา ใส่ภาชนะที่เป็นพลาสติก หากเป็นไปได้ควรมีเจ้าหน้าที่ให้การอบรมผู้ประกอบการค้าในเรื่อง

¹ สันติ ธรรมปริยัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนทุ่งเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2543

² บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หลังตลาดกิมหยง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2543

³ ถวิล คงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

โภชนาการและสุขลักษณะอนามัย และ ชินชาติ มณีรัตน์¹ ผู้บริโภค ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า น้ำที่ใช้ล้างภาชนะนั้นควรมีน้ำผสมน้ำยาทำความสะอาด 1 และน้ำล้างอีก 3 น้ำ เมื่อล้างน้ำบ่อย ๆ ก็ควรมีการเปลี่ยนน้ำทิ้งบ้าง เพื่อให้ภาชนะมีความสะอาดอยู่เสมอ นอกจากนี้ พิกุล แก้วน้อย² ผู้บริโภค ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า เคยซื้อกล้วยทอด ผู้ขายได้ใส่ถุงกระดาษจากกระดาษที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งบางครั้งมีรอยของหมึกพิมพ์ ทำให้คราบน้ำมันผสมกับสีของหมึกพิมพ์แล้วอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้รับประทานได้

3.3 ปัญหาความสะอาดของผู้ขายหรือผู้ปรุงอาหาร ผลการศึกษาปรากฏว่า ผู้ปรุงอาหารสามารถแพร่เชื้อโรคลงไปในอาหารได้ตลอดเวลา ถ้าไม่ระมัดระวังรักษาความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าที่สวมใส่ และผู้ปรุงอาหารบางคนมีสุขลักษณะนิสัยไม่ดี ดังที่ พรรณี แบ่งสมุทร³ ผู้บริโภค ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า เมื่อซื้ออาหารมาบริโภคที่บ้าน บางครั้งพบว่า มีเส้นผมหรือยางรัดของปนมาในอาหาร ทำให้อาหารดูไม่น่ารับประทาน หากเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมได้ควรให้ผู้ขายได้แต่งตัวแบบผู้ปรุงอาหารโดยมีหมวกคลุมผม และ พิมพ์ใจ อนุเชิด⁴ ผู้บริโภค ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า เคยพบเห็นผู้ประกอบการบางราย แต่งกายไม่รัดกุม เสื้อผ้าสวมใส่ไม่สะอาดเพียงพอ บางคนสุขภาพไม่ดีมีการไอหรือจามขณะปรุงอาหารหรือให้การบริการอาหาร

¹ ชินชาติ มณีรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนธรรมบุญวิถี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

² พิกุล แก้วน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนสุภสารรังสรรค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543

³ พรรณี แบ่งสมุทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หลังตลาดกิมหยง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

⁴ พิมพ์ใจ อนุเชิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ตลาดสด อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

3.4 ปัญหาความสะอาดบริเวณแหล่งที่ขาย ผลการศึกษาปรากฏว่า เรื่องของขณะนั้นตามแหล่งขายเบาบางอยู่แล้ว ส่วนหนึ่งมาจากเทศบาลนครหาดใหญ่ มีการจัดระบบในเรื่องของขยะดีและส่วนหนึ่งคงจะเป็นผู้ขายให้ความร่วมมือด้วย จึงทำให้ปัญหาความสะอาดแหล่งขายมีไม่มากนัก แต่จะมีเฉพาะในช่วงเวลาทำการขาย หากผู้ขายไม่ทำการดูแลความสะอาดให้ดี ก็จะมีเศษอาหารทิ้งเพราะช่วงนั้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลไม่สามารถเข้าทำความสะอาดได้ ดังที่ สุภาพร บุญบุรี¹ ผู้ขายอาหาร ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ สรุปได้ว่า บริเวณสามแยกคอกหงส์นั้นเลิกขายประมาณ 20.00 น. ผู้ขายบริเวณนั้นหลังจากเลิกขายแล้วก็ช่วยกันเก็บขยะในส่วนของตัวเองและบริเวณฟุตบอลให้ดูสะอาด ซึ่งทำเป็นประจำอยู่แล้ว และสมใจ ทองมาตร² เจ้าหน้าที่พนักงานกวาดขยะถนนเพชรเกษม โดยรับผิดชอบตั้งแต่วงเวียนน้ำพุถึงซอย 3 ควาทะบาลนครหาดใหญ่ ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ปริมาณขยะในช่วงเวลา 17.00 – 24.00 น. จะมีมากกว่าช่วงเวลา 07.00 – 17.00 น. และ 24.00 – 07.00 น. ในการทำงานนั้นบริเวณแหล่งขายอาหารจะเป็นอุปสรรคในการเข้าไปทำงาน เพราะกลัวว่าฝุ่นละอองจะลงไป ในอาหารของผู้ขาย บางครั้งต้องอาศัยการหยิบเก็บ และได้ขอความร่วมมือกับผู้ขายในการเก็บเศษขยะใส่ถุงขยะวางไว้ที่จุดขาย หลังจากเลิกขายแล้วเจ้าหน้าที่ก็จะมาเก็บเอง ซึ่งทุกร้านในเขตที่ตนเองรับผิดชอบให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปัญหาเรื่องความสะอาดบริเวณแหล่งที่ขายจึงมีไม่มากนัก

¹ สุภาพร บุญบุรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

² สมใจ ทองมาตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในประเด็นต่อไปนี้

1. สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี
2. ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเลือกเก็บข้อมูลจากร้านอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยแบ่งตามพื้นที่ดังนี้

1.1 บริเวณถนนสายต่างๆ ได้แก่ ถนนธรรมบุญวิถี ถนนโชคสมานคุณ ถนนแสงศรี ถนนตันรัตนากร ถนนทุ่งเสา ถนนประชาธิปไตย ถนนศุภสารรังสรรค์ ถนนเพชรเกษม ถนนราษฎร์อุทิศ และถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1

1.2 บริเวณแหล่งการค้า ได้แก่ ตลาดสด และหลังตลาดกิมหยง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

2.1 สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี

- 2.1.1 ด้านผู้ประกอบการ
- 2.1.2 ด้านสถานประกอบการ
- 2.1.3 ด้านอาหาร
- 2.1.4 ด้านผู้บริโภค
- 2.1.5 ด้านการจัดการการค้า
- 2.2 ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี
  - 2.2.1 ด้านเศรษฐกิจ
  - 2.2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
  - 2.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดกรอบความคิด กำหนดแนวทางในการศึกษา และการเขียนเค้าโครงวิจัย
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี และผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา ด้วยวิธีสัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถามในการบันทึกข้อมูล ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก และถ่ายภาพประกอบ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้บอกข้อมูลไว้ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารริมบาทวิถี ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามถนนสายที่กำหนดและตามแหล่งการค้า ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี(Krejcie) และมอร์แกน(Morgan) ที่จำนวนประชากร 1,100 ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 285 เพราะฉะนั้นจากประชากร 1,030

คน จะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนร้อยละ 27.67 ของร้านค้าในถนนกลุ่มต่างๆดังนี้

1. แหล่งที่มีร้านค้าไม่เกิน 10 ร้าน ได้แก่

ถนนสามชัย	2 ร้าน
ถนนไทยอาคาร	3 ร้าน
ถนนนิพัทธ์ภักดี	3 ร้าน
ถนนราษฎร์ยินดี	3 ร้าน
ถนนโชคสมานคุณ	4 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด
ถนนธรรมบุญวิถิ	5 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 5 ชุด
ถนนรัตนอุทิศ	5 ร้าน
ถนนแสงศรี	6 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด
ถนนพุลสุวรรณ	6 ร้าน
ถนนรัตการ	7 ร้าน
ถนนชีอุทิศ	10 ร้าน

รวม 54 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 15 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.78

2. แหล่งที่มีร้าน 11 – 50 ร้าน ได้แก่

ถนนศรีนคร	12 ร้าน
ถนนภาสว่าง	14 ร้าน
ถนนกาญจนวณิชย์	23 ร้าน
ถนนเสน่หานุสรณ์	24 ร้าน
ถนนตันรัตนากร	35 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 18 ชุด
ถนนทุ่งเสา	38 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 20 ชุด

รวม 146 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 38 ชุด คิดเป็นร้อยละ 26.03

3. แหล่งที่มีร้านตั้งแต่ 51 ร้านขึ้นไป

ถนนประชาธิปไตย	76 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 21 ชุด
ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1	77 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 21 ชุด
ถนนราษฎร์อุทิศ	100 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 28 ชุด

หลังตลาดกิมหยง	107 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 30 ชุด
ถนนศุภสารรังสรรค์	117 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 33 ชุด
ตลาดสด	169 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 48 ชุด
ถนนเพชรเกษม	184 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 51 ชุด
รวม	830 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 232 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.95
รวมทั้งหมด	1030 ร้าน ใช้แบบสอบถามจำนวน 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 27.67

2.2 กลุ่มผู้บริโภค จำนวนประมาณ 100 คน

2.3 กลุ่มผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวนประมาณ 50 คน

2.4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ 20 คน

3. ขั้นตอนจัดทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งได้บันทึกไว้ในแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเก็บข้อมูลเสริมในส่วนที่ขาดความสมบูรณ์

3.2 นำข้อมูลภาพที่ได้ถ่ายไว้มาตรวจสอบเนื้อหาภาพให้สอดคล้องกับเนื้อหา ประกอบงานวิจัยเรื่องนี้

3.3 นำข้อมูลที่ตรวจสอบถูกต้องแล้วทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์และประมวลผล ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้

4. ขั้นตอนผลการศึกษาค้นคว้า เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบบางตอน และภาพประกอบ

สรุปผล

ผลจากการศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สรุปไว้ดังต่อไปนี้

1. สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี พอสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งอยู่ในกลุ่ม

ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 20 – 45 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษา ศาสนาที่นับถือส่วนใหญ่เป็นศาสนาพุทธ สถานภาพสมรสของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่สมรส ที่อยู่ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวนบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวน 2 – 4 คน และมีบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวจำนวน 2 คนเป็นส่วนใหญ่ และผู้ประกอบการจำนวนมากที่สุดต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวจำนวน 2 คน ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีจำนวนมากที่สุดมีอาชีพเดิมรับจ้างทั่วไป มีภูมิลำเนาเดิมจำนวนมากที่สุดอยู่ต่างจังหวัด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการค้าและมีระยะเวลาในการค้าอาหารริมบาทวิถีมากกว่า 24 เดือน โดยทำการค้าอาหารริมบาทวิถีกันเป็นอาชีพหลักมากกว่าอาชีพเสริม ส่วนสาเหตุที่มาค้าอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่เนื่องจากต้องการประกอบอาชีพอิสระ และปัญหาที่พบจำนวนมากที่สุดของผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีคือขาดเงินทุนหมุนเวียน

1.2 ด้านสถานประกอบการ ลักษณะของที่วางอาหารริมบาทวิถี ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นรถเข็นและสถานที่ประกอบการขายอาหารอยู่ริมถนนซิดฟุตบอล ไฟฟ้าที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้าจากอาคารใกล้เคียง

1.3 ด้านอาหาร ประเภทของอาหารที่ผู้ประกอบการค้าจำหน่ายจำนวนมากที่สุดได้แก่ อาหารประเภทปิ้งย่างทอด และสาเหตุที่มาขายอาหารประเภทนั้น ๆ เนื่องมาจากผู้ประกอบการจำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์ในการทำ โดยจำนวนมากที่สุดมีแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการทำอาหารจากวิธีสังเกตและทดลอง

1.4 ด้านผู้บริโภค ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20 – 45 ปี ระดับการศึกษาจำนวนมากที่สุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ สถานภาพของผู้บริโภคส่วนใหญ่โสด ส่วนใหญ่มีที่อยู่ปัจจุบันภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อาชีพจำนวนมากที่สุดเป็นนักเรียน นิสิต สาเหตุที่เลือกบริโภคบริเวณนี้จำนวนมากที่สุดเนื่องจากการเดินทางสะดวก ประเภทอาหารที่บริโภคเป็นประจำส่วนใหญ่ได้แก่ข้าวราดแกงหรือกับข้าวใส่ถุง วิธีการบริโภคอาหารส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่ร้าน ปัจจัยในการเลือกบริโภคอาหารจะคำนึงถึงความสะอาด

ของอาหารเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการบริโภคอาหารจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วง 18.01 – 20.00 น. และการเดินทางมาซื้ออาหารส่วนใหญ่ใช้รถส่วนบุคคล

1.5 ด้านการจัดการการค้า ผู้ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีหลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่วางขายอาหารส่วนใหญ่จะเลือกทำเลที่มีปริมาณคนสัญจรไปมามาก การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่จะเคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยการเข็นหรือแบกหาม น้ำที่ใช้ทำความสะอาดเครื่องใช้จำนวนมากที่สุด ผู้ประกอบการจะนำมาเองจากบ้าน ในเรื่องการจัดการเก็บขยะมูลฝอยนั้นผู้ประกอบการจะนำไปทิ้งที่ทิ้งขยะมูลฝอยใกล้เคียงเสียเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาที่เริ่มขายส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. ช่วงเวลาที่เลิกขายจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงเวลา 22.01 – 24.00 น. วันที่ทำการขายส่วนใหญ่ทำการขายทุกวัน จำนวนผู้ร่วมงานรวมกับผู้ประกอบการส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะขายคนเดียว แหล่งเงินทุนจำนวนมากที่สุดได้จากเงินของครอบครัว และในการจัดซื้อวัตถุดิบผู้ประกอบการส่วนใหญ่ซื้อทุกวัน โดยส่วนใหญ่ซื้อจากตลาด และจำนวนมากที่สุดมีการวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขายโดยทำเป็นประจำ การกำหนดราคาสินค้าส่วนใหญ่ศึกษาจากต้นทุน การเก็บสินค้าคงเหลือส่วนใหญ่จะเก็บตามชนิดของสินค้า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร โดยการชักชวนลูกค้า และโดยการตกแต่งร้านหรือมีบริการทีวีหรือวีดีโอ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีวัตถุดิบ และบัญชีสินค้าของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ

2. ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ปรากฏว่าเกิดผลกระทบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรกทำให้เกิดอาชีพหลักและอาชีพเสริม เนื่องจากการค้าอาหารริมบาทวิถีใช้เงินลงทุนครั้งแรกค่อนข้างต่ำผลกำไรที่ได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จึงมีคนประกอบอาชีพนี้มากทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม ประการที่สองคือ ผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากอาหารริมบาทวิถีส่วนใหญ่จะมีราคาต่ำกว่าร้านอาหารทั่วไปและผู้บริโภคสามารถเลือกหาอาหารได้หลากหลายชนิด ประการที่สามคือ เกิดการ

กระจายรายได้ เนื่องจากผู้ค้าอาหารมีจำนวนมาก ผู้ค้าขายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีจำนวนมาก เงินซื้อขายในแต่ละวันจำนวนมาก จึงทำให้มีเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมากด้วย

2.2 ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม ปรากฏว่า เกิดผลกระทบที่สำคัญ 5 ประการคือ ประการแรกผู้บริโภคประหยัดเวลา แรงงาน และทุน เนื่องจากหากประกอบอาหารเองจะต้องใช้เวลาและแรงงานมากกว่าซื้ออาหารจากร้านอาหารริมบาทวิถี ประการที่สองคือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารลดน้อยลง เนื่องจากครอบครัวไม่ได้ประกอบอาหารเอง จึงทำให้วัฒนธรรมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารได้รับการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลังลดน้อยลง ประการที่สามคือ ความอบอุ่นในครอบครัวลดน้อยลง เนื่องจากในอดีตบุคคลในครอบครัวร่วมกันประกอบอาหาร จึงเป็นโอกาสให้มีความใกล้ชิดกันเกิดความอบอุ่นในครอบครัว แต่หลังจากครอบครัวพึ่งพาอาหารจากร้านอาหารริมบาทวิถีทำให้โอกาสอันนั้นลดน้อยลง ส่งผลต่อความอบอุ่นของครอบครัวลดลงด้วย ประการที่สี่คือ วิถีการบริโภคอาหารเปลี่ยนไป เดิมรับประทานอาหารในบ้านที่ร่วมกันทำ เปลี่ยนเป็นรับประทานอาหารนอกบ้านจากร้านอาหารริมบาทวิถี และได้เพิ่มอาหารรอบค้ำเพิ่มขึ้น ประการสุดท้าย เกิดแหล่งพบปะมั่วสุม บุคคลทั่วไปคิดใช้ร้านอาหารริมบาทวิถีโดยเฉพาะร้านน้ำชากาแฟ ร้านเครื่องดื่ม ร้านข้าวต้ม เป็นแหล่งพบปะ ส่วนวัยรุ่นก็มักจะใช้ร้านค้านี้เป็นแหล่งพบปะบางครั้งทำให้เกิดการมั่วสุมกระทำในสิ่งที่ไม่ดี

2.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ปรากฏว่า เกิดผลกระทบที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือปัญหาจราจร เนื่องจากร้านค้าริมบาทวิถีจะเลือกตั้งบริเวณที่มีการสัญจรสูงและมักตั้งร้านค้าบริเวณทางเท้าบางครั้งเลยลงไปบนเขตจราจรเวลาขายก็อยู่ในช่วงคนเดินพลุกพล่าน ประการที่สองคือ ปัญหาด้านทัศนียภาพ ในระยะแรกการค้าอาหารริมบาทวิถีมีไม่มากนัก แต่ต่อมาภายหลังเกิดแพร่กระจายทั่วทั้งเมือง การวางร้านอาหารเกะกะไม่เป็นระเบียบ ทำให้ทัศนียภาพของเมืองหาดใหญ่เสื่อมลง ประการสุดท้ายคือ ปัญหาด้านความสะอาด ทั้งความสะอาดของอาหาร ความสะอาดของภาชนะที่ใช้ใส่อาหาร ความสะอาดของผู้ขายและผู้ปรุงอาหาร และความสะอาดของแหล่งขายอาหาร ส่งผลให้ผู้บริโภคและบุคคลทั่วไปเกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปปรับใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และในแหล่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

1.2 ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้าในด้านความสะอาดของอาหาร ภาชนะที่ใส่อาหาร ความสะอาดของผู้ขายหรือผู้ปรุงอาหาร และความสะอาดของแหล่งที่ขาย

1.3 ควรมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลในส่วนองงานที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายอย่างใกล้ชิด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพการค้าอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่อื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 ควรจะมีการศึกษาการค้าอาหารริมบาทวิถีในประเด็นอื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการค้าอาหารริมบาทวิถี วัฒนธรรมการค้าอาหารริมบาทวิถี เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนาท เรืองรจิตปกรณ, วิชัย ชนรังสีกุล และบรรจง อยู่ทอง. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครหาดใหญ่. ข้อมูลจำนวนผู้ขายอาหารริมบาทวิถีในช่วงเวลาหลังเลิกงานจนถึงเวลาที่เข้านอนหรือหลังกว่านั้น งาน ไม่มีเลขหน้า. ต้นฉบับลายมือเขียน.
- จूरिพร จิตจำรูญโชคชัย. “มารู้จักอาหารริมถนนกันเถอะ,” อาหาร 24(2) : 88 - 93 ; เมษายน - มิถุนายน 2537.
- ฉวี แวนอินทร์ และคนอื่นๆ. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- นิตติภรณ์ ลิ้มโอภาสมณี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารปลอดภัยในห้างสรรพสินค้า ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สงขลา : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537.
- ณรงค์ นิยมวิทย์. “อาหารข้างถนน,” คนเศรษฐศาสตร์. 34 : 13 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2534.
- ดนยา จยาวรรณ. “อาหารบาทวิถี,” สารานุกรมสุขศาสตร์. 26(3) : 141 - 142 ; กันยายน - ธันวาคม 2539.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. การดำเนินงานร้านขายปลีก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนึ่งจัดการพิมพ์, ม.ป.ป.
- _____. การบริหารการค้าปลีก. กรุงเทพฯ : วังอักษร, 2536.
- ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาติ และวิชัย หฤทัยธนาสันต์. โภชนาการสร้างชาติเด็กฉลาดชาติเจริญ. กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์พรินติ้ง, 2537.
- ทวี แก้วกลับ. ศึกษาการค้านอกระบบชายแดนไทย- มาเลเซีย จังหวัดสงขลา ปรินญา นิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ้ายเอกสาร.

- ทวี มาระเสนา. การศึกษาสภาพการผลิตและผลกระทบจากการผลิตหัตถกรรมย่านลิ
เปาที่ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนครศรีธรรมราช. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
เทศบาลนครหาดใหญ่, สำนักงาน. รายงานกิจการเทศบาลนครหาดใหญ่ประจำปี 2539.
สงขลา : กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครหาดใหญ่, 2540.
- ธงชัย สันติวงศ์. เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ม.ม.ป.
นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. มานุษยวิทยาเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สหมิตรออฟเซต, 2536.
- บพิตร เกาฏีระ. “การพัฒนาคุณภาพชีวิต,” ไทยรัฐ. 13 ธันวาคม 2532. หน้า 5.
- บัวผืน ศัสตราพฤกษ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ. สงขลา : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537.
- ประไพ สุทธิมิตร. ตลาดนัดบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา. ปรินูญานิพนธ์
ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- ปริศนา รัตนะ. การจัดการธุรกิจการเกษตรของเกษตรกรปลูกผักเพื่อการค้า ตำบลบาง
เหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา
: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- ผุสดี รุมาคม. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์,
2540.
- พนิดา สงวนเสรีวานิช. “จากสองสาแหรกหนึ่งไม้คานสู่รถเครื่อง,” ศิลปวัฒนธรรม.
16(7) : 58 – 61 ; พฤษภาคม 2538.
- ฟิลิป คอตเลอร์. การบริหารการตลาด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติและควบคุม. แปล
และเรียบเรียงโดย ไกรฤทธิ์ บุญเกียรติ และคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ : คู่แข่ง,
2540.
- ละเมียด กรยุทธพิพัฒน์. สุขภาพผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฝ่ายตำราและ
อุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. ศิลปการขาย. กรุงเทพฯ : สายใจ, 2525.

- วิชาการและแผนงาน, กอง. ข้อมูลสภาพทั่วไปเมืองหาดใหญ่. สงขลา : เทศบาลนครหาดใหญ่, ม.ป.ป.
- ศิริพร พงศ์ศิริโรจน์. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : แผนกพัสดุสำนักงานการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2539.
- _____. การส่งเสริมการขาย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- _____. ธุรกิจทั่วไป : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2541.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานสำมะโนทางธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ พ.ศ.2531 (ภาคใต้). กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2531.
- สมชาย ภคภาสวิวัฒน์. วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพฯ : สามัคคี, 2538.
- สมยศ นาวิกาน และผุสดี รุมาคม. การบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2520.
- สมฤทธิ อินทราทิพย์. สุขภาพผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.
- สละ ชูงกถ, ลีลานุช สุเทพารักษ์ และศิริวัฒนา ตอวิวัฒน์. “การบริโภคที่ปลอดภัย,” สุขภาพอาหาร 8 (2) : 24 - 26 ; กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2539.
- สุดาตวง เรื่องรุจิระ และคนอื่นๆ. การขาย 1. กรุงเทพฯ : แม็ค , ม.ป.ป.
- สุนันท์ธนา แสนประเสริฐ และศรีปราชญ์ บุญนำมา. สถานะทางสุขภาพอาหารแฝงลอยจำหน่ายอาหาร ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลพระพุทธบาท. สระบุรี : ศูนย์อนามัย สิ่งแวดล้อมเขต 2 สระบุรี, 2536.
- สุภาวดี รอดศิริ. ความคิดเห็นในการบริโภคอาหารริมบาทวิถีของข้าราชการครู สถาบันบันฑิตเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538. ถ่ายเอกสาร.
- สุนา อยู่โพธิ์. การค้าปลีก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

สุวิทย์ เปี้ย่อง. การค้าส่งและการค้าปลีก. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสาร
วิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2535.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. การบริหารธุรกิจขนาดย่อมและการค้าปลีก. พิมพ์
ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. พิมพ์
ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

เสาวณี จุฬิรัชนิกร. การบริหารขายปลีก. สงขลา : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยา
การจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534.

อาคม ศิริพันธุ์. ศึกษาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำรายย่อย ตำบลท่าบอน อำเภอระโนด จังหวัด
สงขลา ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541.
ถ่ายเอกสาร.

บุคลากร

บุคลากรกรม

โกไสย เศรษฐ์เรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานสรรพากรอำเภอหาดใหญ่ ถนนกาญจนวนิชย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2542.

เคร่ง สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2543.

จูไรรัตน์ แก้วพิลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

โถม หมัดหมัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 502 ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ชินชาติ มณีรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนธรรมานุญูวิถี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

ถวิล คงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ทรงกลด อุเซ็น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

ชัยญา แพทยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

บุญช่วย จังศิริวัฒนธำรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนวาริชพิทักษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2542.

บุปผาชาติ อุปลัมภันธกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนประชาธิปไตย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2543.

ผดุงรัฐ มากชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

พรรณี แบ่งสมุทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หลังตลาดกิมหยง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

พิกุล แก้วน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนสุภสารรังสรรค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

พิมพ์ใจ อนุเชิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ตลาดสด อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

มุกดา ยงค์ประพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

ละเอียด ผิวเหลื่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

- วราวุฒิจันทรศิริ, พันตำรวจโท เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- วิรัชศักดิ์ หนูเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- แหวดตา อ้าสะกะละ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 768 ถนนกาญจนาภิเษย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- สมใจ ทองมาตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- สันติ ธรรมปริยัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนทุ่งเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2543.
- สุภาพร บุญบุรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.
- สุรัตน์ บุญฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- องอาจ ทองรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนโชคสมานคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.
- อนุศักดิ์ ว่องวัฒนวิบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2542.

อำนวยการ รัตน์รักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ที่
ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.
2543.

รายชื่อผู้บอกข้อมูล

โชคสมานคุณ

ผู้ประกอบการ

1. แนม	เดชสุวรรณ
2. พิศดี	โอบนิธิมันคง
3. มณฑา	มุสิกเกตุ
4. สนิท	อิมใจดี

ตันรัตนากร

ผู้ประกอบการ

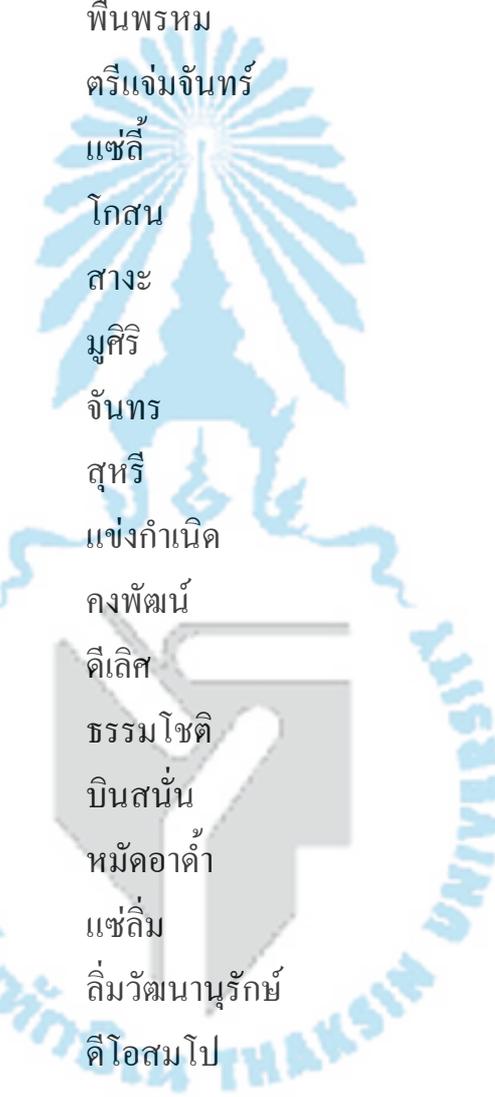
1. กิตติ	แซ่ตั้ง
2. คณัย	นพพรชัย
3. ปนัดดา	สุทธิบริบาล
4. พรศักดิ์	พุทชชัย
5. พลศักดิ์	แซ่จึ้ง
6. ไโรหนับ	ถั่งเค็ม
7. ละออง	ชอบธรรม
8. เล็ก	แต่งอ่อน
9. วันชัย	สายวาริ
10. สมพร	ทองแก้ว
11. สมศักดิ์	แซ่หลี
12. สัมพันธ์	รูปโหม
13. สาย	ภูมิพิว
14. สุนีย์	เทียมดี

15. สุภาพร	แซ่ลิ่ม
16. หนับเส้าะ	ขุนคำริห์
17. อุบล	กิตติเจริญทรัพย์
18. อำนาจ	อ่อนคง

ตลาดสด

ผู้ประกอบการ

1. กาญจน์ดา	ชูเชิด
2. เกื้อจิตร	อินทบริสุทธิ์
3. ช้อคิเหี้ยะ	บุลละ
4. เขียว	หิรัญรัตน์
5. แคล้ว	ชวนเล็ง
6. จ้วน	พรหมวิจิตร
7. จำเนียร	อ่อนค้วง
8. จำลอง	เสื่อชาวป่า
9. ชุศรี	คงพันธ์
10. ซาด๊ะ	สนธิวงค์
11. ซาริยะ	แสงวงศา
12. ฌรงค์	วงค์ขัน
13. ฌัฐมถ	พรหมงาม
14. แดง	พระยานุกูล
15. ติว	ผลบูรณ์
16. ทรวง	กลั่นสุวรรณ
17. ทศพร	วิภาสุวรรณ
18. น้อย	ชุ่มรอด
19. นริศรา	แซ่ลี้
20. บุญจิรา	แสงสานิด

-
21. ประกอบ เมืองพร้อม
 22. ประลอง เสนประคิยฐ์
 23. ปรีดาพร วัลย์วิน
 24. ผล กรั้มเคชา
 25. พรชัย ฟื้นพรหม
 26. พะยอม ตีแจ่มจันทร์
 27. พัชรี แซ่ลี
 28. ฟารีตะ โกสน
 29. มะแอ สาณะ
 30. มิติ มุศิริ
 31. เรวัศ จันทร์
 32. ไลลา สุหรี
 33. วิไล แข่งกำเนิด
 34. วิไลวรรณ คงพัฒน์
 35. ศรีสมัย ดิเลิศ
 36. ศิริรัตน์ ธรรมโชติ
 37. สารีณี บินสนั่น
 38. สาเราะ หมัดอาด้า
 39. สุจิน แซ่ถ่ม
 40. สุพจน์ ลิมวัฒนานุรักษ์
 41. สุนิษา ตีโสมโป
 42. สุภาพร แซ่คิว
 43. เสมอใจ มาราสา
 44. ไสว แก้วมณี
 45. อรสา จุฑาชีวันนท์
 46. อาจันต์ นีวฤกษ์
 47. อุไร ทองมีขวัญ

48. เอียด หมัดอาดัม

ท่งเสา

ผู้ประกอบการ

1. จันทร์เพ็ญ	ชัยสม
2. จิรา	บุญส่ง
3. ชวัล	สุวิวัฒน์
4. ชฎาภรณ์	พนิตศรีสิทธิ์
5. ชะอ้อน	จันทร์บุญแก้ว
6. นิค๊ะ	เหมม้น
7. เบญจรัตน์	แซ่ฮั่น
8. ผ่อง	ยุคถึง
9. พรรณี	สิมสา
10. พนิดา	เบญจกุล
11. มลเทียน	โมรากุล
12. รุ่งทิวา	เหมาะสมัย
13. ลดาวัลย์	วิจิตรปฐมกุล
14. วนิตา	ชัยบุตร
15. วิภาพร	แซ่หลี
16. สมพร	แซ่จันทร
17. สิ้นชีพ	สกุลเวช
18. สุภาณี	แก้วนวล
19. หล้า	เจียรแก้ว
20. อารยา	แก้วแสงเลื่อน

ธรรมเนียมปฏิบัติ**ผู้ประกอบการ**

1. ปราณี	จิรภาพ
2. รำไพ	ฉิวเฉิด
3. สุกตักษณ์	นัตรเลื่องเลิศ
4. ส้ารวย	สุขมิตร
5. อำพร	เกิดศรี

นิพัทธ์สงเคราะห์**ผู้ประกอบการ**

1. เคลือบ	แนมน้อย
2. เจ๊ะปิ่นะ	ห้วนแถมิง
3. เจ๊ะมิลัน	เจ๊ะอาแว
4. ฉวาง	พันธ์ทอง
5. เฌม	หลงกุนัน
6. เซียง	แซ่ฉิน
7. ถนอม	นวลจิตร
8. นฤนาถ	โพธิรัตน์
9. นาง	ดีทองจักร
10. นิรมล	สะแก้ว
11. นิตาชัน	หะยีตาและ๊ะ
12. บุญสม	พิริยะภาค
13. มีนา	ศรีสันต์
14. วันชัย	สายวารี
15. สุภามาศ	วงศ์ไทย
16. โสภณ	คือศรี
17. ห้วย	เงินจันทร์

18. อ้อย	ดาชู
19. อารีย์	นันทวงศ์
20. อำไพ	เพชรรัตน์
21. อุไร	สังข์ชม

ประชาติปัตย์

ผู้ประกอบการ

1. จรัล	ถึงศรี
2. ชาฟีน๊ะ	หมาคหมาน
3. ชิดพล	ปฐมบุตร
4. ดวงใจ	บัวลาภ
5. ดวงผกา	จิตรณรงค์
6. นภากร	ทองอ่อน
7. นารี	พฤตารัตน์
8. ปริญญา	แซ่เซี่ย
9. พิชรัตน์	คูสุรังคณา
10. พิศ	นางนาค
11. เพ็ญศรี	เอื้อยแก้ว
12. แม่ะ	นิลถวัลย์
13. ยินดี	แจ่มเมือง
14. รัชณี	แซ่จี่
15. วนิตา	บุญคำ
16. วิรัตน์	แซ่ถั่ง
17. สมเจตต์	วรรณะ
18. สุพล	ยกรัตน์
19. สุพัฒน์	พรโพธิ์
20. อวยชัย	รัตนมณี

21. อนุชา หมื่นอาหมั่น

เพชรเกษม

ผู้ประกอบการ

1. จรรยา	นวลจิตร
2. จันจิรา	สรีขาว
3. จับ	โมลิกะ
4. จินตนา	สุขศรี
5. จินตนา	เอ็งฉ้วน
6. จุไรรัตน์	ปิ่นแก้ว
7. ชวนพิศ	ชูทอง
8. ช้วน	ศรีรักษนาม
9. ชะอ้อน	ชูศรีโรจน์
10. ดวงฤดี	แก้วหลิน
11. นนทศักดิ์	คาราผึ้ง
12. น้อม	พรรณราย
13. นาถยา	สง่า
14. บุญนะ	เอียดทอง
15. บุญยีน	ล่องหมอดี
16. บุหา	หมัดสุข
17. ประคอง	วุฒิกูมิ
18. ประสิทธิ์	อุทัย
19. พรพรรณ	ศรีสง่า
20. พรรณนิดา	ปานรุจนบำรุง
21. พะติมะ	ขุนเจริญ
22. มัลลิกา	พรหมสมบัติ

23. ยะคีขอ	ไกรรักษ์
24. รัชฎา	หมัดหมั่น
25. รีน่า	ลณเฒ่า
26. ละมัย	สังเนียม
27. ละเอียด	พิวเหลือง
28. ไลลา	เหมม้น
29. วัฒนา	คชกุล
30. วันดี	โชคภูมิ
31. วาสนา	ยายน้อย
32. วิชัย	น้อมแก้ว
33. วิชุดา	บัวอ่อน
34. สมใจ	ตระกูลศรีมงคล
35. สมชาย	นิมมูสา
36. สมยศ	ชุมวอล
37. สมศักดิ์	ศรแก้ว
38. สนั่น	ศรีอยู่สุข
39. สำนวน	เอ็งล้วน
40. สุปรานี	แสงสุวรรณ
41. สุนทร	แสงสีด้า
42. สุภาพร	บุญบุรี
43. สุเมธ	สุวรรณรัตน์
44. แสงดาว	แก้วสันเทียะ
45. โสภิตา	ฉายแสง
46. ห้วน	เพชรสังศรี
47. อรนุช	กุลสุวรรณ
48. อ้วย	เพชรสิน
49. อัมร	เพชรสวัสดิ์

50. อุทุมพร สระเกวี

51. เอียด คำสิน

ราษฎร์อุทิศ

ผู้ประกอบการ

1. จรุง อินศรี
2. จรุง อมรพิทักษ์สุข
3. จำนง แสดสมฤทธิ
4. จำเนียร พลิกะ
5. จิตสมิทร ทองคำ
6. นवलจันทร์ ทองเต็ม
7. เปลี่ยน แซ่ลิ่ม
8. พรทิพย์ แปลสิน
9. มนูญ ปิ่นสา
10. รัชณี คานที
11. ศศิธร อินทนู
12. สมจิตร กlišม
13. สมนึก แก้วพรัตน์
14. สมนึก ละอองน้อย
15. สมศรี สุขสนั่น
16. สานิชะ โสะเบ็ญอาหลี
17. สำรอง นवलนัม
18. สุจิตร ปานศรี
19. สุจิตร เทียมน้อย
20. สุรัญญา ชนะ
21. สุภา ทองคำ
22. เสถียร หนุ่น

23. โสภณ	พุลแก้ว
24. อาหะมัด	เจะแม
25. อาสะนะ	แหนะหมัด
26. อารี	บุญนะ
27. อารีย์น้อย	มนัส
28. เอกชัย	หนูเนียม

บุคลากรรังสรรค์

ผู้ประกอบการ

1. กมลวรรณ	ทำทวามดี
2. กัลยา	นิลมณี
3. กำธน	ประกา
4. เกษม	อินแป้น
5. ซ้อตีเต๊ะ	สนธิวงศ์
6. ขาว	แซ่เจีย
7. จรูญ	บุรณะพิมพ์
8. ฐิติวรดา	ชัยวิจิตร
9. คำเนิน	เลิศสุระประเสริฐ
10. นิตยา	จันทร์
11. นิภา	ปรางค์อ่อน
12. ไน้	เก้าเอียน
13. บุญถื่อ	แซ่จู้ง
14. ไบเดาะ	มีงาม
15. ประไพ	ชอบงาม
16. ม่วย	แซ่บ่าว
17. มุกดา	ผ่องสุวรรณ
18. เมธิณี	ศรีคุณารักษ์

19. รวีวรรณ	แซ่ก้วย
20. รัชพงษ์	แก่นพรหม
21. รัตนา	จุกาชีวันนท์
22. เรณู	ศุภกิจบุญชู
23. วิชัย	เพ็ชรโชค
24. วิชาวัฒน์	บุษการณ
25. วิชาศิณี	พินันท์
26. ศิริพร	สมเสนาะ
27. สมบูรณ์	สุวรรณรัตน์
28. สมหมาย	รักเกิด
29. สุนิสา	ทองดี
30. สุพรรณิณี	ผดุงธำรักษา
31. เสาวนีย์	รัตนรัตน์
32. อรวรรณ	งอกลม
33. เอี่ยม	ชัยสวัสดิ์

แสงศรี

ผู้ประกอบการ

1. กมลชัย	แซ่ตัน
2. เตือนจิต	แซ่ตัน
3. เพ็ญภา	แจ่มเพชรรัตน์
4. ละมัย	ปฐมพรพิทักษ์
5. วนิตา	ศาสรินทร์
6. วิจิตร	हनุราช

หลังตลาดกิมหยง

ผู้ประกอบการ

1. กัลยา	จิตพัฒนาพิชิต
2. ขวัญชัย	แสนพิมพ์
3. คิม	แซ่ลิม
4. เทียน	อนุจร
5. นงนุช	แซ่ยี่
6. บังอร	ผลมาก
7. บุญศรี	จินดาวัฒน์
8. ปราณี	ตันติวิท
9. ปราณี	เทียมรัตน์
10. ปาณี	รักเมือง
11. พรรณนา	ล่องนาวา
12. พรรณี	แบ่งสมุทร
13. มาริยา	หมัดเหี้ยบ
14. มาลี	ธำรงค์วัชชัย
15. มาเรียม	หมัดลี
16. รัชณี	จิราพงษ์
17. วรุณี	วรกิจติธรรม
18. วาสนา	เสนเคี้ยง
19. วิไล	แซ่โก
20. สุพรพิศ	แดงหวาน
21. สุเนียร	แซ่ลื้อ
22. เสาวภา	นัคติyawงศ์
23. หวาน	ปานเพชร
24. อาพร	แซ่จู้
25. อาพร	เชื้อบัณฑิต

26. อามีนะ	ฤทธิโต
27. อำพร	รักษัธรรม
28. อูสา	มณีรัตน์
29. เอกฮั่ว	แช่ลิ้ม
30. เอี่ยมจิตร	วิวัฒน์สรายุรณณ์

โชคสมานคุณ

ผู้บริโภคน

1. เฉลิม	สุขใส
2. องอาจ	ทองรอด

ตันรัตนากร

ผู้บริโภคน

1. ไชยมพัสดร	อินทิพย์
2. คำรณ	วงศ์ศรีเวช
3. ดวงฤดี	ศรีชัยชนะ
4. บุญเลิศ	เสียงสุริยวงศ์
5. วรวุฒิ	ศุภธรรมรัตน์
6. สนธยา	เพชรพันธ์
7. ศุภกาญจน์	นำชัย

ตลาดสด

ผู้บริโภคน

1. โกศล	พุ่มเอี่ยม
2. ชามาณี	แวญไจ้
3. คาว	หนุอ่อน
4. ชีรเดช	มณีเมธี

5. นราภรณ์	แก้วเพชร
6. นิภาพรรณ	หมูนแก้ว
7. พิมพ์ใจ	อนุเชิด
8. ยงยุทธ	ทองบริบูรณ์
9. ยุพิน	คำแก้ว
10. ลักษณะ	สมพงศ์
11. ศักรินทร์	ขุนขมภู
12. ศรีจันทร์	สันเกาะ
13. สมาแอ	คำดี
14. สมใจ	กอบชัยรัตน์
15. สุพร	บุญยง
16. อุ๋นใจ	นิลวงค์

ทุ่งเตา

ผู้บริโภคร

1. ชาวฤทธิ	จิงชัย
2. ดวงเพ็ญ	สุวรรณ
3. ตัน	บุญทิพย์
4. ถวิล	ทวีจิตร
5. ทศนีย์	สีลา
6. ธงชัย	พงศ์อุดม
7. มานพ	จิตรพันธ์
8. วีระชัย	อรุณทิพากร
9. สมบัติ	แซ่หลี่

ธรรมเนียมปฏิบัติ

ผู้บริโภคร

1. ชินชาติ   มณีรัตน์
2. อรรถพร   โรจนรักษ์

นิพัทธ์สงเคราะห์

ผู้บริโภคร

1. เตือนใจ   รัตนอุดม
2. นุจรี   ทวีอภิรดีวิชา
3. มงคล   งามเจริญวงศ์
4. ฤศิริรัตน์   คงชื่น
5. สมพล   ชัยหนู
6. อรุณี   อิสระโชติ
7. อินทชัย   โปธิเผือก

ประชาธิปไตย

ผู้บริโภคร

1. โกสินทร์   สว่างศรี
2. เดชา   แก่นพรหมมา
3. ประภากร   เวชโช
4. พงษ์เทพ   ทิวแพ
5. มโนรมย์   พิทักษ์
6. เมตตา   แก่นพรหมมา
7. วสันต์   เจ๊ะมาน๊ะ

เพชรเกษม**ผู้บริโภคร**

1. กรรชนะ	บัวตุม
2. เกษม	หิมหรับ
3. จันทิมา	เวชบูรณ
4. จุไรรัตน์	แก้วมณี
5. ธชา	ยิ้มหวาน
6. นฤมล	ตัมมะบัณณะ
7. นิคม	โกสล
8. ฟาติมะ	มิลังโหลด
9. วรรณภา	หมัดเลียด
10. วันทนา	ไชยศิริ
11. วีเดช	รอดโค
12. สมาน	แก้วนวน
13. สมนึก	แก้วนุ่น
14. สุมณา	แซ่ลิม
15. สุพิศ	พิทักษ์ธรรม
16. โสภิตา	หงษ์งาม
17. อนันต์	แซ่กู่

ราษฎร์อุทิศ**ผู้บริโภคร**

1. เกษม	มารายา
2. ซาคูนา	เจ๊ะบา
3. ธรรมรัตน์	กิตติเดโช
4. นาฎยา	ไชยแพทย์
5. ปัญญาวุฒิ	วรรณชนะ

6. พฤษจิก	วัยอุทเนี่ยน
7. วิทยา	แก้วทอง
8. สุดาวรรณ	สุนเวียง
9. สุรศักดิ์	แก้วเหมือน
10. อารณ	ฤกษ์ดี

ศุภสารรังสรรค์

ผู้บริโภค

1. กฤษณี	สาระชัย
2. ชนะศักดิ์	พันธ์รัตนเพชร
3. ชาตรี	พฤษอำนวนย
4. ทิพวรรณ	ยอดมงคล
5. ชันวา	วรรณสุวรรณ
6. นิกร	ผ่องสุวรรณ
7. ปรีชา	เสรีวัฒนากาญจน์
8. รธีวรรณ	ประวัฒนากุล
9. วรพจน์	ประทุมชาติภักดี
10. วัลัญญา	มุสิกยะพันธ์
11. สุธาสิณี	สมเดช
12. อรวรรณ	สุขมาก

แสงศรี

ผู้บริโภ�

1. ปิยมาศ	จินโนภาส
2. ศิริศักดิ์	แสนสุขตะโก

หลังตลาดกิมหยง**ผู้บริโภคร**

1. กฤษณะ	ภักพานิชกุล
2. ณิชญาพร	ข้างวงศ์
3. นิกาญจน์	คีพันธ์
4. ปรัชญา	ไชยเศรษฐ์
5. ยงยศ	ทองพันธ์
6. วรรณภา	สุวรรณรัตน์
7. วรวรรณ	อุดมทรัพย์ศิริ
8. สนรยา	พรหมเสน่ห์
9. สมภพ	สิงห์คะ
10. อาภาพร	ชนะดี

โชคสมานคุณ**ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา**

1. วิภาดา	เซ่งเฮีย

ตันรัตนกร**ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา**

1. คารณี	จินดาวงศ์
2. วินัย	สุขเทพ

ตลาดสด**ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา**

1. คอณี	คงคาหลิหมัน
2. จำปา	รักชูชื่น
3. แชนมชั้น	คุณยะลา

4. คลေး	โต๊ะโต๊ะ
5. พรทิพย์	อุเทนนากร
6. ต้น	หมื่นนุ้ย

ทุ่งเสา

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. ครุณรัตน์	วิบูลย์ทรัพย์
2. พิสิฐ	ขงวิทยากุล
3. วรางคณา	วุ่นกลิ่นหอม
4. สุภร	ประทุมชาติภักดี
5. อรุณรัศมี	มานะกุล

ธรรมบุญวิถี

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. ชฎารัตน์	ประวัติเมือง

นิพัทธ์สงเคราะห์

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. นกเล็ก	วิริยะพงศ์สุกิจ
2. ลาวัณย์	วรเจริญ
3. ศิริพร	โต๊ะแก้ว
4. ทรงกลด	อุเชิน

ประชาธิปไตย

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. กิตติชัย	เทียนเพิ่มพูน

2. ปรีญดา	สันติเมธา
3. วรภา	บุญเลิศ
4. อาคม	ปรัชญาประทีป

เพชรเกษม

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. จุไรรัตน์	กิมาคม
2. ชินวัตร	เหลือองสุนทร
3. ฐิติพันธ์	โอชาพงศ์
4. พรทิพย์	เกตุแก้ว
5. สัญญา	ฮ่อบุตร
6. สุมล	แจ่มกระจ่าง
7. สุรัชย์	วรติญ
8. อารมณ์	ไหมพรหม
9. เอกศักดิ์	ละอองพันธ์

ราษฎร์อุทิศ

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. โฉม	หมัดหมัด
2. ทรงพล	ทินนิมิตร
3. บุษกร	บุญชีพ
4. ปราณิ	นวลจริง
5. สุจิตรา	คุปตาสาห์

ศุภสารรังสรรค์

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. กฤษณี	สาระชัย

2. ชุมพล	วรากรวรพงศ์
3. นิกร	ผ่องสุวรรณ
4. วรพจน์	ประทุมชาติภักดี
5. แสงพล	ผดุงวงศ์

แสงศรี

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. พิสิฐ	หวังเกียรติขจร

หลังตลาดกิมหยง

ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงบริเวณพื้นที่ศึกษา

1. โชติรส	โชติช่วง
2. นุชรีย์	หมัดอ้อม
3. พัฒนพงศ์	เลิศชวลิต
4. ยินดี	สุยบางคำ
5. เขวลักษณ์	แก้วเอียน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

1. เกร่ง	สุวรรณวงศ์
2. ดาบตำรวจจรูส	บุญวรรณโน
3. ชวนา	ศิริกุล
4. โชคดี	นวนไชย
5. ดาบตำรวจณรงค์	อินทฤทธิ์
6. นันทกานต์	คติการ
7. ประภาพร	กาญจนมิ่ง
8. ปรีชา	วิลาสินี
9. ปิรันทนา	พรหมบัณฑิต

10. ไพฑูรย์	สุวรรณรัตน์
11. ภิญโญ	คงช่วย
12. เย็นใจ	ศึกหาร
13. พรรณี	รงค์รัตน์
14. พวงจิตต์	กรองสุวรรณ
15. พันตำรวจโทรวาภูมิ	จันทร์ศิริ
16. วีระศักดิ์	หนูเกตุ
17. คาบตำรวจวุฒิ	บุญฤทธิ์
18. สมเกียรติ	ธรรมสุนทร
19. สมใจ	ทองมาตร
20. คาบตำรวจอุทัย	สายมณี

ภาคผนวก ก
แบบเก็บข้อมูล
ตอนที่ 1 สำหรับผู้ประกอบการ
ตอนที่ 2 สำหรับผู้บริโภค

แบบเก็บข้อมูล

เรื่อง

ศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1

สำหรับผู้ประกอบการ

สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี

ด้านผู้ประกอบการค้า

1. ชื่อผู้ประกอบการ.....

2. ที่อยู่ปัจจุบัน

- ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
- นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ภายในอำเภอในจังหวัดสงขลา
- ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา
- ต่างจังหวัด

3. เพศ

- ชาย หญิง

4. ศาสนา

- พุทธ อิสลาม
- อื่นๆ.....

5. สถานภาพสมรส

- โสด สมรส
- หย่าร้างหรือม่าย แยกกันอยู่

6. อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 20 – 45 ปี
- 46 – 60 ปี มากกว่า 60 ปี

แบบเก็บข้อมูล

เรื่อง

ศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1

สำหรับผู้ประกอบการ

สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถี

ด้านผู้ประกอบการค้า

1. ชื่อผู้ประกอบการ.....

2. ที่อยู่ปัจจุบัน

- ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
- นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ภายในอำเภอในจังหวัดสงขลา
- ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา
- ต่างจังหวัด

3. เพศ

- ชาย หญิง

4. ศาสนา

- พุทธ อิสลาม
- อื่นๆ.....

5. สถานภาพสมรส

- โสด สมรส
- หย่าร้างหรือม่าย แยกกันอยู่

6. อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 20 – 45 ปี
- 46 – 60 ปี มากกว่า 60 ปี

7. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา	☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

8. จำนวนบุคคลในครอบครัวของท่าน

☐ 1 คน	☐ 2-4 คน
☐ 5-6 คน	☐ มากกว่า 6 คน

9. จำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวของท่าน

☐ 1 คน	☐ 2 คน
☐ 3 คน	☐ มากกว่า 3 คน

10. จำนวนบุคคลที่ครอบครัวของท่านต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู

☐ 1 คน	☐ 2 คน
☐ 3 คน	☐ มากกว่า 3 คน

11. อาชีพเดิมก่อนการค้าอาหารริมบาทวิถี

☐ รับจ้างทั่วไป	☐ เกษตรกร
☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ พนักงานห้างร้านหรือบริษัท
☐ ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	

12. ภูมิลำเนาเดิม

☐ ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
☐ นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ภายในอำเภอในจังหวัดสงขลา
☐ ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา
☐ ต่างจังหวัด

13. ประสบการณ์ในการค้าอาหารริมบาทวิถี (รวมทั้งที่อื่นด้วย)

☐ น้อยกว่า 6 เดือน	☐ 12 เดือน
☐ 13-24 เดือน	☐ มากกว่า 24 เดือน

14. ระยะเวลาที่ค้าอาหารริมบาทวิถีที่หาคนใหญ่

น้อยกว่า 6 เดือน

12 เดือน

13 – 24 เดือน

มากกว่า 24 เดือน

15. ท่านค้าขายอาหารริมบาทวิถีเป็น อาชีพหลัก หรืออาชีพรอง

อาชีพหลัก (ถ้าตอบ อาชีพหลัก ข้ามไปทำข้อ 17 ต่อไป)

อาชีพรอง

16. ถ้าท่านค้าขายอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพรองแล้ว อาชีพหลัก ของท่านคือ

รับจ้างทั่วไป

เกษตรกร

ธุรกิจส่วนตัว

พนักงานห้างร้านหรือบริษัท

ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

17. สาเหตุที่มาประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สืบทอดมาจากครอบครัว

มีผู้อื่นชักชวน

หารายได้เสริม

ว่างาน

ต้องการประกอบอาชีพอิสระ

18. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สุขภาพไม่ดี

มีเวลาพักผ่อนน้อย

ไม่เหมาะกับอุปนิสัย

ขาดเงินทุนหมุนเวียน

ด้านสถานประกอบการ

1. ลักษณะร้านอาหารริมบาทวิถีของท่าน

ตั้งโต๊ะ

หาบเร่

รถเข็น

ท้ายรถกระบะ

อื่นๆ.....

2. สถานที่ประกอบการค้าอาหารริมบาทวิถีของท่าน

บนฟุตบาทได้ชายคาอาคาร

บนฟุตบาทกลางแจ้ง

ริมถนนชิดฟุตบาท

3. ท่านใช้ไฟฟ้าจากแหล่งใด

- ไม่ใช่ไฟฟ้า
- ขอติดตั้งมิเตอร์จากการไฟฟ้าฯเอง
- ขอพ่วงจากร้านค้าริมบาทวิถีใกล้เคียง
- ขอใช้ไฟจากอาคารใกล้เคียง
- ใช้ไฟจากผู้ให้เช่ามิเตอร์ไฟฟ้า

ด้านอาหาร

1. ประเภทของอาหารริมบาทวิถีที่ขาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ข้าวราดแกง หรือพวกกับข้าวถุง	☐ ส้มตำและอาหารอีสาน
☐ ก๋วยเตี๋ยว	☐ อาหารตามสั่ง
☐ อาหารจานเดียว	☐ อาหารพวกปิ้งย่างทอด
☐ ผลไม้	☐ ขนมชนิดต่างๆ
☐ ไอศกรีม น้ำแข็ง	☐ เครื่องดื่ม
☐ อื่นๆ.....	

2. สาเหตุที่ท่านขายอาหารประเภทนี้เพราะ

☐ สืบทอดจากครอบครัว	☐ มีประสบการณ์ในการทำ
☐ เรียนรู้ง่าย, ไม่ยุ่งยาก	☐ ชอบรับประทาน
☐ ขายได้คล่อง	☐ อื่นๆ.....

3. ท่านได้รับแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารโดยวิธีใด

☐ บุคคลในครอบครัว	☐ เพื่อน
☐ จากหนังสือและตำราต่างๆ	☐ จากการสังเกตและทดลองด้วยตนเอง
☐ จากการฝึกอบรมเฉพาะทาง	

ข้อมูลด้านการจัดการ

1. เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกทำเลที่ตั้งร้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปริมาณคนที่สัญจรไปมามาก	☐ ใกล้ย่านที่พักอาศัย
☐ จำนวนร้านค้ามาก	☐ จำนวนร้านค้าคู่แข่งน้อย
☐ มีสิ่งอำนวยความสะดวก	☐ มีสถานที่จอดรถ
☐ เป็นสถานที่ที่ครอบครัวเคยขายมาก่อน	☐ ใกล้บ้านตนเอง
2. การเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ในการขาย

☐ เคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยการเงินหรือแบกหาม
☐ เคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยรถยนต์ส่วนตัว
☐ เคลื่อนย้ายโดยตนเองโดยรถยนต์รับจ้าง
☐ จ้างผู้อื่นเคลื่อนย้ายให้
3. น้ำที่ใช้ในการทำความสะดวกเครื่องใช้จากแหล่งใด

☐ ไม่ใช้น้ำทำความสะอาดเครื่องใช้	☐ ซื้อเป็นแกลลอนสำเร็จรูปนำมาใช้
☐ นำมาเองจากบ้าน	☐ ขอซื้อน้ำจากอาคารใกล้เคียง
4. การจัดการกับขยะมูลฝอย

☐ ไม่มีขยะมูลฝอยจากการค้าขาย	☐ เก็บกวาดขยะมูลฝอยกองไว้
☐ นำไปทิ้งที่ทิ้งขยะมูลฝอยใกล้เคียง	☐ นำกลับไปทิ้งที่บ้าน
☐ ไม่กำจัดขยะมูลฝอย	
5. ช่วงเวลาที่เริ่มขาย

☐ ก่อน 16.00 น.	☐ 16.00 – 18.00 น.
☐ 18.01 – 20.00 น.	☐ หลัง 20.00 น.
6. ช่วงเวลาที่เลิกขาย

☐ ก่อน 20.00 น.	☐ 20.00 – 22.00 น.
☐ 22.01 – 24.00 น.	☐ 00.01 – 02.00 น.
☐ หลัง 02.00 น.	

7. วันที่ทำการขาย
- ทุกวัน เฉพาะเสาร์, อาทิตย์
- เฉพาะจันทร์ - ศุกร์ เฉพาะวันที่ว่างตามความสะดวก
8. จำนวนพนักงานรวมทั้งตัวท่าน
- 1 คน 2 คน
- 3 คน มากกว่า 3 คน
9. ท่านมีวิธีในการสรรหาผู้ร่วมงานในร้านอย่างไร
- ใช้สมาชิกในครอบครัว ชักชวนคนที่รู้จักมาทำ
- ให้คนรู้จักชักชวน รับสมัครที่ร้าน
- ไม่ใช่ผู้ร่วมงาน
10. การแบ่งงานของพนักงาน
- ทำเองคนเดียว แบ่งงานประจำ
- แบ่งงานบางครั้ง ไม่แบ่งงาน
11. การฝึกอบรมผู้ร่วมงาน
- ไม่ฝึกอบรม ฝึกอบรมบางครั้ง
- ฝึกอบรมเป็นประจำ ไม่มีผู้ร่วมงาน
12. การจ่ายค่าตอบแทนผู้ร่วมงาน
- ทำเองคนเดียว จ่ายรายวัน
- จ่ายรายเดือน จ่ายตามโอกาส
- ผู้ร่วมงานเป็นบุคคลในครอบครัว
13. แหล่งเงินทุนในการใช้ค้าขาย
- เงินออมตนเอง เงินของครอบครัว
- กู้ยืมจากญาติ กู้ยืมจากนายทุน
- กู้ยืมจากสถาบันการเงิน หลายแหล่ง
14. วิธีในการจัดซื้อวัตถุดิบ
- ซื้อทุกวัน ซื้อ 2 – 3 วันต่อครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง ไม่แน่นอน

15. แหล่งซื้อวัตถุดิบ

- ซื้อจากตลาด ซื้อจากผู้นำมาส่ง
- ซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรง

16. การวางแผนชนิดและปริมาณสินค้าที่จะนำมาขาย

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

17. การกำหนดราคาสินค้า

- ศึกษาจากต้นทุน ศึกษาจากร้านค้าอื่นๆ
- กำหนดตามที่เคยขาย

18. การเก็บสินค้าคงเหลือ

- ไม่มีสินค้าคงเหลือ ทิ้ง
- เก็บตามชนิดของสินค้า

19. การส่งเสริมการขายโดยใช้เอกสาร

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

20. การส่งเสริมการขายโดยการชักชวนลูกค้า

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

21. การส่งเสริมการขายโดยการตกแต่งร้าน หรือมีบริการทีวี หรือวีดีโอ

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

22. การทำบัญชีรายรับรายจ่าย

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

23. การทำบัญชีวัตถุดิบที่ใช้แต่ละวัน

- ไม่ทำ ทำประจำ
- ทำบางครั้ง

24.การทำบัญชีสินค้าที่นำมาขายแต่ละวัน

ไม่ทำ

ทำประจำ

ทำบางครั้ง

แบบเก็บข้อมูล

เรื่อง

ศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี

ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 2

สำหรับผู้บริโภค

1. ชื่อ.....
2. ที่อยู่ปัจจุบัน
  - ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
  - นอกเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ภายในอำเภอในจังหวัดสงขลา
  - ต่างอำเภอในจังหวัดสงขลา
  - ต่างจังหวัด
3. เพศ
  - ชาย
  - หญิง
4. ศาสนา
  - พุทธ
  - อิสลาม
  - อื่นๆ.....
5. สถานภาพสมรส
  - โสด
  - สมรส
  - หย่าร้างหรือม่าย
  - แยกกันอยู่
6. อายุ
  - ต่ำกว่า 20 ปี
  - 20 – 45 ปี
  - 46 – 60 ปี
  - มากกว่า 60 ปี

7. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา	☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

8. อาชีพ

☐ รับจ้างทั่วไป	☐ เกษตรกร
☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ พนักงานบริษัท
☐ ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ นักเรียน นิสิต

9. สาเหตุที่เลือกบริโภคบริเวณนี้เนื่องจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ใกล้ที่พักอาศัย	☐ ใกล้สถานที่ทำงาน
☐ มีอาหารให้เลือกจำนวนมาก	☐ การเดินทางสะดวก
☐ เจ้าของร้านอัธยาศัยดี	

10. ประเภทของอาหารริมบาทวิถีที่ท่านชอบรับประทาน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ข้าวราดแกง หรือพวกกับข้าวถุง	☐ ส้มตำและอาหารอีสาน
☐ ก๋วยเตี๋ยว	☐ อาหารตามสั่ง
☐ อาหารจานเดียว	☐ อาหารพวกปิ้งย่าง ทอด
☐ ผลไม้	☐ ขนมชนิดต่างๆ
☐ ไอศกรีม น้ำแข็ง	☐ เครื่องดื่ม

11. ท่านนิยมบริโภคอาหารริมบาทวิถีโดยวิธีใด

☐ ซื้อมากลับไปทานที่บ้าน	☐ รับประทานที่ร้าน
☐ รับประทานที่ร้านและซื้อมากลับไปทานที่บ้าน	

12. ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดเป็นหลักในการเลือกรับประทานอาหารริมบาทวิถี

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ความสะอาดของอาหาร	☐ รสชาติของอาหาร
☐ ราคาของอาหาร	☐ ความสะดวกในการเดินทาง
☐ อัธยาศัยของผู้ขาย	

13. ท่านนิยมบริโภคอาหารริมบาทวิถีในช่วงเวลาใด

☐ ก่อน 16.00 น.	☐ 16.00 – 18.00 น.
☐ 18.01 – 20.00 น.	☐ 20.01 – 22.00 น.
☐ 22.01 – 24.00 น.	☐ 00.01 – 02.00 น.
☐ 02.00 น. เป็นต้นไป	

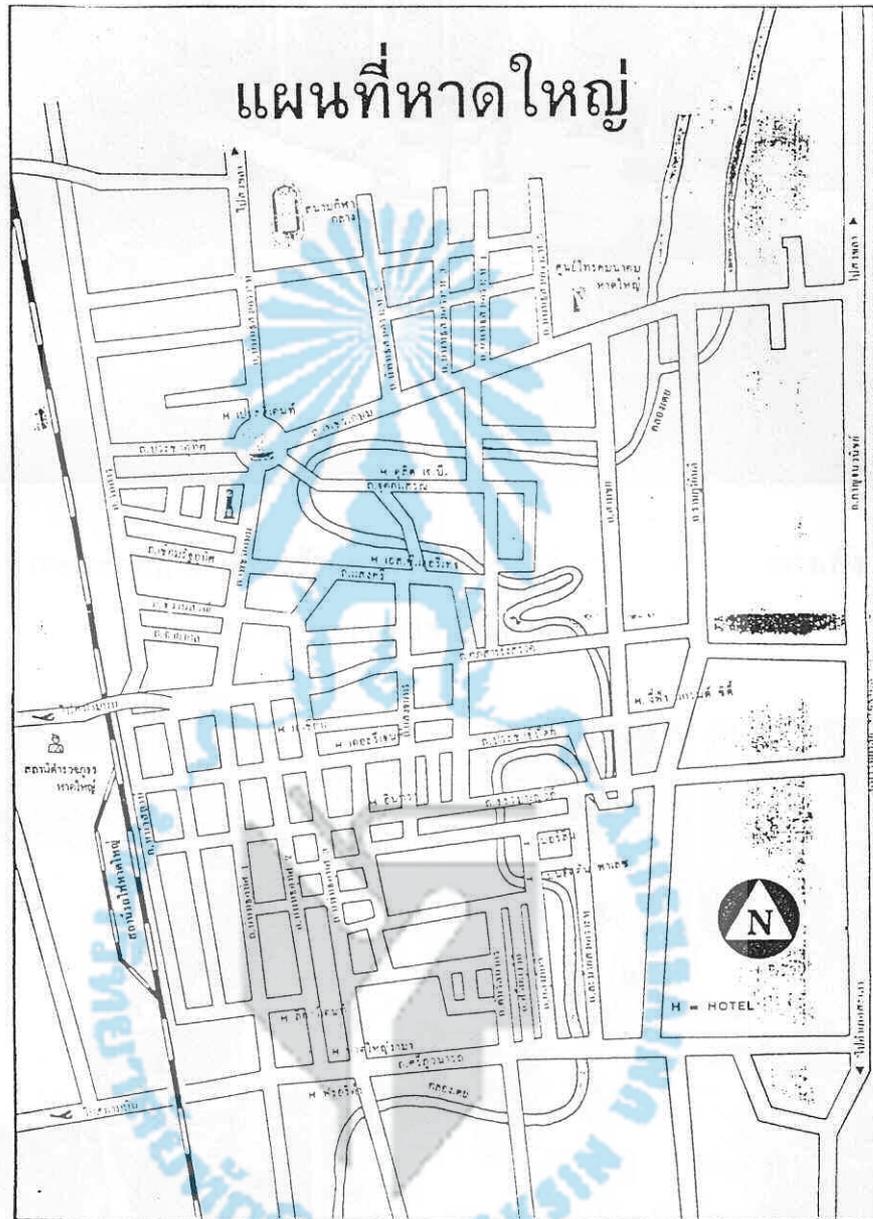
14. ท่านเดินทางมาซื้ออาหารริมบาทวิถีโดยวิธีใด

☐ รถส่วนบุคคล	☐ รถรับจ้าง
☐ เดิน	

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบ

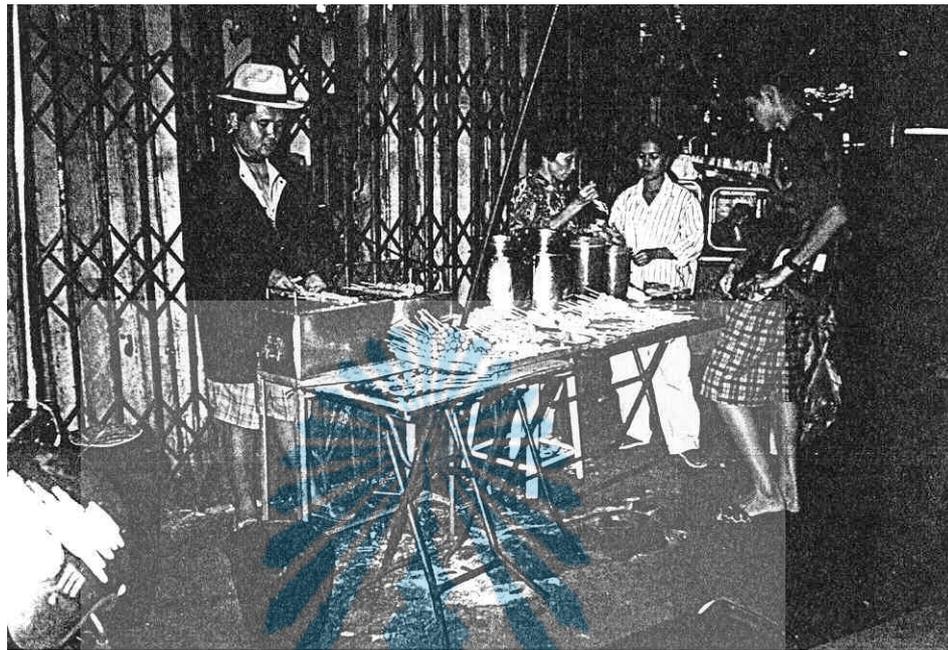
ภาพประกอบ 1 แผนที่อาณาเขตของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ที่มา : สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพประกอบ 2 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทอาหารตามสั่ง
หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 3 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทข้าวราดแกง
หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 4 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภท อาหารปิ้งย่าง
หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 5 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทอาหารทอด
ถนนธรรมนุญวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

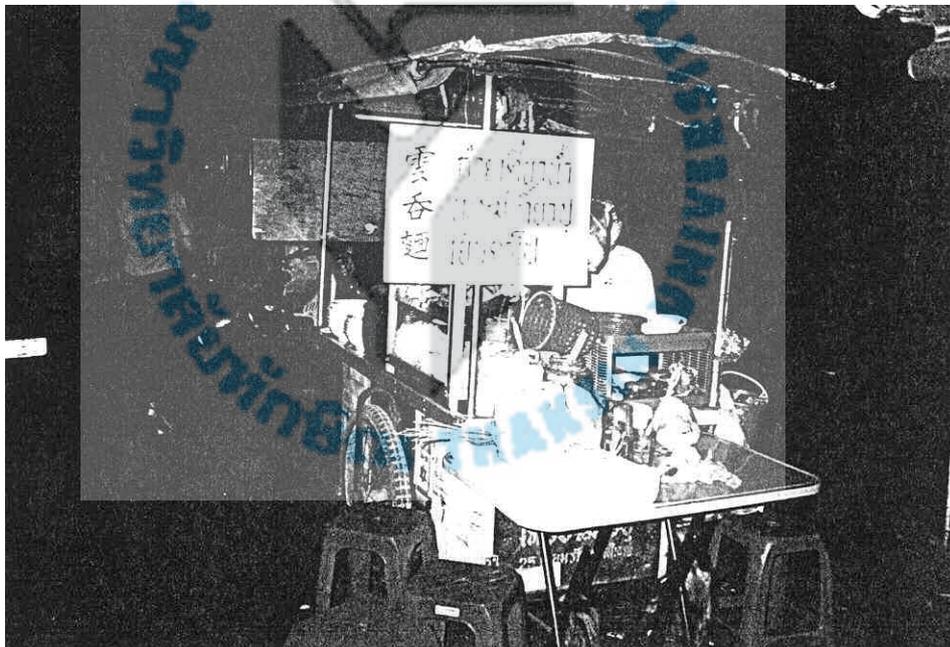
ภาพประกอบ 6 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทส้มตำ หรือ อาหารอีสาน หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

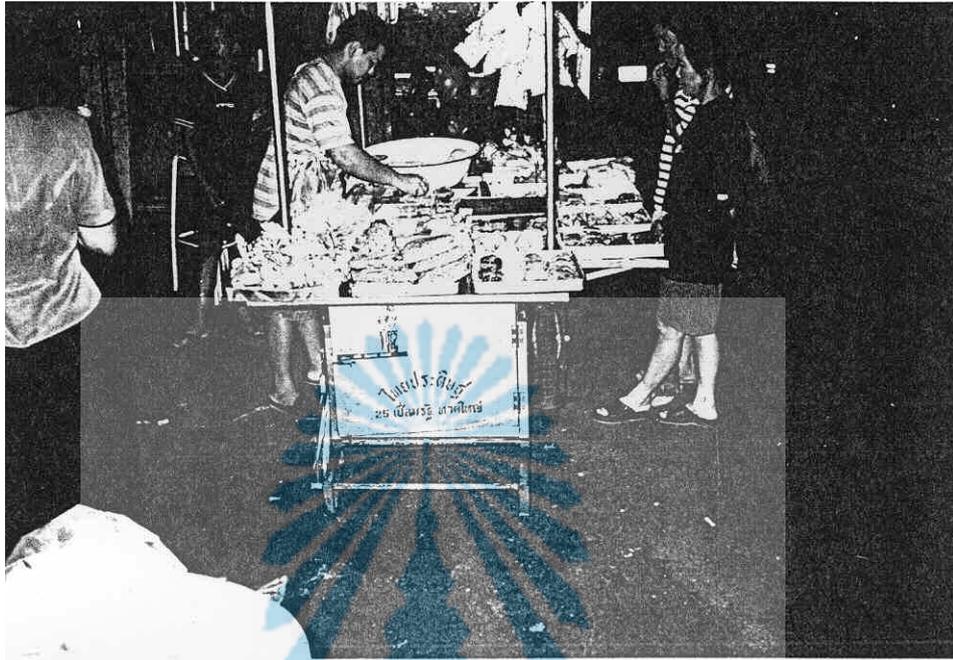
ภาพประกอบ 7 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทผลไม้ หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 8 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทอาหารจานเดียว
ถนนเพชรเกษมในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 9 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทก๋วยเตี๋ยว
หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 10 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทขนม
หลังตลาดกิมหยงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ภาพประกอบ 11 แสดงร้านอาหารริมบาทวิถี ประเภทเครื่องดื่ม
ถนนเพชรเกษมในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

บทคัดย่อ

ศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี
ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ
ของ
ดวงรัตน์ วงศ์สว่างศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2543

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพและผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถีในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ แล้วนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์โดยมีตารางประกอบบางตอน และภาพประกอบ ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

สภาพการค้าอาหารริมบาทวิถีประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-45 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้ว ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวนบุคคลในครอบครัว 2-4 คน จำนวนบุคคลที่มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัว 2 คน เดิมมีอาชีพรับจ้างทั่วไป และขายอาหารริมบาทวิถีเป็นอาชีพหลัก ด้านสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ลักษณะของที่วางอาหารเป็นรถเข็น สถานที่วางร้านอยู่ริมถนนชิดฟุตบาท และใช้ไฟฟ้าจากอาคารใกล้เคียง ด้านอาหาร ส่วนใหญ่เป็นอาหารประเภท ปิ้งย่าง ทอด และสาเหตุที่ขายอาหารประเภทนั้น เนื่องจากมีประสบการณ์ ด้านผู้บริโภค ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-45 ปี การศึกษามัธยมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ เป็นโสด ที่อยู่ปัจจุบันอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ และซื้ออาหารช่วงเวลา 18.01-20.00 น. ด้านการจัดการการค้า ส่วนใหญ่ที่ตั้ง จะคำนึงปริมาณคนสัญจรไปมามาก นำขยะมูลฝอยไปทิ้งแห่งที่ใกล้เคียง เริ่มขายเวลา 16.00-18.00 น. เลิกขายช่วงเวลา 22.01-24.00 น. ขายทุกวัน ทำการขายคนเดียว และใช้เงินทุนจากครอบครัวซื้อวัตถุดิบทุกวัน

ผลกระทบจากการค้าอาหารริมบาทวิถี ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดอาชีพหลักและอาชีพเสริม ผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่าย และเกิดการกระจายรายได้ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ผู้บริโภคประหยัดเวลา แรงงาน และทุน ขาดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร ความอบอุ่นภายในครอบครัวลดน้อยลง วิธีการบริโภคเปลี่ยนไป และเกิดแหล่งพบปะและมั่วสุม ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาการจราจร ปัญหาด้านทัศนียภาพ และปัญหาด้านความสะอาด

A STUDY OF THE CONDITIONS AND EFFECTS OF STREET-SIDE FOOD VENDING IN
HAAD YAI CITY MUNICIPALITY,
SONGKHLA PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
DUANGRAT WONGSAWANGSIRI

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Arts degree in Thai Studies
at Thaksin University
May 2000

This research was aimed at studying the conditions and effects of street-side food vending in Haad Yai City Municipality, Songkhla Province. Field data were collected by interviews, observations and photographs. The results were presented using descriptive analysis technique together with tables and photographs. The study revealed the following:

The conditions of street-side food vending could be considered in 5 aspects: vendors, places to do the business, foods, reasons for becoming food vendors and vending management. Most of the vendors studied were married Buddhist women aged between 20-45, completed compulsory primary education, living in Haad Yai City Municipality. These vendors had 2-4 members in their families which 2 members were the breadwinners. They used to be hired to do various kinds of jobs and turned to be full time food vendors. Concerning the places to do the business, most of them were wheeled stalls placing on or beside footpaths, and plugged in from the nearby buildings. As for foods, most of them were roasted, grilled or fried in which vendors had experiences. Most of the customers were 20-45 year- old Buddhist women, completed secondary education, single and lived in Haad Yai City Municipality, buying food during 6.01-8.00 p.m. Regarding vending management, the locations chosen for setting up stalls were considered according to the numbers of passersby and places to discard wastes. Business hours started between 4 and 6 p.m. and closed at 10.01 p.m. to midnight. The stalls were opened daily with only one vendors. Investment money was taken from the family bugets everyday.

The effects of street-side food vending could be considered in 3 aspects: on economic aspect – creating full time and part time jobs, saving money for consumers and income distribution; on social and culture aspects - this business saved the customers' time, energy and money. However, consumers' cultures were disconnected, the warmth and family ties were loosen, ways of consuming had been changed. Moreover, foodstalls might become places for conspiracy. Concerning environment aspects, traffic congestion was caused, good atmospheres had been destroyed and waste problems had been arisen.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวรัตน์ ชื่อสกุล วงศ์สว่างศิริ
เกิด วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2511
สถานที่เกิด อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 33/2 ถนนกาญจนาภิเษย์ ตำบลหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ตำบลหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 นาฏศิลป์ชั้นต้น จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
พ.ศ. 2529 นาฏศิลป์ชั้นกลาง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
พ.ศ. 2531 นาฏศิลป์ชั้นสูง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
พ.ศ. 2533 ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทย) เกียรตินิยมอันดับ 2 จาก
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2543 ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา